

KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, 15.2.2021
SWD(2021) 24 wersja ostateczna

DOKUMENT ROBOCZY SŁUŻB KOMISJI

Strategia UE dla regionu Morza Bałtyckiego

PLAN DZIAŁANIA [COM(2009) 248 wersja ostateczna]

*Zmieniony plan działania zastępujący plan działania z dnia 17 marca 2017 r. – SWD(2017) 118
wersja ostateczna*

Streszczenie

Region Morza Bałtyckiego ma długą tradycję współpracy, o czym świadczą liczne sieci i organizacje działające w regionie. Strategia UE dla regionu Morza Bałtyckiego (SUE RMB), oparta na tej tradycji, stanowi wyjątkową płaszczyznę współpracy i koordynacji zapewniającą otwartość i przejrzystość uczestnictwa, inkluzywność i wielopoziomowe zarządzanie dla ośmiu państw członkowskich UE, krajów sąsiadujących nienależących do UE oraz licznych międzynarodowych i regionalnych form współpracy w regionie. Strategia przyczynia się do lepszego podziału pracy między istniejącymi sieciami i organizacjami. Dzięki temu organizacje nie wykonują tych samych zadań i wzmacniają efekt współdziałania.

SUE RMB skupia się na problemach i szansach, którymi skuteczniej można się zająć dzięki skoordynowanej pracy w różnych krajach regionu. Wielopoziomowy i międzysektorowy model współpracy w ramach strategii z powodzeniem angażuje szerokie grono interesariuszy do tworzenia sieci, współpracy i przyczyniania się do kształtowania i rozwoju polityki w regionie.

Chociaż obecna wersja planu działania towarzyszącego SUE RMB uwzględnia pojawiające się na świecie problemy (tj. zmiany klimatu, pandemie, zmiany demograficzne i migrację), nowe ramy strategiczne UE i wieloletnie ramy finansowe na lata 2021-2027 („budżet UE”), a także wyzwania związane z zarządzaniem SUE RMB, główne cele strategii - ratowanie morza, łączenie regionu i zwiększanie dobrobytu - pozostają bez zmian.

Zmieniony plan działania usprawnia obszary polityki i umieszcza je w kontekście strategicznym, ocenia ich wkład w realizację Celów Zrównoważonego Rozwoju ONZ i zapewnia elementy umożliwiające wbudowanie strategii w politykę UE i programy finansowania. Ponadto wzmacnia pozycję interesariuszy i zwiększa ich poczucie odpowiedzialności poprzez jasne określenie ról i obowiązków, skuteczny proces decyzyjny i zwiększoną koncentrację na osiąganiu założonych rezultatów. Wyraźne związki z kształtowaniem polityki na szczeblu krajowym służą zwiększeniu zaangażowania poszczególnych ministerstw oraz wzmocnieniu wsparcia politycznego i wdrażania w państwach członkowskich SUE RMB.

Zmieniony plan działania jest bardziej ukierunkowany, obejmuje 14 obszarów polityki i 44 działania. Formaty czynności wdrażanych w ramach każdego działania są określone przez poszczególne obszary polityki, tak aby jak najlepiej odpowiadały potrzebom danego działania.

Ze względu na ich przekrojowy charakter i zwiększone znaczenie, aspekty związane ze zmianą klimatu i współpraca z sąsiednimi krajami spoza UE zostały włączone do głównego nurtu jako istotne elementy we wszystkich 14 obszarach polityki. Włączenie tych elementów do obszarów polityki zapewnia, że zostaną wzięte pod uwagę. Pozwala to również obszarom polityki na dostosowanie sposobu wprowadzania działań adaptacyjnych i łagodzących zmiany klimatu, a także współpracy z sąsiednimi krajami nienależącymi do UE, w sposób, który jest najbardziej skuteczny z punktu widzenia każdego obszaru polityki.

Ważne funkcje komunikacji i budowania potencjału są połączone przy wsparciu Centrum Strategii Morza Bałtyckiego, który zapewnia również wsparcie administracyjne i techniczne dla zarządzania, rozwoju i wdrażania SUE RMB.

Spis treści

1. Zakres planu działania SUE RMB	4
1.1. Kontekst.....	4
1.2. Kontekst strategiczny	5
1.3. Cele, cele częściowe i obszary polityki.....	6
1.4. Podmioty i sposoby działania	7
1.4.1. Podmioty	7
1.4.2. Sposoby działania	8
1.5. Finansowanie.....	8
1.6. Monitorowanie i ocena	9
2. Zarządzanie SUE RMB.....	9
2.1. Cel zarządzania SUE RMB	9
2.2. Struktura zarządzania	10
2.3. Koordynatorzy krajowi i grupa koordynatorów krajowych.....	12
2.3.1. Zadania grupy koordynatorów krajowych.....	12
2.3.2. Przewodniczenie grupie koordynatorów krajowych	13
2.3.3. Zadania koordynatorów krajowych na szczeblu krajowym.....	13
2.4. Obszary polityki	13
2.4.1. Grupy sterujące	13
2.4.2. Zadania członków grupy sterującej na poziomie krajowym.....	14
2.4.3. Koordynatorzy obszarów polityki	14
2.5. Coroczne forum SUE RMB	15
2.6. KE – Komisja Europejska.....	16
2.7. Centrum Strategii Morza Bałtyckiego.....	16
2.8. Grupa Wysokiego Szczebla	17
3. Działania	17
3.1. Obszar polityki Nutri.....	19
3.2. Obszar polityki Zagrożenia	23
3.3. Obszar polityki Biogospodarka	28
3.4. Obszar polityki Bezpieczeństwo	33
3.5. Obszar polityki Żegluga.....	37
3.6. Obszar polityki Transport	41
3.7. Obszar polityki Energia	45
3.8. Obszar polityki Planowanie przestrzenne	49
3.9. Obszar polityki Zabezpieczenie	53
3.10. Obszar polityki Turystyka	56

3.11. Obszar polityki Kultura	61
3.12. Obszar polityki Innowacja	64
3.13. Obszar polityki Zdrowie	68
3.14. Obszar polityki Edukacja.....	71
Źródła.....	78
ZAŁĄCZNIK 1. Formy współpracy międzynarodowej i regionalnej w ramach SUE RMB.....	79

1. Zakres planu działania SUE RMB

1.1. Kontekst

Region Morza Bałtyckiego ma długą tradycję współpracy, o czym świadczą liczne sieci i organizacje działające w regionie. Opierając się na tej tradycji, w 2009 r. państwa członkowskie UE w regionie postanowiły rozpocząć nowy rodzaj współpracy międzynarodowej. Strategia UE dla regionu Morza Bałtyckiego (SUE RMB) jest najstarszą z czterech strategii makroregionalnych UE¹.

SUE RMB stanowi unikalną platformę współpracy i koordynacji między ośmioma państwami członkowskimi UE (Danią, Estonią, Finlandią, Niemcami, Łotwą, Litwą, Polską i Szwecją), w tym również z sąsiadującymi krajami regionu nienależącymi do UE (Białorusią, Islandią, Norwegią i Rosją). Skupia się na problemach i szansach, którymi skuteczniej można się zająć dzięki skoordynowanej pracy w regionie.

W ciągu ostatniej dekady eksperymentalny wielopoziomowy i międzysektorowy model współpracy w ramach SUE RMB z powodzeniem zaangażował szerokie grono interesariuszy w tworzenie sieci i współpracę. Wzmocnił ich poczucie odpowiedzialności i zwiększył zaangażowanie w rozwiązywanie wspólnych problemów i wykorzystywanie wspólnych możliwości. Sam model współpracy stanowi wartość dodaną poprzez łączenie ludzi, tworzenie sieci, poprawę koordynacji i poprawę współdziałania. W 2019 r. Komisja Europejska poinformowała, że SUE RMB z powodzeniem stworzyła projekty, sieci i platformy. Rada podkreśliła znaczenie dalszego wykorzystywania strategii makroregionalnych jako ram strategicznych promujących bardziej spójne i skoordynowane wdrażanie polityk, programów i funduszy UE².

Do SUE RMB dołączony został plan działania, czyli dokument podlegający zmianom, jeśli zajdzie potrzeba ich wprowadzenia. Obecna wersja uwzględnia pojawiające się i coraz bardziej palące globalne wyzwania (tj. zmiany klimatu, pandemię, zmiany demograficzne i migrację), nowe ramy strategiczne UE i budżet UE, a także problemy związane z zarządzaniem strategią.

Zmieniony plan działania usprawnia obszary polityki i umieszcza je w kontekście strategicznym, ocenia ich wkład w realizację Celów Zrównoważonego Rozwoju ONZ i zapewnia elementy umożliwiające wbudowanie SUE RMB w politykę UE i programy finansowania. Ponadto wzmacnia pozycję interesariuszy i zwiększa ich poczucie odpowiedzialności poprzez jasne określenie ról i obowiązków, skuteczny proces decyzyjny i zwiększoną koncentrację na osiąganiu założonych rezultatów.

Zmieniony plan działania również jest bardziej precyzyjny. Obejmuje 14 obszarów polityki (poprzednio 13 obszarów polityki i 4 działania przekrojowe), a całkowita liczba działań została zmniejszona z 73 do 44.

Rewizja planu działania nie zmienia głównych celów strategii, ani wielopoziomowego i międzysektorowego modelu współpracy.

¹ Dotychczas przyjęto cztery strategie makroregionalne UE: Strategia UE dla regionu Morza Bałtyckiego (SUE RMB; 2009), Strategia UE na rzecz regionu Dunaju (EUSDR; 2010), Strategia UE dla regionu Adriatyku i Morza Jońskiego (EUSAIR; 2014), Strategia UE dla regionu alpejskiego (EUSALP; 2015).

²

https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/cooperate/macro_region_strategy/pdf/council_conclusions_17052019.pdf

1.2. Kontekst strategiczny

Najważniejszymi ramami dla SUE RMB i niniejszego planu działania jest europejska polityka. Program strategiczny UE na lata 2019–2024³ koncentruje się na czterech priorytetach:

- Ochrona obywateli i wolności;
- Rozwój silnej i dynamicznej gospodarki;
- Budowanie neutralnej klimatycznie, przyjaznej dla środowiska, sprawiedliwej i prospołecznej Europy;
- Promowanie europejskich interesów i wartości na arenie międzynarodowej.

Niniejszy plan działania jest zgodny z tymi priorytetami zawsze, gdy SUE RMB może się do nich przyczynić. Ponadto w działaniach ma być wdrażana równość płci⁴ jako podstawowa zasada Unii Europejskiej. Dostosowanie do Europejskiego Zielonego Ładu⁵ i celu polegającego na uczynieniu Unii Europejskiej strefą neutralną dla klimatu do 2050 r.⁶ wymaga, aby działania mające na celu przeciwdziałanie zmianom klimatu i promowanie zrównoważonego rozwoju były uwzględnione w całej strategii. Dlatego też wszystkie obszary polityki muszą uwzględniać cele unijnej polityki klimatycznej i środowiskowej. Zwiększenie wysiłków na rzecz nieszkodzenia środowisku⁷, przystosowania do zmian klimatu, zwiększenia odporności, zapobiegania i gotowości ma kluczowe znaczenie, a prace nad przystosowaniem się do zmian klimatu i zrównoważonym rozwojem środowiska powinny nadal wpływać na inwestycje publiczne i prywatne. Podejście to jest spójne z silnym politycznym zaangażowaniem w działania na rzecz klimatu potwierdzonym przez Radę Europejską⁸.

Chociaż SUE RMB jest strategią Unii Europejskiej, jasne jest, że jej cele mogą być skutecznie realizowane jedynie poprzez konstruktywną współpracę z sąsiednimi krajami niebędącymi członkami UE. Państwa członkowskie EOG, Islandia i Norwegia, a także kraje sąsiadujące - Rosja i Białoruś - są nierozdzielnie związane z regionem Morza Bałtyckiego poprzez więzi historyczne, polityczne, gospodarcze, środowiskowe, kulturowe i międzyludzkie. Dlatego też powinna być promowana współpraca z tymi krajami, jeśli jest korzystna, we wszystkich czynnościach i w ramach wszystkich obszarów polityki.

Liczne międzynarodowe i regionalne formaty współpracy (organizacje, sieci, inicjatywy itp.) w regionie Morza Bałtyckiego stanowią istotną część środowiska operacyjnego SUE RMB. Strategia może zapewnić tym formatom szersze ramy strategiczne i instytucjonalne, przy jednoczesnym wykorzystaniu ich doświadczenia i wiedzy specjalistycznej. Przyczynia się do lepszego podziału pracy między różnymi formatami, dzięki temu organizacje nie wykonują tych samych zadań i wzmacniają efekt współdziałania. Współpraca makroregionalna pozostaje bez uszczerbku dla mechanizmów decyzyjnych tych organów. Niepełny wykaz tych formatów współpracy przedstawiono w Załączniku nr 1.

³ <https://www.consilium.europa.eu/en/eu-strategic-agenda-2019-2024/>

⁴ https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality/gender-equality-strategy_en

⁵ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en

⁶ Zob. wniosek dotyczący rozporządzenia ustanawiającego ramy na potrzeby osiągnięcia neutralności klimatycznej i zmiany rozporządzenia (UE) 2018/1999 (Europejskie prawo o klimacie) - Bruksela, 4.3.2020 - COM(2020) 80 wersja ostateczna.

⁷ Zgodnie z zasadą „Nie szkodzić znacząco środowisku” wynikającą z rozporządzenia w sprawie systematyki (rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852 z dnia 18 czerwca 2020 r. w sprawie ustanowienia ram ułatwiających zrównoważone inwestycje oraz zmiany rozporządzenia (UE) 2019/2088), o czym przypomina również Europejski Zielony Ład (https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/sustainable-finance/eu-taxonomy-sustainable-activities_en).

⁸ 12 grudnia 2019 r. (EUCO 29/19) <https://www.consilium.europa.eu/media/41768/12-euco-final-conclusions-en.pdf>

1.3. Cele, cele cząstkowe i obszary polityki

Trzy cele strategii – ratowanie morza, łączenie regionu i zwiększanie dobrobytu – nadal obowiązują⁹. Każdy z nich obejmuje szeroki zakres polityk i ma wpływ na pozostałe cele, które są ze sobą powiązane.

Cele są uzupełniane przez cele cząstkowe, które z czasem zostały zmodyfikowane ze względu na zmiany okoliczności i pojawiające się problemy. Większość celów cząstkowych odnosi się do więcej niż jednego celu. Cele cząstkowe są ze sobą powiązane. Aktualne cele cząstkowe:

- Czysta woda w morzu;
- Bujna i zadbana przyroda;
- Czysta i bezpieczna żegluga;
- Niezawodne rynki energii;
- Dobre warunki transportu;
- Łączenie ludzi w regionie;
- Lepsza współpraca w walce z przestępczością międzynarodową;
- Poprawa globalnej konkurencyjności regionu Morza Bałtyckiego;
- Adaptacja do zmian klimatycznych, zapobieganie ryzyku i zarządzanie nim.

Szczegółowy opis celów i celów cząstkowych można znaleźć w dokumencie roboczym służb Komisji SWD (2017) 118¹⁰.

Prace w ramach SUE RMB są tematycznie podzielone na obszary polityki (OP), z których każdy obejmuje od dwóch do czterech działań. 14 obszarów polityki: OP Nutri, OP Zagrożenia, OP Biogospodarka, OP Żegluga, OP Bezpieczeństwo, OP Transport, OP Energia, OP Planowanie przestrzenne, OP Zabezpieczenie, OP Turystyka, OP Kultura, OP Innowacje, OP Zdrowie i OP Edukacja.

Wraz z rozwojem strategii obszary polityki stały się mocniej ze sobą powiązane. Ich działania są często międzysektorowe, a ich zakres może służyć kilku celom i celom cząstkowym SUE RMB. SUE RMB zdecydowanie zachęca do tworzenia takich wzajemnych powiązań.

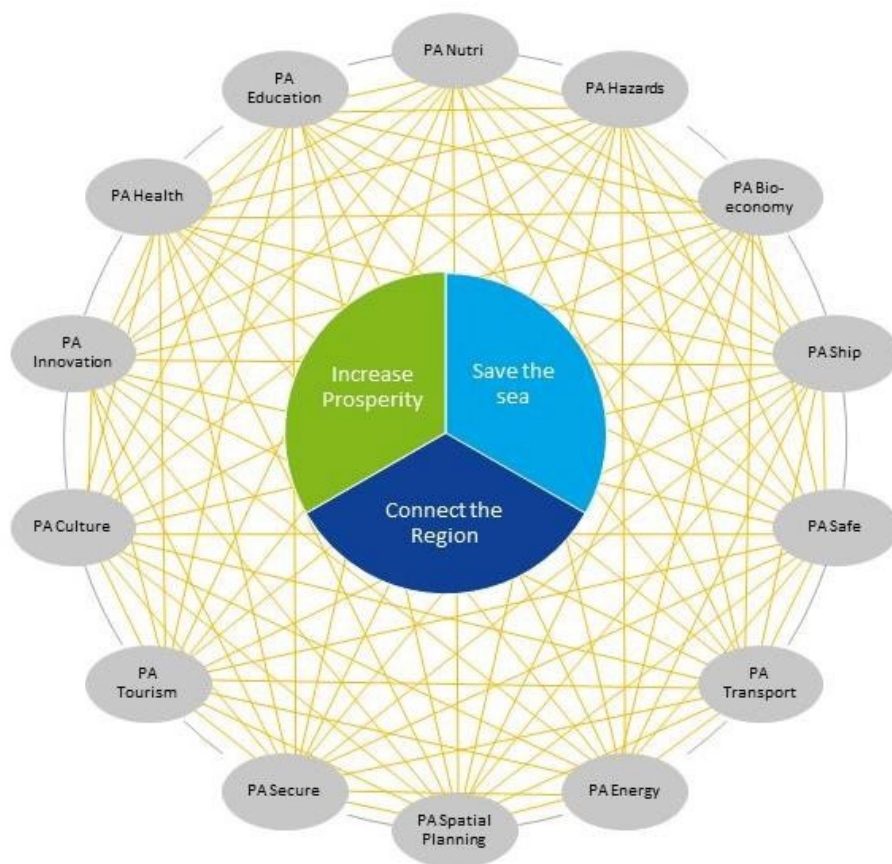
Ze względu na ich przekrojowy charakter i rosnące znaczenie, wcześniejsze działania przekrojowe dotyczące zmian klimatu i współpracy z sąsiednimi krajami nienależącymi do UE zostały włączone do głównego nurtu jako istotne elementy wszystkich 14 działań politycznych. Uwzględnienie ich w działaniach politycznych gwarantuje, że działania przekrojowe są brane pod uwagę przy podejmowaniu decyzji. Pozwala to również działaniom w ramach polityki na dostosowanie sposobu wprowadzania działań adaptacyjnych i łagodzących zmiany klimatu, a także współpracy z sąsiednimi krajami nienależącymi do UE, w sposób, który jest najbardziej skuteczny z punktu widzenia każdego działania w ramach polityki.

Biorąc pod uwagę znaczenie komunikacji i budowania potencjału, funkcje projektu finansowanego przez Interreg „Porozumiewajmy się!” i poprzednia zdolność do działania przekrojowego zostały skonsolidowane. Komunikacja, informacja i promocja SUE RMB oraz ukierunkowane budowanie potencjału interesariuszy są zapewniane przez Grupę Koordynatorów Krajowych (NCG) wspieraną przez Centrum Strategii Morza Bałtyckiego.

⁹ 23.3.2012 COM(2012) 128 wersja ostateczna KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY, EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU REGIONÓW dotyczący strategii Unii Europejskiej dla regionu Morza Bałtyckiego

¹⁰ <https://www.balticsea-region-strategy.eu/action-plan/17-action-plan-2015/viewdocument/17>

Rysunek nr 1: Cele i obszary polityki SUE RMB

Save the sea	Ratowanie morza
Connect the Region	Łączenie regionu
Increase Prosperity	Zwiększanie dobrobytu
PA Nutri	OP Nutri
PA Hazards	OP Zagrożenia
PA Bio-economy	OP Biogospodarka
PA Ship	OP Żegluga
PA Safe	OP Bezpieczeństwo
PA Transport	OP Transport
PA Energy	OP Energia
PA Spatial Planning	OP Planowanie przestrzenne
PA Secure	OP Zabezpieczenie
PA Tourism	OP Turystyka
PA Culture	OP Kultura
PA Innovation	OP Innowacja
PA Health	OP Zdrowie
PA Education	OP Edukacja

1.4. Podmioty i sposoby działania

1.4.1. Podmioty

Strategia opiera się na powszechnym i przejrzystym uczestnictwie, inkluzywności i wielopoziomowym zarządzaniu. Szeroki zakres tematyczny obszarów polityki zapewnia różnym interesariuszom możliwość

uczestnictwa w rozmaitych czynnościach. Chociaż strategia promuje budowanie długoterminowych sieci i platform, mile widziani są nowi interesariusze, a także nowe pomysły i inicjatywy.

Wśród uznanych interesariuszy znajdują się władze krajowe, regionalne i lokalne, organy międzyrządowe i pozarządowe, uniwersytety i organizacje badawcze. Istnieje jednak potrzeba zwiększenia zaangażowania organizacji pozarządowych, społeczeństwa obywatelskiego, organizacji młodzieżowych i biznesu.

1.4.2. Sposoby działania

Każdy obszar polityki (OP) opracowuje działania, które przyczyniają się do osiągnięcia celów SUE RMB. Czynności proponowane w ramach każdego działania należy ocenić na podstawie ich zalet i oczekiwanej wartości dodanej.

Format czynności wdrażanych w ramach każdego działania jest ustalany przez OP tak, aby jak najlepiej odpowiadał potrzebom danego działania. Czynności w ramach działania mogą obejmować projekty (pojedyncze lub zgrupowane w klastry), procesy, sieci lub platformy. Czynności można powiązać z istniejącymi możliwościami lub z odkrywaniem nowych. Ważne jest bazowanie na istniejącym potencjale. Obszary polityki mogą w dalszym ciągu stosować sztafardową koncepcję. Strategia powinna jednak pozostać otwarta na działania prowadzone poza ustalonymi strukturami.

Krajowa grupa koordynatorów zapewnia rozwój sposobów działania oraz publikowanie obowiązujących zasad wdrażania, w tym ram operacyjnych i szczegółowych wytycznych dotyczących sposobów działania, na stronie internetowej SUE RMB¹¹.

1.5. Finansowanie

Ponieważ SUE RMB nie ma specjalnie przydzielonych środków finansowych, finansowanie działań w ramach strategii ma pochodzić z istniejących instrumentów finansowych. W latach 2021-2027 międzynarodowy program Interreg Region Morza Bałtyckiego będzie kontynuował wspieranie wdrażania strategii, zwłaszcza w zakresie zarządzania nią. Ograniczony budżet programu nie jest jednak w stanie pokryć wszystkich potrzeb SUE RMB.

Dlatego należy uruchomić i wykorzystać również krajowe i regionalne programy „głównego nurtu” UE, programy współpracy i inne źródła unijnego finansowania. Wśród nich należy wymienić: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, Europejski Fundusz Społeczny+, Europejski Fundusz Morski i Rybacki, „Horyzont Europa”, TEN-T, Erasmus+, LIFE i instrument „Łącząc Europę”.

Ogólnie rzecz biorąc w ramach SUE RMB należy w większym stopniu wykorzystywać środki Europejskiego Banku Inwestycyjnego i innych międzynarodowych instytucji finansowych, a także finansowanie pochodzące z sektora prywatnego.

Wszystkie źródła finansowania mają swoje własne zasady kwalifikacji, kryteria wyboru i sposoby wdrażania. Instytucje zarządzające unijnymi programami finansowania odgrywają ważną rolę, ponieważ zapewniają uwzględnienie działań przewidzianych w planie działania w swoich programach i instrumentach finansowych. Ścisła współpraca z instytucjami zarządzającymi i ich sieciami ma kluczowe znaczenie dla wszystkich interesariuszy strategii. Koordynatorzy krajowi i członkowie grup sterujących współpracują z instytucjami zarządzającymi na poziomie krajowym, koordynatorzy krajowi (NC) na poziomie strategicznym, a członkowie grup sterujących (SG) na poziomie operacyjnym. Na poziomie operacyjnym koordynatorzy obszarów polityki ponoszą główną odpowiedzialność za taką współpracę w odniesieniu do swoich obszarów polityki.

¹¹ <https://www.balticsea-region-strategy.eu>

1.6. Monitorowanie i ocena

Komisja Europejska monitoruje ogólną wartość dodaną i rozwój wszystkich państw członkowskich a także SUE RMB. Co pół roku przedstawia pozostałym instytucjom UE sprawozdanie na temat postępów we wdrażaniu strategii i osiągniętych wyników.

NCG zatwierdza ogólne ramy monitorowania i oceny w ramach SUE RMB i zapewnia ich publikację na stronie internetowej SUE RMB.

Koordynatorzy obszarów polityki (PAC) monitorują swoje OP i działania oraz przygotowują roczne raporty na temat osiągnięć OP, które przedstawiają grupom sterującym (SG). SG oceniają i zatwierdzają te roczne raporty oraz przekazują je NCG do wiadomości¹². NCG dokonuje przeglądu raportów rocznych i udostępnia je KE.

Instytucje zarządzające składają sprawozdania na temat wkładu swoich programów w realizację strategii.

2. Zarządzanie SUE RMB

2.1. Cel zarządzania SUE RMB

Struktura zarządzania zapewnia jasny podział ról i obowiązków między różnymi podmiotami, wzmocnienie zdolności zarządzania na poziomie strategicznym, skuteczne podejmowanie decyzji i ukierunkowanie na wyniki.

Ponadto wzmacnia pozycję poszczególnych interesariuszy, zwiększa ich poczucie odpowiedzialności i zachęca do nawiązywania kontaktów, współpracy i uczestnictwa we wdrażaniu i rozwijaniu strategii.

Wyraźne powiązania z kształtowaniem polityki na poziomie krajowym i regionalnym służą zwiększeniu zaangażowania ministerstw i innych organów publicznych oraz wzmocnieniu wsparcia politycznego i wdrażania w państwach członkowskich SUE RMB.

Zarządzanie SUE RMB zostało skonsolidowane poprzez utworzenie Centrum Strategii Morza Bałtyckiego (BSP). BSP koordynuje budowanie potencjału, dzielenie się wiedzą i komunikację.

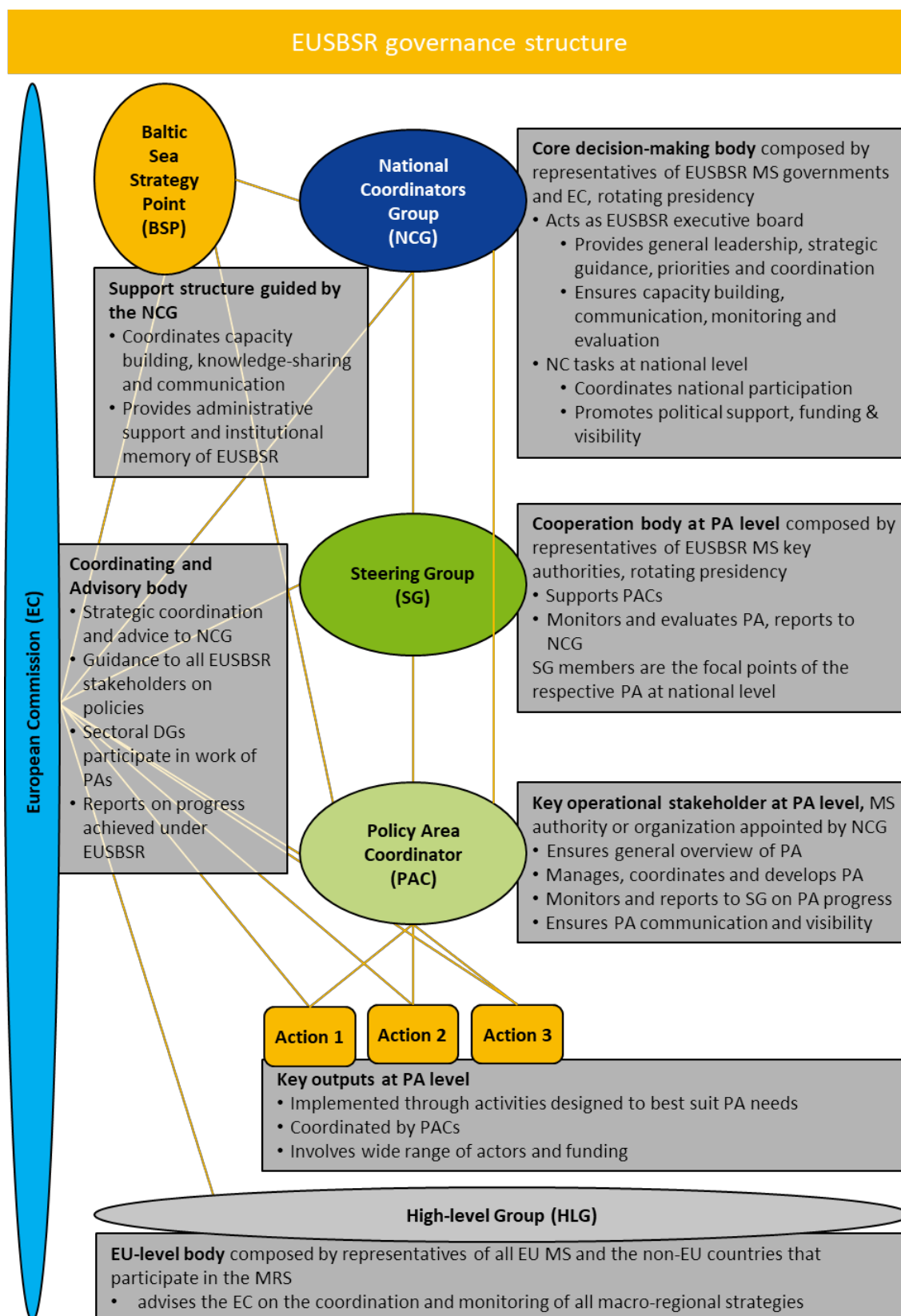
W niniejszym planie działania określono jedynie główne elementy zarządzania SUE RMB. Więcej szczegółów można znaleźć w regulaminach krajowych grup koordynatorów oraz różnych grup sterujących OP. W razie potrzeby grupa koordynatorów krajowych może podjąć decyzję w sprawie dalszych specyfikacji. Grupa dba o to, aby wszystkie dokumenty i inne istotne informacje związane z zarządzaniem SUE RMB były publikowane na stronie internetowej SUE RMB¹³.

¹² Aby niniejszy ważny proces sprawozdawczości i uczenia się mógł mieć miejsce bez nadmiernych obciążeń administracyjnych, Koordynatorzy obszarów polityki i grupy sterujące są zachęcane do poszukiwania powiązań w ramach sprawozdawczości finansowej wymaganej przez międzynarodowy program Interreg dla Regionu Morza Bałtyckiego, a także do korzystania z właściwych zewnętrznych źródeł danych, np. z Europejskiego i Makroregionalnego Narzędzia Monitoringu Terytorialnego opracowanego przez ESPON.

¹³ <https://www.balticsea-region-strategy.eu>

2.2. Struktura zarządzania

Rysunek nr 2: Uproszczona wersja struktury zarządzania SUE RMB

EUSBSR governance structure	Struktura zarządzania SUE RMB
European Commission (EC)	Komisja Europejska (KE)
Baltic Sea Strategy Point (BSP)	Centrum Strategii Morza Bałtyckiego (BSP)
National Coordinators Group (NCG)	Grupa Koordynatorów Krajowych (NCG)
Core decision-making body composed by representatives of EUSBSR MS governments and EC, rotating presidency	Główny organ decyzyjny złożony z przedstawicieli rządów państw członkowskich SUE RMB i KE, rotacyjna prezydencja
• Acts as EUSBSR executive board	• Działa jako zarząd SUE RMB
• Provides general leadership, strategic guidance, priorities and coordination	• Zapewnia ogólne przywództwo, wytyczne strategiczne, priorytety i koordynację
• Ensures capacity building, communication, monitoring and evaluation	• Zapewnia budowanie potencjału, komunikację, monitorowanie i ocenę
• NC tasks at national level	• Zadania koordynatorów na poziomie krajowym
• Coordinates national participation	• Koordynuje uczestnictwo poszczególnych państw
• Promotes political support, funding & visibility	• Promuje wsparcie polityczne, finansowanie i rozpoznawalność
Support structure guided by the NCG	Struktura wsparcia prowadzona przez NCG
• Coordinates capacity building, knowledge-sharing and communication	• Koordynuje budowanie potencjału, dzielenie się wiedzą i komunikację
• Provides administrative support and institutional memory of EUSBSR	• Zapewnia wsparcie administracyjne i pamięć instytucjonalną SUE RMB
Coordinating and Advisory body	Organ koordynujący i doradczy
• Strategic coordination and advice to NCG	• Strategiczna koordynacja i doradztwo dla NCG
• Guidance to all EUSBSR stakeholders on policies	• Wytyczne dla wszystkich interesariuszy SUE RMB dotyczące polityk
• Sectoral DGs participate in work of PAs	• Sektorowe DG uczestniczą w pracach OP
• Reports on progress achieved under EUSBSR	• Sprawozdania z postępów osiągniętych w ramach SUE RMB
Steering Group (SG)	Grupa Sterująca (SG)
Cooperation body at PA level composed by representatives of EUSBSR MS key authorities, rotating presidency	Organ współpracy na szczeblu OP , w skład którego wchodzi przedstawiciele kluczowych władz państw członkowskich SUE RMB, rotacyjna prezydencja
• Supports PACs	• Wspiera Koordynatorów Obszaru Polityki
• Monitors and evaluates PA, reports to NCG	• Monitoruje i ocenia OP, raportuje do NCG
SG members are the focal points of the respective PA at national level	Za sprawy związane z OP na szczeblu krajowym odpowiadają członkowie Grup Sterujących
Policy Area Coordinator (PAC)	Koordynator Obszaru Polityki (PAC)
Key operational stakeholder at PA level , MS authority or organization appointed by NCG	Kluczowy interesariusz operacyjny na szczeblu OP , organ lub organizacja państwa członkowskiego wyznaczona przez NCG
• Ensures general overview of PA	• Zapewnia ogólny zarys OP
• Manages, coordinates and develops PA	• Zarządza, koordynuje i rozwija OP
• Monitors and reports to SG on PA progress	• Monitoruje i raportuje do SG o postępach OP
• Ensures PA communication and visibility	• Zapewnia komunikację i rozpoznawalność OP
Action 1	Działanie 1
Action 2	Działanie 2
Action 3	Działanie 3
Key outputs at PA level	Kluczowe wyniki na szczeblu OP
• Implemented through activities designed to best suit PA needs	• Wdrożone poprzez działania zaprojektowane tak, aby jak najlepiej odpowiadać potrzebom OP
• Coordinated by PACs	• Koordynowane przez PAC
• Involves wide range of actors and funding	• Angażuje szeroki zakres podmiotów i środków finansowych
High-level Group (HLG)	Grupa wysokiego szczebla (HLG)
EU-level body composed by representatives of all EU MS and the non-EU countries that participate in the MRS	Organ na szczeblu UE , w skład którego wchodzi przedstawiciele wszystkich państw członkowskich UE i krajów spoza UE uczestniczących w strategii makroregionalnej
• advises the EC on the coordination and monitoring of all macro-regional strategies	• doradza KE w zakresie koordynacji i monitorowania wszystkich strategii makroregionalnych

2.3. Koordynatorzy krajowi i grupa koordynatorów krajowych

Każde państwo członkowskie SUE RMB wyznacza koordynatora krajowego (NC) i jednego lub więcej zastępców. Osoby te muszą na bieżąco informować Grupę Koordynatorów Krajowych (NCG), Prezydencję i Komisję Europejską o wszelkich zmianach.

Krajowi koordynatorzy SUE RMB mają dwa rodzaje zadań. Z jednej strony reprezentują swoje rządy w NCG, z drugiej zaś we własnym imieniu realizują zadania na poziomie krajowym.

NCG składa się z przedstawicieli wszystkich ośmiu państw członkowskich SUE RMB. Komisja Europejska regularnie uczestniczy w spotkaniach grupy.

Przedstawiciele innych krajów, organizacji i formatów współpracy mogą być doraźnie zapraszani przez Prezydencję NCG do udziału w spotkaniach NCG, ale nie mogą uczestniczyć w podejmowaniu decyzji.

NCG spotyka się co najmniej cztery razy w roku. Wspólne spotkanie NC i PAC odbywa się co najmniej raz w roku.

Spotkania NCG są organizowane i prowadzone przez państwo członkowskie sprawujące prezydencję NCG, we współpracy z Komisją Europejską i przy wsparciu Centrum Strategii Morza Bałtyckiego (BSP), które również bierze udział w spotkaniach.

NCG przyjmuje swój własny regulamin.

2.3.1. Zadania grupy koordynatorów krajowych

Grupa koordynatorów krajowych (NCG) jest głównym organem decyzyjnym w strukturze zarządzania SUE RMB, pełniącym funkcję zarządu.

Do zadań NCG należy:

- Ogólne przywództwo, koordynacja i rozwój Strategii, w tym zapewnianie wytycznych strategicznych i ustalanie priorytetów;
- Pełnienie roli łącznika pomiędzy SUE RMB a poziomem politycznym;
- Zapewnienie ukierunkowanego budowania potencjału zainteresowanych stron za pośrednictwem BSP;
- Zapewnienie komunikacji, informacji i promocji Strategii pośrednictwem BSP;
- Zapewnienie ram monitorowania i oceny;
- Powoływanie PAC i Czołowych PAC oraz zapewnianie wspólnej struktury regulaminu SG;
- Kierowanie i monitorowanie prac BSP z uwzględnieniem specyficznych wymagań ze względu na fakt, że BSP realizowany jest w formie projektu;
- Pełnienie funkcji strażnika prawidłowego funkcjonowania zarządzania SUE RMB. NCG musi zająć się każdą niezgodnością z planem działania, która ma wpływ na prawidłowe funkcjonowanie strategii;
- Reprezentowanie SUE RMB w jego ogólnych relacjach, np. z Komisją Europejską, innymi instytucjami UE, innymi strategiami makroregionalnymi UE, instytucjami zarządzającymi, w tym programem Interreg Region Morza Bałtyckiego, Interact i innymi formatami współpracy w regionie;
- Inicjowanie rewizji strategii i/lub planu działania;
- Podejmowanie decyzji w sprawie zmian planu działania po konsultacji z OP i innymi właściwymi stronami zainteresowanymi¹⁴. NCG może decydować o rewizjach planu działania, o ile nie modyfikują one samej strategii, którą można zmienić jedynie decyzją Rady.

¹⁴ Grupa koordynatorów krajowych przesyła propozycję planu działania do Komisji Europejskiej. Po zakończeniu wewnętrznej procedury Komisji plan działania jest publikowany w formie dokumentu roboczego służb Komisji (SWD), co stanowi status prawny planu działania.

2.3.2. Przewodniczenie grupie koordynatorów krajowych

Państwa członkowskie SUE RMB sprawują corocznie rotacyjnie Prezydencję NCG (od początku lipca do końca czerwca), zgodnie z harmonogramem rotacji zaplanowanym przez NCG i zawartym w jej regulaminie.

Prezydencja koordynuje pracę koordynatorów krajowych i koordynatorów obszarów polityki, przy wsparciu BSP i we współpracy z Komisją Europejską, a także stara się ułatwiać podejmowanie decyzji i współpracę.

W celu promowania spójności i ciągłości prac w różnych okresach Prezydencji odbywa się regularna wymiana informacji między Prezydencją NCG a Prezydencją poprzednią i następną. Trio prezydencji (TRIO) pełni rolę wspierającą wobec urzędującej prezydencji zgodnie z postanowieniami Regulaminu NCG. Do udziału w spotkaniach TRIO zapraszani są Komisja Europejska i BSP.

2.3.3. Zadania koordynatorów krajowych na szczeblu krajowym

Oprócz obowiązków członków grupy koordynatorów krajowych koordynatorzy krajowi mają także zadania na poziomie krajowym. Ich rola w administracji krajowej obejmuje:

- promowanie wsparcia politycznego i zaangażowania w realizację strategii;
- zapewnienie ogólnej koordynacji i nadzoru, a także wytycznych i wsparcia w zakresie aktywnego udziału różnych krajowych zainteresowanych stron we wdrażaniu strategii;
- promowanie odpowiedniego finansowania realizacji strategii, w tym poprzez zachęcanie do współpracy z właściwymi instytucjami zarządzającymi;
- pełnienie roli łącznika między poziomem operacyjnym SUE RMB a poziomem politycznym oraz
- promowanie rozpoznawalności i podnoszenie świadomości na temat strategii, jej działań i wyników.

2.4. Obszary polityki

Obszary polityki (OP) reprezentują wiedzę specjalistyczną w swoich obszarach działalności i zapewniają realizację strategii i planu działania. Po zapoznaniu się z odpowiednimi sektorami OP prowadzą dyskusje polityczne i identyfikują kluczowe sposoby osiągania celów SUE RMB za pomocą różnych środków działania oraz określają, jak najlepiej wdrażać wymagane rozwiązania.

OP są zarządzane operacyjnie przez koordynatorów obszarów polityki (PAC), wspieranych i kierowanych strategicznie przez odpowiednie grupy sterujące (SG).

2.4.1. Grupy sterujące

Każdy obszar polityki ma grupę sterującą (SG). Członkowie SG są przedstawicielami rządów krajowych lub regionalnych państw członkowskich SUE RMB. SG może być istniejącym organem współpracującym w ramach organizacji PAC, jeżeli jest to uzasadnione i zatwierdzone przez NCG.

Członkowie SG mają dwa rodzaje zadań. Z jednej strony reprezentują swoje rządy w odpowiednich SG. Z drugiej strony realizują swoje zadania jako osoby kluczowe na poziomie krajowym.

Chodzi o to, aby we wszystkich SG uczestniczyli członkowie ze wszystkich państw członkowskich SUE RMB. Państwo członkowskie może jednak zdecydować o nieuczestniczeniu w określonej grupie sterującej. Państwo członkowskie może także wyznaczyć więcej niż jednego przedstawiciela do SG, jeżeli jest to konieczne ze względu na strukturę państwa członkowskiego lub z innych podobnych względów. W takim przypadku jeden z przedstawicieli musi zostać wyznaczony jako główny przedstawiciel i działać jako taki.

Członkowie SG powinni pochodzić z kluczowych ministerstw lub władz w danej dziedzinie. Powinni posiadać wystarczające zdolności, mandaty i zasoby, aby wypełniać swoje zadania zgodnie z wymogami SUE RMB.

SG może również zaprosić przedstawicieli krajów lub organizacji sąsiadujących z UE do przyłączenia się do grupy w charakterze członków lub obserwatorów, na podstawie decyzji podjętej w drodze konsensusu przez przedstawicieli państw członkowskich SUE RMB w grupie. Zanim jednak taka decyzja zostanie wdrożona, musi zostać zatwierdzona przez NCG. Przedstawiciele krajów lub organizacji sąsiadujących z UE nie mogą blokować decyzji państw członkowskich SUE RMB, mogą jednak zdecydować się na rezygnację z określonych decyzji podejmowanych przez SG. Należy to określić w regulaminach grup sterujących.

PAC muszą na bieżąco informować o przewodnictwie SG i BSP, gdy tylko nastąpią zmiany w składzie członków SG.

SG powinny zbierać się co najmniej dwa razy w roku. Zachęcamy do spotkań on-line. Spotkania są przygotowywane i organizowane przez prezydencję SG, w ścisłej współpracy z odpowiednimi PAC. Prezydencja SG powinna być sprawowana rotacyjnie przez członków SG. Kadencja powinna trwać rok.

SG podejmują decyzje w drodze konsensusu. Przyjmują własne regulaminy, zgodnie z planem działania i wspólną strukturą regulaminu SG zapewnioną przez NCG, biorąc pod uwagę specyficzne wymagania ich OP.

Grupy sterujące są organami współpracy na szczeblu OP. Główne zadania grup sterujących:

- Wspieranie PAC w realizacji ich zadań, w tym:
 - kierowanie ogólnym rozwojem OP poprzez dyskusje polityczne i zatwierdzanie nowych celów, zmian i formatów działań, w tym sztandarowych projektów;
 - zatwierdzanie propozycji aktualizacji celów, odniesień itp., które nie zmieniają zasadniczo planu działania przy ścisłej współpracy z KE¹⁵
 - zapewnienie powiązań z odpowiednim kształtowaniem polityki krajowej i regionalnej.
- Monitorowanie i ocena obszarów polityki obejmuje:
 - zatwierdzanie planów pracy i rocznych sprawozdań merytorycznych z osiągnięć OP, sporządzonych przez PAC oraz przekazywanie tych dokumentów do wiadomości NCG.

2.4.2. Zadania członków grupy sterującej na poziomie krajowym

Oprócz obowiązków w ramach swojej grupy członkowie SG reprezentujący rządy krajowe lub regionalne są osobami kluczowymi w swoich administracjach. Ich rola obejmuje:

- działanie w charakterze łącznika między ich OP a administracją, co zapewnia więzi między procesami polityki makroregionalnej i krajowej lub regionalnej;
- podnoszenie świadomości i odpowiedzialności za cele, środki i osiągnięcia SUE RMB w swoich administracjach i wśród innych zainteresowanych stron;
- współpraca z instytucjami zarządzającymi w swoich krajach macierzystych, na poziomie operacyjnym;
- wspieranie krajowego koordynatora w promowaniu politycznego zaangażowania w strategię, a także w podnoszeniu świadomości narodowej i promowaniu rozpoznawalności SUE RMB.

2.4.3. Koordynatorzy obszarów polityki

Każda OP jest zarządzana przez jednego lub kilku koordynatorów obszarów polityki (PAC). Koordynatorzy są mianowani i odwoływani przez NCG na wniosek odpowiedniego SG. Jeżeli OP ma więcej niż jednego PAC, NCG decyduje, który z nich jest PAC wiodącym na podstawie wniosku właściwego SG.

¹⁵ Decyzje dotyczące istotnych zmian w planie działania pozostają w wyłącznej kompetencji grupy koordynatorów krajowych.

Organizacją zrzeszającą PAC reprezentującą państwo członkowskie SUE RMB może być ministerstwo lub inny oficjalny organ władz krajowych lub regionalnych. PAC może być także organizacją lub organem międzyrządowym lub pozarządowym, który może zapewnić realizację OP. PAC nie może przekazać roli ani zadań koordynatora innej władzy, organizacji lub podmiotowi. Organizacja PAC musi na bieżąco informować NCG, Prezydium SG, BSP i Komisję Europejską, gdy tylko nastąpią istotne zmiany personalne.

Organizacje PAC ściśle ze sobą współpracują i dzielą swoje zadania w swoich planach pracy tak, aby jak najlepiej odpowiadały potrzebom OP. Wiodący PAC jest odpowiedzialny za koordynację działań PAC i administrację OP.

Komisje PAC są kluczowymi interesariuszami operacyjnymi SUE RMB na poziomie obszaru polityki, zapewniającymi realizację Strategii przy wsparciu swoich grup sterujących. Stanowią pomost pomiędzy grupami podmiotów w ramach swoich OP, służąc jako platforma wymiany i koordynacji inicjatyw, interesariuszy, procesów politycznych i informacji.

Zadania PAC można podzielić na cztery grupy:

1. Zapewnienie ogólnych informacji o OP, w tym o różnych kierunkach rozwoju i sposobach działania;
2. Zarządzanie, koordynacja i rozwój OP, w tym:
 - ułatwianie wdrażania działań określonych w planie działania, przy jednoczesnym zapewnieniu, że aspekty horyzontalne, w szczególności kwestie związane ze zmianą klimatu i współpracą z krajami i organizacjami sąsiadującymi z UE, zostały włączone do prac OP;
 - ułatwienie finansowania Działów, m.in. poprzez współpracę z instytucjami zarządzającymi;
 - ułatwianie zaangażowania i współpracy oraz dyskusji politycznych między zainteresowanymi stronami;
 - identyfikowanie i ułatwianie działań w zakresie współpracy, w tym sieci, platform i procesów;
 - utrzymywanie kontaktów i współpraca z innymi OP, BSP i innymi zainteresowanymi stronami w celu zapewnienia spójności i współdziałania oraz uniknięcia sytuacji, w której dwa podmioty wykonują to samo działanie i
 - przyczynianie się we właściwy sposób do ukierunkowanego budowania potencjału zainteresowanych stron koordynowanego przez BSP.
3. Monitorowanie i raportowanie postępów w ramach OP, m.in.:
 - przygotowanie planu pracy OP w oparciu o Plan Działów oraz rocznego sprawozdania merytorycznego z osiągnięć OP, które ma zostać zatwierdzone przez SG i przedłożone NCG do informacji, a także
 - raportowanie do SG na temat istotnych wydarzeń w OP, w tym ewentualnej potrzeby przeglądu planu działania.
4. Zagwarantowanie komunikacji i rozpoznawalności OP, w tym:
 - utrzymywanie i aktualizacja strony internetowej i innych odpowiednich kanałów komunikacji OP, zawartych na stronie internetowej SUE RMB¹⁶ lub z nią powiązanych, przy wsparciu BSP oraz
 - dostarczanie BSP informacji i odpowiednich materiałów w zakresie OP do celów komunikacji i rozpoznawalności.

2.5. Coroczne forum SUE RMB

Od 2010 r. organizowane jest coroczne forum wsparcia SUE RMB. Celem corocznego forum SUE RMB jest przekazywanie informacji na temat prac w ramach strategii, jej celów i osiągnięć zainteresowanym stronom, decydentom i szerszej publiczności, zachęcanie do dyskusji politycznych, wymiana wyników i zapewnianie zainteresowanym stronom możliwości nawiązania kontaktów.

¹⁶ <https://www.balticsea-region-strategy.eu>

Coroczne forum odbywa się w jednym z państw członkowskich SUE RMB i ma na celu przyciągnięcie kluczowych zainteresowanych stron i aktywnych partnerów SUE RMB ze szczebla lokalnego, regionalnego, krajowego i UE. Organizacja corocznych forów opiera się na kolejności państw członkowskich SUE RMB uzgodnionej przez NCG i zawartej w regulaminie.

2.6. KE – Komisja Europejska

Komisja Europejska (KE) odgrywa kluczową rolę w ramach SUE RMB. DG REGIO zapewnia strategiczną koordynację i doradztwo dla NCG w zakresie zarządzania i rozwoju strategii oraz udziela wskazówek podmiotom SUE RMB w zakresie ustalania priorytetów strategicznych i politycznych. Dąży także do zapewnienia należytego uwzględnienia SUE RMB przy projektowaniu i wdrażaniu wszystkich polityk i instrumentów finansowych UE.

DG REGIO promuje wzajemne powiązania i dostosowanie SUE RMB do programów finansowanych przez UE w trakcie ich tworzenia i wdrażania (instrumenty finansowania UE, krajowe, regionalne i zarządzane centralnie), w tym programy współpracy międzynarodowej. Wspiera integrację SUE RMB zarówno na poziomie dokumentów strategicznych, jak i na poziomie operacyjnym, w tym poprzez promowanie stałego dialogu między podmiotami Komisji Europejskiej (urzędnikami DG REGIO i sektorowymi dyrekcjami generalnymi) a organami programowymi (np. komitetami monitorującymi, instytucjami zarządzającymi, wspólnymi sekretariatami, instytucjami pośredniczącymi).

DG REGIO promuje i ułatwia dialog i zaangażowanie zainteresowanych stron w regionie Morza Bałtyckiego w UE oraz w ramach unijnych strategii makroregionalnych. DG REGIO wspiera, w stosownych przypadkach, udział sektorowych dyrekcji generalnych Komisji Europejskiej w pracach OP.

Komisja Europejska regularnie składa innym instytucjom UE sprawozdania na temat postępów we wdrażaniu SUE RMB i osiągniętych rezultatów. Wspiera też spójność i wymianę wiedzy między SUE RMB a innymi strategiami makroregionalnymi UE. W tym celu Komisja Europejska co dwa lata przedstawia Parlamentowi Europejskiemu, Radzie, Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu i Komitetowi Regionów raport z realizacji strategii makroregionalnych UE.

DG REGIO regularnie uczestniczy w spotkaniach NCG oraz, w miarę możliwości, w spotkaniach SG i PAC.

2.7. Centrum Strategii Morza Bałtyckiego

Centrum Strategii Morza Bałtyckiego (BSP) to funkcja zapewniająca wsparcie administracyjne i techniczne w zakresie zarządzania, rozwoju i promocji SUE RMB.

Główne zadania:

- koordynowanie ukierunkowanego budowania potencjału interesariuszy SUE RMB, w tym tych z sąsiednich krajów nienależących do UE;
- koordynowanie wymiany wiedzy i najlepszych praktyk między OP w odniesieniu do integracji kluczowych elementów, takich jak przeciwdziałanie zmianie klimatu i współpraca z sąsiadującymi krajami spoza UE;
- koordynowanie ogólnych działań komunikacyjnych SUE RMB;
- koordynowanie monitorowania i oceny SUE RMB;
- pełnienie funkcji pamięci instytucjonalnej SUE RMB;
- zapewnienie wsparcia technicznego dla NCG oraz, w miarę możliwości, także dla PAC oraz
- wspieranie planowania i organizacji corocznych forów SUE RMB.

BSP kieruje się i odpowiada przed NCG, która decyduje o jego zakresie uprawnień i szczegółowych zadaniach. Codzienna praca BSP prowadzona jest w ścisłym kontakcie z przewodnictwem NCG.

2.8. Grupa Wysokiego Szczebla

Grupa Wysokiego Szczebla (HLG) ds. strategii makroregionalnych (MRS) to organ na szczeblu UE doradzający Komisji Europejskiej w zakresie koordynacji i monitorowania wszystkich strategii makroregionalnych. W jej skład wchodzi oficjalni przedstawiciele wszystkich państw członkowskich UE i krajów spoza UE, które uczestniczą w strategiach makroregionalnych.

Grupa wysokiego szczebla zapewnia koordynację i monitorowanie strategii makroregionalnych, ocenia postępy we wdrażaniu tych strategii i może zapewniać wytyczne polityczne i strategiczne. Stanowi ona forum, na którym porównywane są strategie i praktyki poszczególnych strategii makroregionalnych z myślą o maksymalnym zwiększeniu skuteczności strategii. Coroczne posiedzenia Grupy Wysokiego Szczebla zapewniają ogólne wytyczne strategiczne również w odniesieniu do poszczególnych strategii, w tym SUE RMB.

3. Działania

Działania są opracowywane w celu przełożenia celów SUE RMB na wyniki. Są wdrażane poprzez aktywne działania.

Działanie jest ważnym zagadnieniem wymagającym interwencji ukierunkowanej na osiągnięcie celów OP. Może to być na przykład opracowanie zalecenia politycznego, nowe podejście, zwiększona koordynacja w kształtowaniu polityki, wsparcie już zaangażowanego procesu lub inicjatywa mająca tworzenie sieci kontaktów. Obszary polityki zapewniają uwzględnienie w działaniach aspektów horyzontalnych, zwłaszcza dotyczących zmiany klimatu i współpracy z krajami i organizacjami sąsiadującymi z UE.

Działania zawarte w niniejszym planie działania opierają się na informacjach dostarczonych przez PAC i zatwierdzonych przez NCG. Odzwierciedlają one również informacje przekazane przez departamenty Komisji Europejskiej.

Plan działania zawiera jedynie wstępny zarys strategiczny każdego działania. Bardziej szczegółowe opisy działań znajdują się w szczegółowych planach pracy OP zatwierdzonych przez odpowiednie grupy sterujące. Dalsze informacje są dostępne na stronie internetowej SUE RMB¹⁷ oraz na stronach poszczególnych OP.

Tabela 1: Przegląd działań pogrupowanych według obszarów polityki

OP Nutri	Działanie 1: Zmniejszenie emisji biogenów pochodzących z rolnictwa i innych źródeł rozproszonych.
	Działanie 2: Zmniejszenie emisji biogenów z obszarów miejskich i innych źródeł punktowych.
	Działanie 3: Rozwijanie i promowanie bezpiecznego i zrównoważonego recyklingu biogenów.
	Działanie 4: Zajęcie się biogenami już nagromadzonymi w Morzu Bałtyckim.
OP Zagrożenia	Działanie 1: Zapobieganie zanieczyszczeniom i ograniczanie stosowania substancji niebezpiecznych.
	Działanie 2: Łagodzenie i usuwanie zanieczyszczeń
OP Biogospodarka	Działanie 1: Wzmocnienie roli i znaczenia biogospodarki dla stworzenia zrównoważonej gospodarki, zwiększenia produktywności i adaptacji do zmian klimatu, w tym odporności ekosystemów na zmiany klimatu.
	Działanie 2: Poprawa sposobów uprawy roli pod kątem zrównoważenia i adaptacji (np. do zmian klimatu) w ramach zrównoważonej i odpornej rozwijającej się biogospodarki

¹⁷ <https://www.balticsea-region-strategy.eu>

	Działanie 3: Wzmocnienie wielokrotnego wykorzystania zasobów poprzez podejścia przekrojowe i międzysektorowe w celu uwolnienia potencjału i przyspieszenia rozwoju zrównoważonej biogospodarki o obiegu zamkniętym
OP Bezpieczeństwo	Działanie 1: Zapewnienie odpowiednich warunków nawigacyjnych na Morzu Bałtyckim
	Działanie 2: Rozwój żeglugi w zimie, aby sprostać przyszłym wyzwaniom
	Działanie 3: Bycie liderem w dziedzinie cyfryzacji i automatyzacji
	Działanie 4: Zapewnienie stanu gotowości i reagowania na wypadki na morzu i problemy związane z bezpieczeństwem.
OP Żegluga	Działanie 1: Wspieranie środków ograniczających emisje pochodzące z żeglugi w tym cyfryzacji.
	Działanie 2: Wspieranie badań nad pojawiającymi się wyzwaniami tematycznymi związanymi z ekologiczną żeglugą i jej wpływem na środowisko i dziką przyrodę Morza Bałtyckiego.
	Działanie 3: Wspieranie rozwoju obiektów na lądzie w celu ulepszenia środków w zakresie ekologicznej żeglugi w tym infrastruktury dla paliw alternatywnych
OP Transport	Działanie 1: Poprawa łączności regionów i współpracy z krajami trzecimi
	Działanie 2: Rozwój działań w kierunku transportu neutralnego klimatycznie i zeroemisyjnego
	Działanie 3: Wspieranie innowacyjnych technologii i rozwiązań w regionie Morza Bałtyckiego
OP Energia	Działanie 1: Usprawnienie działań na rzecz efektywności energetycznej w regionie poprzez pogłębienie współpracy regionalnej
	Działanie 2: Dalsza integracja regionalnych rynków gazu i energii elektrycznej, w tym rozwój infrastruktury odpornej na zmiany klimatyczne
	Działanie 3: Synchronizacja bałtycka
	Działanie 4: Zwiększanie udziału energii odnawialnej, w tym morskiej energii odnawialnej
OP Planowanie przestrzenne	Działanie 1: Wzmocnienie spójności terytorialnej w regionie Morza Bałtyckiego poprzez planowanie przestrzenne oparte na lądzie
	Działanie 2: Zapewnienie spójnych planów zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich na całym Morzu Bałtyckim
OP Zabezpieczenie	Działanie 1: Budowanie zdolności w zakresie zapobiegania, gotowości, reagowania i odbudowy w ramach zarządzania kryzysowego.
	Działanie 2: Wzmocnienie mechanizmów wspólnych działań strategicznych i operacyjnych chroniących ludzi i społeczeństwa przed zagrożeniami ze strony przestępców.
	Działanie 3: Wspólna kultura bezpieczeństwa społecznego w regionie Morza Bałtyckiego
OP Turystyka	Działanie 1: Transnarodowy rozwój turystyki na obszarach odległych i wiejskich
	Działanie 2: Inwestowanie w ludzi, umiejętności i technologię w branży turystycznej
	Działanie 3: Ochrona i zrównoważone wykorzystanie dziedzictwa kulturowego i zasobów naturalnych w ośrodkach turystycznych
OP Kultura	Działanie 1: Promocja przemysłu kulturalnego i kreatywnego regionu Morza Bałtyckiego, zachęcanie do kreatywnej przedsiębiorczości
	Działanie 2: Promowanie kultury regionu Morza Bałtyckiego i wartości europejskich, wykorzystanie kultury na rzecz zrównoważonego rozwoju
	Działanie 3: Zachowanie dziedzictwa kulturowego RMB, wzmocnienie tożsamości regionalnej
OP Innowacja	Działanie 1: Innowacja oparta na wyzwaniach
	Działanie 2: Cyfrowe innowacje i transformacja

	Działanie 3: Współtwórcze innowacje
OP Zdrowie	Działanie 1: Promowanie aktywnego i zdrowego starzenia się w celu sprostania wyzwaniom związanym ze zmianami demograficznymi
	Działanie 2: Promowanie zdrowia we wszystkich obszarach polityki, ze szczególnym uwzględnieniem wpływu czynników środowiskowych, a zwłaszcza zmian klimatycznych na zdrowie ludzkie
	Działanie 3: Zwiększanie potencjału zainteresowanych stron i instytucji w zakresie stawienia czoła regionalnym wyzwaniom zdrowotnym.
OP Edukacja	Działanie 1: Zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki i usprawnianie przejścia ze szkoły na rynek pracy
	Działanie 2: Międzynarodowa doskonałość i szerszy udział w nauce i badaniach
	Działanie 3: Rynek pracy dla wszystkich, wykorzystujący zasoby wydłużające życie
	Działanie 4: Dostrzeżenie potencjału – ułatwienie rozwoju migrantom

3.1. Obszar polityki Nutri

Koordynator obszaru polityki: Finlandia (Ministerstwo Środowiska); Polska (Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej).

1. Cele SUE RMB

Obszar polityki „Nutri” przyczynia się do realizacji celu „Ratowanie morza” i jest powiązany z dwoma celami częściowymi:

- „Czysta woda w morzu”: Jednym z najpoważniejszych i najtrudniejszych wyzwań środowiskowych stojących przed Morzem Bałtyckim jest utrzymujący się problem eutrofizacji wynikający z nadmiernego poziomu biogenów w postaci azotu, fosforu i amoniaku emitowanych przez rolnictwo. Według raportu HELCOM o stanie Morza Bałtyckiego (2018) 97% Morza Bałtyckiego jest zeutrofizowane. Celem OP Nutri jest ograniczenie dopływu biogenów do Morza Bałtyckiego do akceptowalnego poziomu, aby złagodzić eutrofizację i osiągnąć dobry stan środowiska.
- „Bujna i zdrowa przyroda”: Eutrofizacja zwiększa podstawową aktywność wód morskich, prowadząc do toksycznych zakwitów glonów i nadmiernego wzrostu glonów nitkowatych. Powoduje również niedobór tlenu, zmniejszoną przejrzystość wody i inne szkodliwe skutki, które mogą prowadzić do zmian w całym ekosystemie. Przewiduje się, że zmiany klimatyczne nasilą objawy eutrofizacji. Ponadto eutrofizacja wpływa na wykorzystanie zasobów morskich i komfort wypoczynku nad morzem.

OP Nutri służy jako międzynarodowe i międzysektorowe narzędzie polityki współpracy w regionie Morza Bałtyckiego. Działania mają na celu ograniczenie strat biogenów oraz skuteczniejsze gospodarowanie nimi w celu ograniczenia eutrofizacji i łagodzenia zmian klimatycznych. OP Nutri zapewni, że aspekty horyzontalne, w szczególności dotyczące zmian klimatu, w tym przyczynianie się do eutrofizacji pochodzącej spoza regionu Morza Bałtyckiego oraz współpraca z krajami i organizacjami sąsiadującymi spoza UE, zostaną włączone do prac w tym obszarze polityki.

2. Cele zrównoważonego rozwoju

OP Nutri przyczynia się do osiągnięcia celów zrównoważonego rozwoju nr 14 i 6.

3. Ramy polityki UE lub inne

OP Nutri wspiera wdrażanie dyrektyw Unii Europejskiej i Konwencji Helsińskiej oraz promuje rozwój sztabowych projektów i możliwości ich finansowania. OP Nutri jest powiązany z następującymi regionalnymi i międzynarodowymi ramami strategicznymi UE:

- Plan działania HELCOM dla Morza Bałtyckiego;
- HELCOM Region Morza Bałtyckiego Strategia regionalna dotycząca recyklingu biogenów (w przygotowaniu);
- Prawodawstwo unijne dotyczące wody;
- dyrektywa ramowa UE w sprawie strategii morskiej;
- dyrektywa w sprawie krajowych poziomów emisji (NECD), dyrektywy w sprawie jakości powietrza atmosferycznego (AAQD);
- Dyrektywa UE dotycząca azotanów;
- Plan działania UE dotyczący efektywnego gospodarowania zasobami;
- strategia UE na rzecz różnorodności biologicznej;
- strategia UE dotycząca gospodarki o obiegu zamkniętym;
- Konwencja o ochronie środowiska morskiego obszaru Morza Bałtyckiego (HELCOM);
- Wspólna polityka rolna UE.

Ten obszar polityki może również opierać się na niektórych kluczowych działaniach Europejskiego Zielonego Ładu, a w szczególności: dążeniu do zerowego poziomu emisji zanieczyszczeń i związanym z nim planie działania, unijnej strategii na rzecz bioróżnorodności 2030, strategii „od pola do stołu” i planie działania dotyczącym gospodarki o obiegu zamkniętym.

Powinien również przyczyniać się do realizacji zobowiązań podjętych w Deklaracji „Nasz Bałtyk” z dnia 28 września 2020 r. w zakresie zwalczania eutrofizacji antropogenicznej, w szczególności poprzez zrównoważone rolnictwo. Deklaracja została podpisana przez Ministrów Rolnictwa, Środowiska i Rybołówstwa państw członkowskich UE Morza Bałtyckiego i ma na celu zapewnienie czystego, zdrowego i przyjaznego środowisku Morza Bałtyckiego¹⁸. Zobowiązania te są również zgodne z działaniami realizowanymi na poziomie UE zgodnie z Dyrektywą ramową w sprawie strategii morskiej oraz Europejskim Zielonym Ładem, a także z działaniami realizowanymi na poziomie regionalnym w ramach Konwencji Helsińskiej o ochronie środowiska morskiego Morza Bałtyckiego (HELCOM) .

Inne istotne ramy: Konwencji o Różnorodności Biologicznej (także w kontekście zrewidowanej (CBD), Zamknięcie obiegu – plan działań UE dla Gospodarki o Obiegu Zamkniętym, 8. Program działań Środowisko do 2030 roku oraz nowa strategia UE dotycząca adaptacji do zmian klimatycznych.

4. Zaangażowanie interesariuszy

Na poziomie wdrożenia i w głównych obszarach tematycznych: głównie poprzez projekty i w dłuższych procesach: ministerstwa i agencje krajowe, miasta i gminy, organizacje pozarządowe, podmioty publiczne (takie jak oczyszczalnie ścieków), organizacje rolników, organizacje badawcze i fundacje.

5. Dotychczasowe kluczowe osiągnięcia w obszarze polityki

Emisje biogenów do Morza Bałtyckiego zmniejszyły się w ciągu ostatniej dekady. W ramach obszaru polityki Nutri sztandarowe projekty (Fosforany w detergentach, Porozumienie bałtyckie, Identyfikacja projektów priorytetowych na Białorusi, PRESTO, NutriTrade, Bałtycki niebieski wzrost, IWAMA, CONSUME, BEST, DESIRE i BigRivers4Baltic) zostały zrealizowane na różne sposoby, np. poprzez gospodarstwa pokazowe, inwestycje w oczyszczalnie ścieków, budowanie potencjału i dzielenie się dobrymi praktykami w regionie. Jednak aby uratować Morze Bałtyckie, konieczne są dalsze i nieprzerwane działania.

OP Nutri, OP Zagrożenia i HELCOM stanowiące część SUE RMB nawiązały współpracę, w ramach której HELCOM wyznacza cele polityczne w regionie, a SUE RMB wspiera państwa członkowskie w ich osiągnięciu. Nutri wnosi

¹⁸ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/ministerial_declaration_our_baltic_conference.pdf

także do dyskusji HELCOM wyniki, zalecenia polityczne i nowe kwestie wynikające ze sztandarowych projektów. OP Nutri i jej projekty platformowe (BSR Water i SuMaNu) wsparły zainicjowanie regionalnej strategii recyklingu biogenów HELCOM.

6. Działania dla obszaru polityki

Działanie 1: Zmniejszenie emisji biogenów pochodzących z rolnictwa i innych źródeł rozproszonych.				
Cel: Działanie 1 ma na celu ograniczenie emisji biogenów ze źródeł rozproszonych i zmniejszenie ich presji na ekosystem Bałtyku. Działanie wzmacnia także europejskie wysiłki na rzecz walki ze zmianami klimatycznymi. Przewidziano kilka środków. Opis: Aktywne zachęcanie sektorów (z rolnictwa, akwakultury i leśnictwa) generujących wycieki biogenów ze źródeł rozproszonych do łagodzenia ich wpływu na eutrofizację poprzez wskazywanie atrakcyjnych ekonomicznie i/lub terminowo środków i/lub praktyk zmniejszających presję biogenów. Promowanie efektywnych kosztowo i innowacyjnych środków zapobiegania i ograniczania wycieku biogenów z rolnictwa i leśnictwa, np. metod agrotechnicznych zapobiegających nadmiernemu nawożeniu, stosowania gipsu lub wapna strukturalnego, tworzenia terenów podmokłych, stref buforowych lub innych struktur/metod wychwytywania biogenów. Poprawa procesu monitorowania i bazy wiedzy na temat przepływów i obciążeń substancjami odżywczymi przy uwzględnieniu zmian klimatycznych. Podnoszenie świadomości na temat najlepszych praktyk w celu zapobiegania i ograniczania emisji biogenów oraz zwiększanie wiedzy na temat powiązań między zmianami klimatu a eutrofizacją. Najlepsze praktyki będą pochodzić między innymi ze sztandarowych projektów promowanych przez OP.				
Czas:				
Nazwa wskaźnika	Wartość	Punkt kontrolny	Cel/termin	Źródło danych
Praktyczne działania skupiające się na zapobieganiu lub ograniczaniu wycieku biogenów	Liczba działań/projektów/programów pilotażowych	2/2020	4/2025	OP Nutri, sztandarowe projekty
Przesłania polityki regionalnej	Liczba publikacji internetowych zawierających przesłania polityczne	1/2020	4/2025	OP Nutri, sztandarowe projekty i platformy
Sztandarowy projekt realizowany lub planowany w ramach tej akcji W toku: Sztandarowy projekt DESIRE, platforma SuMaNu.				
W ramach tego działania planowane są projekty i inne działania * Wsparcie wdrożenia zaktualizowanej wersji HELCOM BSAP. * Osiągnięcie zobowiązań wynikających z „Naszej Deklaracji Bałtyckiej” dotyczących uwzględnienia wszystkich biogenów u źródła * Informowanie o osiągnięciach, potrzebach i wynikach w kanałach SUE RMB i w krajach nadbałtyckich. * Organizowanie warsztatów i innych wydarzeń dla interesariuszy, jeśli będzie to konieczne.				

Działanie 2: Zmniejszenie emisji biogenów z obszarów miejskich i innych źródeł punktowych.				
Cel: Działanie 2 ma na celu zmniejszenie emisji substancji odżywczych z obszarów miejskich i innych źródeł punktowych. Przewidziano szereg środków. Opis: Wsparcie działań międzysektorowych i środków ograniczających zrzuty do morza ze źródeł punktowych, z uwzględnieniem zmian klimatycznych. Opracowanie innowacyjnych i opartych na przyrodzie rozwiązań w zakresie gospodarki wodnej w miastach i źródeł rozproszonych w celu ograniczenia emisji biogenów. Poprawa monitorowania i bazy wiedzy na temat przepływów i ilości biogenów. Zwiększenie świadomości i wpływanie na zachowania konsumentów. Ze względu na to, że kluczowym partnerem w tym działaniu są lokalne administracje, ustanowione partnerstwa w projektach/procesach/platformach muszą angażować odpowiednich partnerów. Wyniki będą udostępniane m.in. na platformie.				
Czas:				
Nazwa wskaźnika	Wartość	Punkt kontrolny	Cel/termin	Źródło danych
Działania skupiające się na redukcji emisji biogenów	Liczba działań/projektów/programów pilotażowych	2/2020	4/2025	OP Nutri
Przesłania polityki regionalnej	Liczba publikacji internetowych zawierających przesłania polityczne	0/2020	2/2025	OP Nutri, sztandarowe projekty, platformy
Sztandarowy projekt realizowany lub planowany w ramach tej akcji W toku: sztandarowy projekt BEST, Platforma WATER w regionie Morza Bałtyckiego				
W ramach tego działania planowane są projekty i inne działania * Wsparcie wdrożenia zaktualizowanej wersji HELCOM BSAP. * Informowanie o osiągnięciach, potrzebach i wynikach w kanałach SUE RMB. * Organizowanie warsztatów i innych wydarzeń dla interesariuszy, jeśli będzie to konieczne.				

Działanie 3: Rozwijanie i promowanie bezpiecznego i zrównoważonego recyklingu biogenów.				
Cel: Działanie 3 ma na celu zaproponowanie środków wzmacniających i promujących bezpieczne i zrównoważone wykorzystanie biogenów w gospodarce o obiegu zamkniętym. Opis: Działanie 3, w związku z planem działania dotyczącym nowej gospodarki o obiegu zamkniętym w ramach Zielonego Ładu, proponuje środki mające na celu wzmocnienie i promowanie bezpiecznego i zrównoważonego recyklingu biogenów w ramach regionalnej strategii recyklingu biogenów HELCOM. Promowanie i opracowywanie bezpiecznych dla środowiska i opłacalnych ekonomicznie rozwiązań w zakresie odzyskiwania i ponownego wykorzystania biogenów z rolnictwa, akwakultury, leśnictwa i społeczeństw. Zachęcanie do tworzenia nowych modeli biznesowych i współdziałania w ramach współpracy międzysektorowej. Promowanie wymiany wiedzy, wpływanie na wzorce konsumpcji, podnoszenie świadomości i prowadzenie dialogu politycznego.				
Czas:				
Nazwa wskaźnika	Wartość	Punkt kontrolny	Cel/termin	Źródło danych
Działania skupiające się na recyklingu biogenów	Liczba działań/projektów/programów pilotażowych	2/2020	4/2025	OP Nutri, sztandarowe projekty, platformy
Sztandarowy projekt realizowany lub planowany w ramach tej akcji Aktywne platformy BSR Water i SuMaNu				

W ramach tego działania planowane są projekty i inne działania

- * Wspieranie promocji i wdrażania Regionalnej Strategii Recyklingu biogenów HELCOM.
- * Osiągnięcie zobowiązań wynikających z „Naszej Deklaracji Bałtyckiej” w zakresie recyklingu biogenów w celu ograniczenia emisji biogenów do Morza Bałtyckiego.
- * Informowanie o osiągnięciach, potrzebach i wynikach w krajach nadbałtyckich.
- * Organizowanie warsztatów i innych wydarzeń dla interesariuszy, gdy jest to konieczne (np. warsztaty w lutym 2020 r. z HELCOM w ramach opracowywania regionalnej strategii recyklingu składników odżywczych).

Działanie 4: Zajęcie się biogenami już nagromadzonymi w Morzu Bałtyckim.

Cel: Działanie 4 ma na celu zajęcie się następstwami nagromadzenia biogenów w Morzu Bałtyckim ze szczególnym uwzględnieniem sektorów w celu zmniejszenia wpływu biogenów na ekosystemy pod względem środowiskowym i klimatycznym.

Opis: Opracowanie ekologicznie i ekonomicznie zrównoważonych sposobów i współpracy w celu zmniejszenia ilości biogenów pochodzących z morza, np. zarządzanie rybołówstwem, hodowla małży lub zbieranie z morza biomasy bogatej w glony/składniki odżywcze. Poprawa bazy wiedzy i podjęcie działań pilotażowych w zakresie środków opartych na morzu, dotyczących wewnętrznych rezerw biogenów, z uwzględnieniem i oceną ich ryzyka dla ekosystemu i zdrowia ludzkiego, a także długoterminowej trwałości ich skutków, zgodnie z pracami HELCOM nad regionalnymi zasadami i ramami oceny ryzyka w zakresie zarządzania wewnętrznymi rezerwami biogenów.

Czas:

Nazwa wskaźnika	Wartość	Punkt kontrolny	Cel/termin	Źródło danych
Działania skupiające się na redukcji biogenów zgromadzonych w Morzu Bałtyckim	Liczba działań/projektów/programów pilotażowych	0/2020	2/2025	OP Nutri, sztandarowe projekty

Sztandarowy projekt realizowany lub planowany w ramach tej akcji**W ramach tego działania planowane są projekty i inne działania**

- * Wspieranie rozwoju działań zgodnych z pracami HELCOM nad zasadami regionalnymi i ramami oceny ryzyka w zakresie zarządzania wewnętrznymi rezerwami biogenów.
- * Realizacja zobowiązań wynikających z „Naszej Deklaracji Bałtyckiej” w zakresie wewnętrznych zasobów biogenów.
- * Komunikowanie potrzeb i metod krajom Morza Bałtyckiego.
- * Organizowanie warsztatów i innych wydarzeń dla interesariuszy, jeśli będzie to konieczne.

3.2. Obszar polityki Zagrożenia

Koordynator obszaru polityki: Szwecja (Szwedzka Agencja Ochrony Środowiska)

1. Cele SUE RMB

Obszar polityki przyczynia się do realizacji celu ogólnego „Ratowanie morza” oraz następujących celów częściowych:

- *Czyste wody*
- *Bujna i zdrowa przyroda*

Wskaźniki¹⁹:

- *Stężenie substancji niebezpiecznych zbliżone do poziomu naturalnego*
- *Zdrowa przyroda*
- *Ryby zawsze bezpieczne do spożycia*

OP zapewni, że aspekty horyzontalne, w szczególności dotyczące zmian klimatu i współpracy z krajami i organizacjami sąsiadującymi nienależącymi do UE, zostaną odpowiednio włączone do prac obszaru polityki.

Wartość dodana OP Zagrożenia:

OP Zagrożenia wspiera i promuje makroregionalne reakcje na globalne problemy związane z zarządzaniem chemikaliami, rozsądne zarządzanie chemikaliami i lepsze powiązanie z międzynarodowymi programami politycznymi (takimi jak zmiana klimatu, różnorodność biologiczna, rolnictwo, produkcja i konsumpcja). OP działa na rzecz zapobiegania zanieczyszczeniom i ograniczania stosowania substancji niebezpiecznych, a także na rzecz obniżania poziomu zanieczyszczeń i rekultywacji zanieczyszczonych miejsc w środowisku Morza Bałtyckiego. Obszar polityki „Zagrożenia” pomaga zainteresowanym stronom w opracowywaniu projektów lub innych inicjatyw na rzecz stworzenia środków i rozwiązań w tej dziedzinie. Wyniki są przedstawiane odpowiednim forum politycznym na poziomie unijnym, regionalnym i krajowym.

2. Cele zrównoważonego rozwoju

OP Zagrożenia przyczynia się do osiągnięcia celów zrównoważonego rozwoju nr 3, 6, 11, 12, 14 i 15.

3. Ramy polityki UE lub inne²⁰

Obszar polityki Zagrożenia jest powiązany z następującymi regionalnymi i międzynarodowymi ramami strategicznymi UE:

- Plan działań HELCOM dla Morza Bałtyckiego (BSAP);
- Dyrektywa ramowa UE w sprawie strategii morskiej (MSFD);
- Ramowa dyrektywa wodna UE (RDW);
- rozporządzenie REACH;
- Strategiczne podejście UE do środków farmaceutycznych w środowisku²¹;
- Strategia UE w zakresie chemikaliów na rzecz zrównoważonego rozwoju w kierunku środowiska wolnego od substancji toksycznych ²²oraz
- Strategiczne podejście do międzynarodowego zarządzania chemikaliami (SAICM).

Ten obszar polityki może również opierać się na niektórych kluczowych działaniach Europejskiego Zielonego Ładu, a w szczególności na: planie działania na rzecz eliminacji zanieczyszczeń, planie działania na rzecz gospodarki o obiegu zamkniętym, strategii w zakresie chemikaliów na rzecz zrównoważonej produkcji i strategii „od pola do stołu”.

¹⁹ Podstawowe wskaźniki HELCOM według BSAP 2013. Głównymi celami BSAP i MSFD jest **osiągnięcie** lub **utrzymanie** „dobrego stanu środowiska” (GES). Należy pamiętać, że HELCOM BSAP jest obecnie aktualizowany.

²⁰ Oprócz wymienionych poniżej, OP obejmuje również: 8. program ramowy w zakresie ochrony środowiska, strategia i plan działania UE dotyczący gospodarki o obiegu zamkniętym (bieżąca wersja 2015 i 2.0).

²¹ https://ec.europa.eu/environment/water/water-dangersub/pdf/strategic_approach_pharmaceuticals_env.PDF

²² https://ec.europa.eu/environment/strategy/chemicals-strategy_en

Ten obszar polityki powinien również przyczyniać się do realizacji zobowiązań podjętych w Deklaracji „Nasz Bałtyk” z dnia 28 września 2020 r. na rzecz ograniczenia zanieczyszczeń i substancji zanieczyszczających budzących obawy, również zgodnie z działaniami realizowanymi na poziomie UE i regionalnym w ramach Konwencji Helsińskiej w sprawie ochrony środowiska morskiego Morza Bałtyckiego (HELCOM).

Deklaracja została podpisana przez Ministrów Rolnictwa, Środowiska i Rybołówstwa państw członkowskich UE Morza Bałtyckiego i ma na celu zapewnienie czystego, zdrowego i przyjaznego środowisku Morza Bałtyckiego²³.

4. Zaangażowanie interesariuszy

Na poziomie wdrażania, w ramach sztabowych, projektów i działań, OP współpracuje z podmiotami na wszystkich szczeblach zarządzania: władzami krajowymi, regionalnymi i lokalnymi, organizacjami z regionu Morza Bałtyckiego, organizacjami pozarządowymi i badawczymi.

Poszukujemy bliższej współpracy z firmami prywatnymi i organizacjami branżowymi.

OP ściśle współpracuje z OP Nutri, Biogospodarka i Zdrowie.

OP ustanawia grupy referencyjne przy opracowywaniu nowych obszarów tematycznych w OP, składające się z przedstawicieli SG i innych odpowiednich podmiotów, takich jak władze regionalne, lokalne, środowiska akademickie, organizacje pozarządowe i przedstawiciele sektora prywatnego.

5. Kluczowe osiągnięcia w obszarze polityki (od 2015 r.)

- utworzenie makroregionalnej platformy farmaceutycznej regionu Morza Bałtyckiego ds. środków farmaceutycznych w środowisku (PIE) w połączeniu z odpowiednim podnoszeniem świadomości i wkładem w utworzenie Grupy Korespondencyjnej (CG) Pharma w ramach HELCOM;
- utworzenie sieci makroregionalnej ds. substancji wysoko fluorowanych (PFAS) wraz z odpowiednim podnoszeniem świadomości i badaniem inwentarza na temat świadomości, działań i strategii związanych z PFAS w regionie Morza Bałtyckiego;
- sztabowy projekt NonHazCity opracował plany działań w zakresie substancji chemicznych dla kilku miast, regionów i gmin regionu Morza Bałtyckiego, otwierając drogę do bardziej zrównoważonego zarządzania chemikaliami w regionie;
- badanie na temat „Efektywności środków stosowanych w programach ramowej dyrektywy wodnej UE w krajach regionu Morza Bałtyckiego należących do UE”; informowanie o rewizji HELCOM BSAP po 2021 r.

6. Działania dla obszaru polityki

Działanie 1: Zapobieganie zanieczyszczeniom i ograniczanie stosowania substancji niebezpiecznych.
Cel: Działanie 1 ma na celu opracowanie i wdrożenie środków (nie)regulacyjnych i polityk obejmujących region Morza Bałtyckiego w celu ograniczenia stosowania i zapobiegania emisjom substancji niebezpiecznych do środowiska Morza Bałtyckiego. W tym obszarze polityki wspiera się opracowywanie odpowiednich środków, rozwiązań praktycznych i zaleceń politycznych dotyczących redukcji substancji niebezpiecznych, zarówno ze źródeł rozproszonych, jak i punktowych na lądzie. Temat jest powiązany z grupą ekspertów HELCOM ds. redukcji presji ze zlewni Bałtyku (PRESSURE) oraz siecią ekspertów HELCOM ds. substancji niebezpiecznych. Działanie skupia się głównie na dwóch kwestiach:

²³ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/ministerial_declaration_our_baltic_conference.pdf

Leki dla ludzi i leki weterynaryjne: Poprzez platformę farmaceutyczną regionu Morza Bałtyckiego OP Zagrożenia oferuje przeniesienie wiedzy i budowanie potencjału poprzez: szkolenia i warsztaty; testy rozwiązań i praktycznych środków poprzez współpracę w ramach projektów i wpływ na politykę; poprzez zalecenia wynikające z doświadczeń zdobytych w procesach współpracy dla decydentów i innych interesariuszy.

Substancje perfluoro- i polifluoroalkilowe (PFAS) Aby rozwiązać problem na poziomie makroregionalnym, umożliwiamy przeniesienie wiedzy z krajów, które osiągnęły postęp w procesie opracowywania działań krajowych, budowania potencjału, opracowywania zharmonizowanego podejścia politycznego poprzez współpracę w ramach regionalnej platformy PFASeOUT.

Czas: 2015 – 2025

Nazwa wskaźnika	Wartość	Punkt kontrolny	Cel/termin	Źródło danych
Rozwój platformy eksperckiej PFAS w regionie Morza Bałtyckiego	Liczba platform	0/ 2019	1, istniejące do 2020	PFAS w regionie Morza Bałtyckiego, 2017 ²⁴
Opracowanie zaleceń/strategii politycznych dotyczących PFAS	Liczba zaleceń politycznych	0/ 2019	5/2025	PFAS w regionie Morza Bałtyckiego, 2017
Opracowanie zaleceń/strategii politycznych dotyczących PIE	Liczba zaleceń dotyczących polityki	2/ 2019	10/ 2025	Raport roczny dotyczący zagrożeń w ramach OP, 2019
Zaangażowanie odpowiednich interesariuszy na wszystkich poziomach zarządzania	Liczba zaangażowanych interesariuszy	100/ 2019	200 we wszystkich krajach RMB/ 2025	Raport roczny dotyczący zagrożeń w ramach OP, 2019
Sztandarowe procesy	Liczba sztandarowych procesów	1/ 2019	2/ 2025	Raport roczny dotyczący zagrożeń w ramach OP, 2019

Sztandarowe procesy

- Platforma farmaceutyczna regionu Morza Bałtyckiego;
- PFAS(e)Out – substancje silnie fluorowane w środowisku regionu Morza Bałtyckiego (planowane)

Inne sztandarowe procesy (w toku)

- NonHazCity 2;
- HazBref

Inne bieżące działania i projekty:

- Mikrozanieczyszczenia w ściekach, wodach deszczowych i osadach (w toku)
- Bałtycki Program Przywództwa dotyczący substancji wysoko fluorowanych w regionie Morza Bałtyckiego

²⁴ <http://www.swedishepa.se/upload/miljoarbete-i-samhallet/internationellt-miljoarbete/multilateralt/ostersjoregionen/PFAS-BSR-October-2017-FINAL.pdf>

- Realizacja zobowiązań wynikających z „Naszej Deklaracji Bałtyckiej” w zakresie promowania środków zapobiegawczych lub łagodzących mających na celu redukcję zanieczyszczeń chemicznych do poziomów, które nie są już szkodliwe dla zdrowia ludzkiego i środowiska

Działanie 2: Ograniczanie nowych i usuwanie historycznych zanieczyszczeń

Cele: Działanie 2 ma na celu **złagodzenie nowych i usunięcie historycznych zanieczyszczeń powodujących negatywne skutki w ekosystemie Bałtyku.**

Podejście oparte na gospodarce o obiegu zamkniętym oferuje możliwość opracowania środków i praktycznych rozwiązań zarówno w zakresie usuwania chemikaliów i innych szkodliwych zanieczyszczeń, recyklingu biogenów i innych (surowców) materiałów do (ponownego) wykorzystania w strumieniach produkcyjnych, jak i generowania nowych danych w celu lepszego planowania przestrzenne mórz w celu zapobiegania nowym źródłom zanieczyszczeń i łagodzenia ich.

Nie da się wyeliminować zagrożeń związanych z ostrym zanieczyszczeniem olejami i innymi szkodliwymi substancjami. Paliwa nowej generacji i różnorodność transportowanych chemikaliów wymagają analizy ich zachowania w środowisku morskim, skuteczności istniejących środków i metod reagowania oraz dalszego zwiększania poziomu gotowości i zdolności reagowania.

Dawne zanieczyszczenia substancjami niebezpiecznymi obejmują emisje przemysłowe nagromadzone w glebie i osadach oraz substancje niebezpieczne we wrakach morskich, a także w przedmiotach celowo zatopionych w morzu, takich jak amunicja, które przyczyniają się do zanieczyszczenia osadów w regionie Morza Bałtyckiego. Należy się nimi zająć w zależności od ich kategorii, stosując dostosowane do sytuacji podejście bazujące na zachowaniu ostrożności i ocenie ryzyka w celu ustalenia priorytetów. Makroregionalna platforma interesariuszy połączy interesariuszy z różnych poziomów polityki w celu wspólnego opracowania planów działania, strategii, zaleceń politycznych, „najlepszych i najgorszych praktyk” briefów i opisów produktów. Zachęcamy do podejmowania innowacyjnych projektów i inicjatyw dotyczących tych problemów.

Temat ten jest powiązany z grupą ekspertów HELCOM ds. zagrożeń dla środowiska związanych z niebezpiecznymi zatopionymi przedmiotami oraz siecią ekspertów HELCOM ds. substancji niebezpiecznych.

Czas: 2015 – 2025

Nazwa wskaźnika	Wartość	Punkt kontrolny	Cel/termin	Źródło danych
Opracowanie platformy dla zanieczyszczonych osadów, morskiego planowania przestrzennego i niebieskiego wzrostu	Liczba opracowanych platform	0/2019	1/2022	Projekty DAIMON oraz DAIMON 2
Plan działania dotyczący rekultywacji zanieczyszczonych osadów, w tym banku włókien i CWA	Liczba opracowanych planów działania	0/2019	1/2023	Projekty DAIMON oraz DAIMON 2
Sztandarowe procesy	Liczba sztandarowych procesów	0/ 2019	1/ 2022	Analiza wewnętrzna OP Zagrożenia, 2019

Zaangażowanie odpowiednich interesariuszy	Liczba zaangażowanych interesariuszy	20/ 2019	100, 2025	Analiza wewnętrzna OP Zagrożenia, 2019
Zrozumienie wpływu na środowisko nowej generacji paliwa żeglugowego o niskiej zawartości siarki i poprawa zdolności reagowania	Liczba przeanalizowanych nowych olejów opałowych i zalecenia dotyczące postępowania w przypadku wycieku ropy zawierającej oleje opałowe nowej generacji	/ 2020	/ 2021	Projekt IMAROS
Zintegrowana gotowość i zarządzanie reakcją dzikich zwierząt na przypadki zanieczyszczenia mórz	Liczba wytycznych i narzędzi	/ 2021	/ 2022	Projekt EUROWA II
Zwiększone możliwości szkoleniowe i reagowanie na substancje niebezpieczne i szkodliwe (HNS)	Liczba narzędzi skupiających się na zagadnieniach związanych z gazowymi i lotnymi substancjami niebezpiecznymi i szkodliwymi	/ 2021	/ 2022	Projekt MANIFESTS
Sztandarowe projekty będące w trakcie realizacji lub planowane w ramach tej akcji • Daimon 2; • ZANIECZYSZCZENIE: Łączenie wiedzy, doświadczenia i danych z bieżących projektów, platform i sieci dotyczących zanieczyszczonych osadów (planowane) • Realizacja zobowiązań wynikających z „Naszej Deklaracji Bałtyckiej” w zakresie promowania środków zapobiegawczych lub łagodzących mających na celu redukcję zanieczyszczeń chemicznych do poziomów, które nie są już szkodliwe dla zdrowia ludzkiego i środowiska oraz rozwiązania problemu niebezpiecznych obiektów zanurzonych w Morzu Bałtyckim				

3.3. Obszar polityki Biogospodarka

Koordynator obszaru polityki: Nordycka Rada Ministrów; Finlandia (Ministerstwo Rolnictwa i Leśnictwa); Szwecja (Ministerstwo Przedsiębiorczości i Innowacji, Szwedzka Rada ds. Rolnictwa), Litwa (Ministerstwo Rolnictwa).

1. Cele SUE RMB

OP realizuje przede wszystkim cel SUE RMB „Ratowanie morza” oraz cele podrzędne „Czysta woda” oraz „Bujna i zadbaną przyroda”, co obejmuje promowanie zrównoważonego wykorzystania zasobów morskich, rolnych i leśnych, a także rozwój obszarów wiejskich. Dodatkowo w ramach celu „Zwiększanie dobrobytu” oraz celów częściowych „Przyczynienie się do realizacji Strategii Europa 2020 (2030); Poprawa globalnej konkurencyjności regionu Morza Bałtyckiego; Adaptacja do zmiany klimatu, zapobieganie ryzyku i zarządzanie nim”. Wartość dodana polega na współpracy międzynarodowej w kwestiach, których jedno państwo członkowskie nie jest w stanie rozwiązać samodzielnie (np. stan Morza Bałtyckiego). Uczenie się od siebie, także w ramach współpracy

międzynarodowej, przyspieszyłoby rozpowszechnianie nowych zrównoważonych praktyk i produkcji w rolnictwie, leśnictwie, biogospodarce morskiej, w tym rybołówstwie i akwakulturze, w regionie Morza Bałtyckiego. OP zapewni, że aspekty horyzontalne, w szczególności dotyczące zmian klimatu i współpracy z krajami i organizacjami sąsiadującymi nienależącymi do UE, zostaną odpowiednio włączone do prac obszaru polityki.

2. Cele zrównoważonego rozwoju

Przed wszystkim cele nr 14 i 15, ale także wkład w cele zrównoważonego rozwoju nr 2, 7, 11, 12 i 13.

3. Ramy polityki UE lub inne

OP Biogospodarka jest powiązany z następującymi regionalnymi i międzynarodowymi ramami strategicznymi UE:

- Wspólna polityka rolna UE;
- Wspólna polityka rybołówstwa UE;
- Strategia UE dotycząca biogospodarki na rzecz zrównoważonej Europy;
- Komunikat Komisji w sprawie Europejskiego Zielonego Ładu, a w szczególności jego następujących kluczowych działań:
 - strategii „Od pola do stołu”.
 - nowa strategia leśna UE (która zostanie przyjęta w 2021 r.)
- Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju;
- Plan działania HELCOM dla Morza Bałtyckiego;
- Strategia HELCOM dotycząca recyklingu biogenów (w przygotowaniu);
- Nordycka strategia dotycząca biogospodarki;
- Strategia UE na rzecz różnorodności biologicznej 2030;
- dyrektywa w sprawie krajowych poziomów emisji (NECD), dyrektywy w sprawie jakości powietrza atmosferycznego (AAQD);
- Plan działania „Zero zanieczyszczeń”²⁵;

Ten obszar polityki może również opierać się na innych kluczowych działaniach Zielonego Ładu, przede wszystkim: planie działania na rzecz wyeliminowania zanieczyszczeń, unijnej strategii na rzecz bioróżnorodności 2030, planie działania dotyczącym gospodarki o obiegu zamkniętym, planie inwestycyjnym na rzecz zrównoważonej Europy, strategii przemysłowej UE, nowej strategii UE w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu oraz strategii UE w zakresie morskiej energii odnawialnej.

Ten obszar polityki powinien również przyczynić się do osiągnięcia zobowiązań podjętych w Deklaracji „Nasz Bałtyk” z dnia 28 września 2020 r., aby zapewnić odpowiednie finansowanie i promować zrównoważoną niebieską gospodarkę. Deklaracja została podpisana przez Ministrów Rolnictwa, Środowiska i Rybołówstwa państw członkowskich UE Morza Bałtyckiego i ma na celu zapewnienie czystego, zdrowego i przyjaznego środowiska Morza Bałtyckiego²⁶. Zobowiązania te są również zgodne z działaniami realizowanymi na poziomie UE zgodnie z Dyrektywą ramową w sprawie strategii morskiej oraz Europejskim Zielonym Ładem, a także z działaniami realizowanymi na poziomie regionalnym w ramach Konwencji Helsińskiej o ochronie środowiska morskiego Morza Bałtyckiego (HELCOM).

²⁵ https://ec.europa.eu/environment/news/commission-outlines-road-zero-pollution-action-plan-2020-10-01_en

²⁶ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/ministerial_declaration_our_baltic_conference.pdf

4. Zaangażowanie interesariuszy

OP Bioeconomy służy jako organ, w który angażują się organizacje lokalne, regionalne, makroregionalne i międzynarodowe (prywatne i publiczne), aby ulepszać i poszerzać wpływ różnych ram strategicznych (wymienionych powyżej). Planowane jest również zaproszenie młodzieży z Norwegii i Rosji. Przedstawiciele biorący udział w działaniach, projektach itp. stanowią kolejną ważną grupę interesariuszy. Celem OP Biogospodarka ma na celu zapewnienie struktury, która może ułatwić rozwój działań, mogących wnieść wkład do ram strategicznych i wspieranych przez plan działania OP Biogospodarka – w szczególności związanych z naszymi trzema priorytetowymi działaniami.

5. Kluczowe osiągnięcia w obszarze polityki

- Opracowanie kryteriów zrównoważonego rozwoju i analiza trendów dla biogospodarki w regionie Morza Bałtyckiego;
- Dotarcie do odbiorców za pomocą warsztatów, filmów na YouTube i podcastów;
- Utworzenie sieci dla Instytucji Zarządzających w EFMR i EFRROW;
- Wdrożenie trzech Bałtyckich Programów Przywództwa (BLP) i kontynuacja projektu BeUBio; Kilka sztandarowych projektów związanych z leśnictwem i
- Kilka międzynarodowych seminariów i warsztatów na temat recyklingu biogenów w rolnictwie.

6. Działania dla obszaru polityki

Działanie 1: Wzmocnienie roli i znaczenia biogospodarki dla stworzenia zrównoważonej gospodarki, zwiększenia produktywności i adaptacji do zmian klimatu, w tym odporności ekosystemów na zmiany klimatu.

Zrównoważone wykorzystanie zasobów naturalnych musi być brane pod uwagę we wszystkich procesach decyzyjnych, gdyż całościowe spojrzenie często pomaga dostrzec nadarzające się okazje. Biogospodarka w połączeniu z zasadami gospodarki o obiegu zamkniętym stanowi szansę na zwiększenie produktywności, korzyści ekonomiczne i poprawę stanu środowiska, często określaną jako biogospodarka o obiegu zamkniętym. Jest oczywiste, że obecne wykorzystanie zasobów nie spełnia zasad zrównoważonego rozwoju, co pobudza młodzież z regionu Morza Bałtyckiego do działania. Biogospodarka o obiegu zamkniętym może w tym kontekście stać się czynnikiem umożliwiającym zrównoważony rozwój, który zwiększa zainteresowanie młodych ludzi sektorem biogospodarki. Region Morza Bałtyckiego jest już centrum biogospodarki i miejscem, w którym działają prężne branże biogospodarki zwłaszcza w sektorze leśnym i spożywczym. Region Morza Bałtyckiego cechuje się bogatymi zasobami naturalnymi, na przykład obejmuje 30% lasów w Europie, a jego długa tradycja zrównoważonego zarządzania pokazała, w jaki sposób biogospodarka może korzystnie wpływać na klimat i zapewniać różne usługi ekosystemowe, a także stanowić podstawę gospodarki o obiegu zamkniętym w regionie. Chodzi tu między innymi o produkcję nowej żywności oraz innych produktów i usług pochodzących z ziemi, morza, jezior i lasów, zgodnie ze strategią „od pola do stołu”, która przyczynia się do zrównoważenia innych sektorów np. turystyki. Działanie będzie pełniło funkcję łącznika dla wielu przekrojowych działań w zakresie biogospodarki, jak np.: zrównoważone leśnictwo; zwiększone wykorzystanie drewna; zrównoważone systemy żywnościowe; identyfikacja i rozwój wykorzystania alternatywnych białek i cyfryzacji, przy jednoczesnym skupieniu się głównie na potencjale niebieskiej i zielonej biogospodarki. Działanie obejmuje analizę trendów biogospodarki w regionie Morza Bałtyckiego, dzięki której zidentyfikowane zostaną najistotniejsze makro trendy w biogospodarce w regionie. Wyniki analizy zostaną wykorzystane do wsparcia dialogu politycznego w ramach krajowych i regionalnych interesariuszy SUE RMB oraz podniesienia świadomości na temat rozwoju biogospodarki i potencjału bardziej obieguowej biogospodarki w regionie Morza Bałtyckiego.

Czas: 2020-2025

Nazwa wskaźnika	Wartość	Punkt kontrolny	Cel/termin	Źródło danych
Wpływ polityki	Zalecenia dotyczące polityki	0	1 na rok	Własna baza danych oparta na publikacjach i

Wpływ publiczny	Liczba działań komunikacyjnych	0	5 na Rok	warsztatach. www.BSRBioeconomy.net
Rozwój gospodarki o obiegu zamkniętym	Nowe inicjatywy na rzecz gospodarki o obiegu zamkniętym	0	Identyfikacja 3-5 nowych przypadków symbiozy przemysłowej w RMB	Google Analytics, Twitter Analytics
Parasolowy sztandarowy projekt	Parasolowy sztandarowy projekt obejmujący wspólne wartości dla makroregionu – cel działania 1	0	1 parasolowy sztandarowy projekt	www.BSRBioeconomy.net i poszczególne sztandarowe strony internetowe.
Sztandarowe projekty będące w trakcie realizacji lub planowane w ramach tej akcji				
RDI2CluB – Inteligentna i zrównoważona biogospodarka; Niebieski wzrost (nowy sztandarowy proces); Retrout – Zrównoważona przybrzeżna turystyka rybacka; Bonus Bluewebs – Niebieski wzrost i korzyści dla środowiska; WAMBAF Tool Box; Drewno w budownictwie i 2-3 inne nowe sztandarowe projekty lub procesy.				
W ramach tego działania planowane są projekty i inne działania				
Seminaria i warsztaty; dostarczenie raportu opisującego makrotrendy w regionie; działania komunikacyjne, takie jak podcasty i krótkie filmy; nowy sztandarowy proces dotyczący niebieskiego wzrostu; inicjowanie nowych projektów współpracy na rzecz zrównoważonego wykorzystania biomasy, nowy projekt pilotażowy dotyczący różnorodności biologicznej w regionie Morza Bałtyckiego.				

Działanie 2: Poprawa sposobów uprawy roli pod kątem zrównoważenia i adaptacji (np. do zmian klimatu) w ramach zrównoważonej i odpornej rozwijającej się biogospodarki
Eutrofizacja jest w dalszym ciągu jednym z głównych zagrożeń dla środowiska Morza Bałtyckiego. Jest to spowodowane nadmierną ilością biogenów (N i P) uwalnianych głównie z sektora rolnego i ścieków. Światowe zasoby fosforu są ograniczone i często zlokalizowane na potencjalnie konfliktowych obszarach. Jednocześnie cenne składniki odżywcze m.in. w oborniku są marnowane. Można by je wykorzystać do odżywiania roślin. Należy opracować i wdrożyć nowe rozwiązania, takie jak <u>narzędzia cyfrowe</u>, nawozy organiczne i biowęgiel, aby ułatwić przejście na <u>biogospodarkę o obiegu zamkniętym</u>, a także lepszą adaptację do różnych zmian wywołanych przez ocieplenie klimatu. Działanie jest ściśle skoordynowane z działalnością PA-Nutri i będzie częściowo kontynuacją działań dotychczasowych: Recykling biogenów w rolnictwie. Nowe działanie musi uwzględnić gospodarkę akwakulturą i leśnictwem, jeśli będzie to działanie korzystne. Na przykład rolnicy są często właścicielami lasów, które są związane z ich gruntami rolnymi. Dlatego uwzględnienie różnych zasobów naturalnych danego obszaru może okazać się odpowiednią strategią pozwalającą stawić czoła wyzwaniom związanym z eutrofizacją. Wciąż jest wiele do zrobienia, jeżeli chcemy poprawić efektywność i trwałość wykorzystania zasobów naturalnych. Ponadto nowe działania obejmą dodatkowe czynności, które mogą poprawić zrównoważony rozwój i adaptację rolnictwa do zmian klimatu, np. lepsze zarządzanie wodą i drogami wodnymi w rolnictwie, zwiększona trwałość energetyczna w gospodarstwach rolnych oraz działania mające na celu poprawę adaptacji torfowisk, terenów podmokłych, a także połączonych gruntów leśnych i akwakultury. Aby osiągnąć ten cel, nacisk zostanie położony na nowe rozwiązania cyfrowe: wymiana wiedzy, zwłaszcza uczenie się od siebie nawzajem, okazała się najskuteczniejszą metodą przyjmowania nowych narzędzi lub

metod; rozwój kanałów komunikacji i platform edukacyjnych. Nowe działanie będzie miało za zadanie połączyć się z działaniami na rzecz ograniczenia emisji zanieczyszczeń powietrza pochodzących z rolnictwa, takich jak amoniak (np. stosowanie nawozów, przetwarzanie obornika) i NOx (np. efektywność energetyczna, niepalna energia odnawialna).

Czas: 2020-2030

Nazwa wskaźnika	Wartość	Punkt kontrolny	Cel/termin	Źródło danych
Opracowanie narzędzi/materiałów do wymiany wiedzy	Liczba interesariuszy korzystających z narzędzi lub biorących udział w wydarzeniach związanych z wymianą wiedzy	0	1000 interesariuszy do końca 2030 r	Uczestnicy organizowanych wydarzeń i użytkownicy narzędzi do rozwoju

Sztandarowe projekty będące w trakcie realizacji lub planowane w ramach tej akcji

Sztandarowe projekty w toku: standardy obornika i SuMaNu.

Zaplanowano nowe sztandarowe projekty zgodnie z działaniami wymienionymi poniżej.

Projekt(y) i inne działania zaplanowane w ramach tego działania

- Poprawa gospodarki wodnej w rolnictwie i leśnictwie, w celu lepszego przystosowania się do narastających zagrożeń wywołanych przez powódzie i susze.
- Działania na rzecz poprawy adaptacji torfowisk w regionie Morza Bałtyckiego.
- Samowystarczalność energetyczna gospodarstw rolnych.
- Kontynuacja obecnych i wcześniejszych projektów recyklingu biogenów. Istnieje potrzeba dalszych działań w zakresie recyklingu biogenów, które sprawią, że Morze Bałtyckie będzie czystsze. Działania będą realizowane we współpracy i zgodnie z przygotowywaną obecnie nową strategią HELCOM dotyczącą recyklingu biogenów.

Działanie 3: Wzmocnienie wielokrotnego wykorzystania zasobów poprzez podejścia przekrojowe i międzysektorowe w celu uwolnienia potencjału i przyspieszenia rozwoju zrównoważonej biogospodarki o obiegu zamkniętym

Biogospodarka ma charakter przekrojowy, łączy ekosystemy lądowe i wodne oraz obejmuje aspekty gospodarcze, społeczne i biologiczne. Obejmuje sektory produkcji podstawowej, które wykorzystują i wytwarzają zasoby biologiczne (np. rolnictwo, leśnictwo, rybołówstwo i akwakultura), a także sektory wykorzystujące zasoby i procesy biologiczne (np. żywność, bioprodukty, energię i usługi). Działanie uwzględni znaczenie wielokrotnego wykorzystania zasobów poprzez podejście przekrojowe i międzysektorowe na rzecz przyspieszenia wdrażania zrównoważonej biogospodarki i jej wkładu w adaptację do zmian klimatu w regionie Morza Bałtyckiego. Wyniki przyczynią się do wdrażania strategii UE na rzecz zrównoważonej biogospodarki i mogą być wykorzystane jako praktyczne sposoby podejścia do wielokrotnego wykorzystania zasobów w planowaniu ekosystemów lądowych, leśnych i wodnych. Działania będą wspierać dzielenie się wiedzą i podejścia łączące aktywne podmioty, sektory, terytoria i łańcuchy wartości. Przykładowe działania: wizualizacja metod i modeli w celu wydobywania większej wartości z ograniczonych zasobów; identyfikacja międzysektorowej symbiozy przemysłowej, która zwiększa wykorzystanie bioproduktów; ocena przekrojowych problemów i możliwości; ocena wpływu i znaczenia instrumentów politycznych oraz dostosowanie źródeł finansowania; wizualizacja potencjału zapewnienia źródeł dywersyfikacji dochodów oraz wizualizacja wartości korzyści nierynkowych, usług ekosystemowych i wartości społecznych, np. rekreacji.

Czas: 2020-2025

Nazwa wskaźnika	Wartość	Punkt kontrolny	Cel/termin	Źródło danych
-----------------	---------	-----------------	------------	---------------

Działania skupiające się na	Liczba	0/2020	3/2025	OP Biogospodarka
wyzwaniach, ograniczeniach i szansach związanych z wielokrotnym wykorzystaniem zasobów biologicznych	działań/projektów/programów pilotażowych			
Metody zidentyfikowane lub stworzone w celu wizualizacji korzyści nierynkowych	Liczba metod	0/2020	5/2025	OP Biogospodarka
Identyfikacja dobrych przykładów symbiozy bioprzemysłowej	Liczba zidentyfikowanych przykładów	0/2020	10/2025	OP Biogospodarka
Dokumenty strategiczne promujące waloryzację korzyści wielokrotnego użytku	Liczba dokumentów programowych	0/2020	3/2025	OP Biogospodarka
Sztandarowe projekty będące w trakcie realizacji lub planowane w ramach tej akcji: Należy rozwijać nowe inicjatywy i projekty				
Projekt(y) i inne działania zaplanowane w ramach tego działania - Wspieranie wdrażania europejskiej strategii na rzecz zrównoważonej biogospodarki; - Identyfikacja metod i modeli pozwalających uzyskać większą wartość z ograniczonych zasobów; - Identyfikacja wyzwań, ograniczeń i możliwości zwiększenia wielokrotnego wykorzystania zasobów; - Wizualizacja potencjału różnych sektorów i podmiotów w celu zwiększenia wielokrotnego wykorzystania zasobów poprzez podejścia przekrojowe i międzysektorowe; - Wspieranie dzielenia się wiedzą i zwiększanie świadomości na temat korzyści pozarynkowych i wartości dodanej wielokrotnego wykorzystania zasobów; - Identyfikacja znaczenia instrumentów polityki i dostosowania źródeł finansowania; - Opracowanie strategii i planów zarządzania z wykorzystaniem systemu informacji geograficznej i narzędzi cyfrowych.				

3.4. Obszar polityki Bezpieczeństwo

Koordynator obszaru polityki: Dania (Duński Urząd Morski); Finlandia (Fińska Agencja Transportu i Komunikacji Traficom).

1. Cele SUE RMB

Obszar polityki dotyczący bezpieczeństwa i ochrony w transporcie morskim stanowi solidną platformę wzmocnienia bezpieczeństwa i ochrony na morzu w regionie Morza Bałtyckiego. OP Bezpieczeństwo przyczynia się do osiągnięcia celu „Ratowanie morza” i jego celu częściowego „Czysta i bezpieczna żegluga”. OP Bezpieczeństwo zapewni, że aspekty horyzontalne, w szczególności dotyczące zmian klimatu i współpracy z krajami i organizacjami sąsiadującymi nienależącymi do UE, zostaną odpowiednio włączone do prac obszaru polityki.

2. Cele zrównoważonego rozwoju

OP Bezpieczeństwo przyczynia się do osiągnięcia celów zrównoważonego rozwoju nr 8, 9, 13 i 14.

3. Ramy polityki UE lub inne

OP Bezpieczeństwo jest powiązany z następującymi regionalnymi i międzynarodowymi ramami strategicznymi UE:

- Plan działania wysokiego szczebla Międzynarodowej Organizacji Morskiej (IMO);
- Zintegrowana Polityka Morska obejmująca niebieski wzrost i inne polityki morskie Unii Europejskiej;
- Plan działań dla Morza Bałtyckiego (przyjęty w 2007 r.) Komisji Ochrony Środowiska Morskiego Bałtyku (HELCOM);
- Biała księga w sprawie transportu (2011);
- NAIADES II Europejski plan działań na rzecz promocji żeglugi śródlądowej (2018);
- Sieć i regulacje TEN-T;
- Prawodawstwo unijne dotyczące wody;
- Dyrektywa ramowa UE w sprawie strategii morskiej;
- Dyrektywa UE w sprawie siarki;
- Dyrektywa Siedliskowa związana z Dyrektywą Ptasią;
- Dyrektywa w sprawie infrastruktury paliw alternatywnych;
- Rozporządzenie SEQE-UE;
- dyrektywa w sprawie krajowych poziomów emisji (NECD), dyrektywy w sprawie jakości powietrza atmosferycznego (AAQD);
- Międzynarodowa Konwencja o bezpieczeństwie życia na morzu;
- Dyrektywa UE dotycząca tworzyw sztucznych jednorazowego użytku i
- Konwencje IMO, takie jak konwencje MARPOL i SOLAS.

Ten obszar polityki może również opierać się na niektórych kluczowych działaniach Europejskiego Zielonego Ładu, a w szczególności: planie działania na rzecz eliminacji zanieczyszczeń, strategii w zakresie chemikaliów, unijnej strategii na rzecz bioróżnorodności 2030, planie inwestycyjnym na rzecz zrównoważonej Europy, strategii przemysłowej UE.

4. Zaangażowanie interesariuszy

Międzynarodowe spotkania komitetu sterującego, wydarzenia związane z OP Bezpieczeństwo i sztandarowe wydarzenia gromadzą decydentów, naukowców i osoby pracujące w różnych dziedzinach przemysłu morskiego.

5. Kluczowe osiągnięcia w obszarze polityki

Ustanowiono szeroki zakres sztandarowych projektów, których wyniki obejmują:

- Testy usług e-nawigacji na obszarze Morza Bałtyckiego;
- Ponowne zbadanie głównych szlaków żeglugowych i portów w obszarze Morza Bałtyckiego w celu zapewnienia dokładniejszych map morskich;

- Ulepszenia w zakresie gotowości na sytuacje awaryjne i świadomości sytuacyjnej w nawigacji (w tym w warunkach zimowych).

6. Działania dla obszaru polityki

Działanie 1: Zapewnienie odpowiednich warunków nawigacyjnych na Morzu Bałtyckim				
Cele: Celem działania 1 jest poprawa bezpieczeństwa nawigacji na Morzu Bałtyckim poprzez zapewnienie dokładniejszych danych batymetrycznych, które mogą być wykorzystane do tworzenia najnowocześniejszych map morskich na potrzeby e-nawigacji. W przyszłości działanie to będzie również koncentrować się na opracowywaniu innowacji opartych na takich danych, a także na szkoleniu personelu morskiego w zakresie korzystania ze sprzętu ECDIS. Ponadto w ramach tego działania kontynuowane będą prace rozwojowe nad systemami rezerwowymi dla globalnych systemów nawigacji satelitarnej (GNSS).				
Czas: W toku				
Nazwa wskaźnika	Wartość	Punkt kontrolny	Cel/termin	Źródło danych
Nowe innowacje oparte na dokładniejszych danych batymetrycznych	Liczba innowacji	0	2/2023	OP Bezpieczeństwo - raporty
Pokrycie dokładnych obszarów badań hydrograficznych (procent celu)	Obszar objęty	Rok 2019	2023-2025	Komisja Hydrograficzna Morza Bałtyckiego ustali cel w 3/2020
Sztandarowe projekty będące w trakcie realizacji lub planowane w ramach tej akcji Celem sztandarowego projektu „Przyspieszenie ponownego badania głównych szlaków żeglugowych i portów” jest zapewnienie wiarygodnych danych batymetrycznych dla głównych szlaków żeglugowych i portów Morza Bałtyckiego. Projekt ten jest wspierany przez inny projekt, a mianowicie „Badania końcowe dla bałtyckich autostrad morskich (FAMOS)”. Sztandarowy projekt „R-mode Baltic” skupia się na testowaniu niezależnych systemów PNT GNSS. Przygotowywany jest nowy sztandarowy projekt o nazwie FASTMOS kontynuujący prace nad weryfikacją FAMOS i STM.				
Projekt(y) i inne działania zaplanowane w ramach tego działania Przykłady nowych sztandarowych projektów: i) opracowanie nowych innowacji opartych na dokładniejszych danych batymetrycznych, ii) szkolenie personelu morskiego w zakresie korzystania ze sprzętu ECDIS i promowanie wykorzystania dokładniejszych danych batymetrycznych w takim sprzęcie, iii) ponowne badania na płytkich wodach w celu zapewnienia dokładniejszych danych dla jednostek rekreacyjnych i planowania torów wodnych. iii) ułatwianie wzbogacania elektronicznych map nawigacyjnych o dane dynamiczne i budowanie cyfrowego modelu fizycznej infrastruktury transportowej, a także ułatwianie przyjęcia interfejsów opracowanych w ramach projektu STM.iv) rozwój i wykorzystanie Morza Bałtyckiego jako obszaru testów w programach pilotażowych automatyzacji na poziomie systemu transportowego.				

Działanie 2: Rozwój żeglugi w zimie, aby sprostać przyszłym wyzwaniom				
Cele: Działanie 2 ma na celu poprawę bezpieczeństwa, wydajności i zrównoważenia środowiskowego żeglugi zimowej poprzez wzmocnioną współpracę między władzami, przewoźnikami i instytucjami badawczymi.				
Czas: W toku				
Nazwa wskaźnika	Wartość	Punkt kontrolny	Cel/termin	Źródło danych
Opracowanie i wdrożenie narzędzi	Liczba narzędzi	0	2/2025	OP Bezpieczeństwo - raport

oceny i zarządzania ryzykiem w żegludze zimowej				
Rozwiązanie poprawiające integrację nawigacji zimowej z udostępnianiem danych morskich	Liczba rozwiązań	0	1/2025	OP Bezpieczeństwo - raport
Sztandarowe projekty będące w trakcie realizacji lub planowane w ramach tej akcji W ramach ukończonego sztandarowego projektu Winmos i będącego w trakcie realizacji sztandarowego projektu Winmos 2 opracowywane są zimowe systemy nawigacji morskiej i zasoby do przełamywania lodów dla najbardziej wysuniętych na północ wód UE. W przygotowaniu jest także kontynuacja projektu Winmos. A także nowy sztandarowy projekt skupiający się na zarządzaniu ryzykiem w żegludze zimowej.				
Projekt(y) i inne działania zaplanowane w ramach tego działania Przykłady przyszłych sztandarowych projektów: i) opracowanie rozwiązań w zakresie inteligentnych systemów transportowych (ITS) dla nawigacji zimowej, ii) dalszy rozwój szkoleń zarówno dla statków handlowych, jak i operatorów lodołamaczy oraz iii) opracowanie bardziej zaawansowanych symulatorów statków i kursów szkoleniowych w zakresie nawigacji w warunkach zimowych.				

Działanie 3: Bycie liderem w dziedzinie cyfryzacji i automatyzacji				
Cele: Działanie 3 ma na celu skupienie się na opracowaniu niezawodnych i solidnych systemów zarządzania ruchem morskim, w tym cyfryzacji i żeglugi autonomicznej. Działanie ma też na celu rozwój szkoleń i edukacji, aby przyszłe kadry były w stanie sprostać nieznanym jeszcze wyzwaniom.				
Czas: W toku				
Nazwa wskaźnika	Wartość	Punkt kontrolny	Cel/termin	Źródło danych
Nowe i ulepszone usługi e-nawigacji	Liczba usług	0	4/2025	OP Bezpieczeństwo - raporty
Zostały opracowane szkolenia z zakresu wykorzystania nowych technologii cyfrowych	Liczba usług	0	2/2025	OP Bezpieczeństwo - raporty
Sztandarowe projekty będące w trakcie realizacji lub planowane w ramach tej akcji sztandarowy projekt „STM BALT SAFE (2019-2021)” ma na celu zwiększenie bezpieczeństwa żeglugi na Morzu Bałtyckim poprzez zapewnienie systemów zarządzania ruchem morskim (STM) dla transportu ropy naftowej. Projekt opiera się na metodach, wynikach i infrastrukturze usług morskich, które zostały opracowane w poprzednich projektach sztandarowych, w tym EfficienSea II, MONALISA 2.0 i Sea Traffic Management Validation. Przygotowywany jest nowy sztandarowy projekt o nazwie FASTMOS, kontynuujący działania projektów FAMOS i STM Validation.				
Projekt(y) i inne działania zaplanowane w ramach tego działania Przykłady działań: i) wzmocnienie podstawowych funkcji statków; ii) usprawnienie komunikacji pomiędzy statkami oraz statkami i obiektami na lądzie; iii) nowe i ulepszone usługi usprawniające działanie zarówno na pokładach statków jak i w obiektach na lądzie; iv) rozwój programów edukacji morskiej w celu spełnienia przyszłych wymagań; v) lepsze szkolenie personelu w zakresie wykorzystania nowych technologii cyfrowych;				

- vi) lepsze zrozumienie interakcji pomiędzy człowiekiem a systemem automatycznym/autonomicznym w różnych warunkach;
- vii) opracowanie solidnych środków zarządzania ryzykiem w celu ograniczenia zagrożeń cybernetycznych oraz
- viii) utworzenie obszaru testowego na Morzu Bałtyckim z myślą o żegludze autonomicznej.

Działanie 4: Zapewnienie stanu gotowości i reagowania na wypadki na morzu i problemy związane z bezpieczeństwem.

Cele: Skuteczne poszukiwanie i niesienie ratunku (SAR) oraz gotowość i reagowanie na zanieczyszczenia (PPR) są podstawowymi funkcjami zapobiegającymi utracie życia lub szkodom dla środowiska. W związku z tym działanie 4 ma na celu usprawnienie tych działań poprzez lepszą współpracę międzysektorową i międzynarodową, w tym alokację zasobów i transport wiedzy między krajami.

Czas: W toku

Nazwa wskaźnika	Wartość	Punkt kontrolny	Cel/termin	Źródło danych
Dalszy rozwój i wdrażanie standardowych procedur operacyjnych w zakresie gotowości i reagowania na wypadki na morzu	Liczba rozwiązań	0	4/2023	OP Bezpieczeństwo inne
Zostały opracowane środki oceny i zarządzania ryzykiem w zakresie zagrożeń dla bezpieczeństwa i cyberbezpieczeństwa	Liczba narzędzi	0	2/2025	OP Bezpieczeństwo - raporty

Sztandarowe projekty będące w trakcie realizacji lub planowane w ramach tej akcji

„ResQU2” to platforma projektowa finansowana w ramach Programu Interreg Region Morza Bałtyckiego, której celem jest zwiększenie gotowości i koordynacji działań ratowniczych.

Projekt(y) i inne działania zaplanowane w ramach tego działania

Przykłady działań:

- i) poprawa koordynacji zdolności i zasobów zarządzania kryzysowego;
- ii) poprawa współpracy i wymiany informacji w czasie rzeczywistym w celu zwiększenia świadomości sytuacyjnej na morzu wśród administratorów i innych interesariuszy, co pozwala zwiększyć skuteczność działań ratunkowych;
- iii) poprawa bezpieczeństwa organów i służb poszukiwawczo-ratowniczych;
- iv) poprawa dostępności informacji o statkach z ropą naftową, HSN i IMDG na pokładzie;
- v) postęp we wdrażaniu systemów zarządzania bezpieczeństwem i dobrej kultury bezpieczeństwa w przedsiębiorstwach żeglugowych, co pozwala zapobiegania wypadkom oraz
- vi) opracowanie solidnych środków zarządzania ryzykiem w odniesieniu do zagrożeń dla bezpieczeństwa.

3.5. Obszar polityki Żegluga

Koordynator obszaru polityki: Dania (Duński Urząd Morski).

1. Cele SUE RMB

Celem OP Żegluga jest ułatwienie przejścia na zrównoważony przemysł żeglugowy i uczynienie z niego dobrej okazji do rozwoju działalności²⁷. Region może funkcjonować jako środowisko testowe dla nowych i innowacyjnych produktów, usług, metod i praktyk odpowiadających na globalne problemy, takie jak degradacja środowiska i zmiany klimatu, tworząc prosperujące możliwości niebieskiego wzrostu w regionie Morza Bałtyckiego (RMB). Ogólnie region Morza Bałtyckiego powinien stać się wzorcowym *regionem zrównoważonej żeglugi*²⁸.

Wysoki poziom kompetencji w zakresie czystych technologii żeglugi w regionie Morza Bałtyckiego przyczynia się do osiągnięcia ogólnych celów Strategii, ale w szczególności celu „Ratowanie morza”. W związku z tym OP Żegluga przyczynia się również do realizacji celów częściowych, takich jak: „Czysta woda w morzu” oraz „Czysta i bezpieczna żegluga”. OP Żegluga zapewni też, że aspekty horyzontalne, w szczególności dotyczące zmian klimatu i współpracy z krajami i organizacjami sąsiadującymi nienależącymi do UE, zostaną odpowiednio włączone do prac obszaru polityki.

Zaletą OP Żegluga wyróżniającą ten obszar spośród innych form współpracy regionalnej jest jego zdolność do wspierania współpracy międzynarodowej, skupienie się na dialogu politycznym związanym z realizacją projektów oraz zdolność do dostosowania finansowania unijnego do uzgodnionych celów politycznych.

2. Cele zrównoważonego rozwoju

OP Żegluga przyczynia się do osiągnięcia celów zrównoważonego rozwoju nr 9, 13, 14.

3. Ramy polityki UE lub inne

OP Żegluga jest powiązany z następującymi regionalnymi i międzynarodowymi ramami strategicznymi UE:

- Plan działania wysokiego szczebla Międzynarodowej Organizacji Morskiej (IMO);
- Zintegrowana Polityka Morska obejmująca niebieski wzrost i inne polityki morskie Unii Europejskiej;
- Plan działania dla Morza Bałtyckiego (przyjęty w 2007 r.) Komisji Ochrony Środowiska Morskiego Bałtyku (HELCOM) jest obecnie w trakcie analizy, zaktualizowana wersja ma zostać przyjęta na posiedzeniu ministerialnym w 2021 r.;
- Biała księga w sprawie transportu (2011);
- NAIADES II Europejski plan działań na rzecz promocji żeglugi śródlądowej (2018);
- Sieć TEN-T, zwłaszcza rozporządzenie TEN-T 1 315 (2013);
- Prawodawstwo unijne dotyczące wody, w szczególności ramowa dyrektywa wodna (2000/60/WE);
- Dyrektywa Siedliskowa (92/43/EWG) związana z Dyrektywą Ptasią (2009/147/WE);
- Dyrektywa w sprawie infrastruktury paliw alternatywnych i jej aktualizacja (w toku);
- dyrektywa w sprawie krajowych poziomów emisji (NECD), dyrektywy w sprawie jakości powietrza atmosferycznego (AAQD);
- Międzynarodowa Konwencja o bezpieczeństwie życia na morzu;
- Konwencja MARPOL;
- Konwencja IMO dotycząca gospodarowania wodami balastowymi (2014);
- Konwencja AFS IMO i rozporządzenie UE oraz
- Wstępna strategia IMO dotycząca redukcji emisji gazów cieplarnianych (2018) i opracowane w jej ramach środki.

²⁷ Komisja Europejska, Raport „Towards an implementation strategy for the sustainable blue growth agenda for the Baltic Sea region”, (tj. W kierunku strategii na rzecz wdrażania zrównoważonego niebieskiego wzrostu w regionie Morza Bałtyckiego) Bruksela, 2017.06.09

²⁸ Pełny dokument roboczy na temat OP Żegluga w SUE

RMB: <https://www.dma.dk/Vaekst/EU/EUOestersoestrategi/Sider/default.aspx>

Ten obszar polityki może również opierać się na niektórych kluczowych działaniach Europejskiego Zielonego Ładu, a w szczególności: unijnego planie działania na rzecz eliminacji zanieczyszczeń, strategii w zakresie chemikaliów (np. obejmującej dostępność energii z ładu), unijnej strategii na rzecz bioróżnorodności 2030, planie inwestycyjnym na rzecz zrównoważonej Europy, strategii przemysłowej UE.

4. Zaangażowanie interesariuszy

Międzynarodowe spotkania komitetu sterującego i inne działania upowszechniające organizowane przez OP Żegluga gromadzą szeroką gamę interesariuszy związanych z przemysłem morskim, a także władze lokalne.

5. Kluczowe osiągnięcia w obszarze polityki

Osiągnięte rezultaty i trwające prace:

- Cztery projekty przewodnie dotyczące rozwoju infrastruktury i łańcucha wartości LNG w regionie Morza Bałtyckiego, których celem jest ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza przez statki. Projekty sztandarowe wykorzystywały osiągnięte rezultaty i stopniowo zbliżały się do konkretnych inwestycji infrastrukturalnych;
- Trzy projekty sztandarowe pracujące nad wpływem polityki i konkretnymi rozwiązaniami w zakresie ścieków i odpadów w portach;
- Sześć projektów sztandarowych skupiających się na emisjach pochodzących z żeglugi w regionie Morza Bałtyckiego oraz na zachętach ekonomicznych do ograniczania emisji;
- Platforma projektowa skupiająca się na skutkach żeglugi dla środowiska i potencjale biznesowym czystej żeglugi oraz
- Zorganizowanie regionalnego dialogu politycznego związanego z realizacją projektów pomiędzy zainteresowanymi stronami z branży morskiej.

6. Działania dla obszaru polityki

Działanie 1: Środki wsparcia obejmujące cyfryzację zmierzającą do ograniczania emisji z żeglugi.				
Cele: Uczynić region Morza Bałtyckiego modelowym regionem czystej żeglugi, Działanie 1 będzie wspierać szeroki zakres aktywności na rzecz czystej żeglugi z udziałem odpowiednich interesariuszy. Dlatego Morze Bałtyckie musi koncentrować się na większej liczbie badań i rozwoju rozwiązań dotyczących alternatywnych paliw żeglugowych i źródeł energii, przyjmując podejście holistyczne i dając pierwszeństwo rozwiązaniom, które zmniejszają zarówno emisję zanieczyszczeń powietrza, jak i gazów cieplarnianych, np. ocena akumulatorów, energii elektrycznej, LNG, biopaliw, wodoru, amoniaku, rozwiązań hybrydowych, metanolu i innych do wykorzystania w obszarze Morza Bałtyckiego. Działanie przyczynia się do osiągnięcia neutralnych dla klimatu celów Europejskiego Zielonego Ładu.				
Czas: W toku				
Nazwa wskaźnika	Wartość	Punkt kontrolny	Cel/termin	Źródło danych
Rozwój badań i środków politycznych mających na celu redukcję emisji ze statków.	Liczba inicjatyw	Rok 2019	3/2023-2025	Statystyki roczne HELCOM i baza danych Programu.
Sztandarowe projekty będące w trakcie realizacji lub planowane w ramach tej akcji ECOPRODIGI (w toku); CSHIPP (w toku)				
Projekt(y) i inne działania zaplanowane w ramach tego działania Strategiczne priorytety tego działania obejmują: i) działania mające na celu rozwój lub ulepszenie instalacji technicznych na statkach w celu oczyszczania szkodliwych emisji ze statków; ii) kwestie egzekwowania przepisów środowiskowych dla statków pływających po Morzu Bałtyckim; iii) ulepszone monitorowanie emisji ze statków (lepiej ukierunkowane działania i przepisy);				

iv) poprawa efektywności energetycznej; v) działania mające na celu rozmieszczenie systemów napędowych i infrastruktury bunkrowania neutralnych pod względem emisji dwutlenku węgla, czystych paliw morskich; vi) rozwój systemów zachęt ekonomicznych w celu ograniczenia wpływu na środowisko; vii) zwiększone możliwości i kompetencje w zakresie neutralnej dla klimatu i czystej żeglugi.

Działanie 2: Wspieranie badań nad pojawiającymi się wyzwaniami tematycznymi związanymi z ekologiczną żeglugą i jej wpływem na środowisko i dziką przyrodę Morza Bałtyckiego.

Cele: Działanie 2, w powiązaniu z celami Europejskiego Zielonego Ładu, ma na celu określenie wpływu żeglugi na środowisko i dziką przyrodę obszaru Morza Bałtyckiego.

Opis: Aby odpowiednio rozwiązać te problemy, ogromne znaczenie będą miały badania. Po pierwsze, istnieje potrzeba zbadania wszystkich potencjalnych konsekwencji dla środowiska i dzikiej przyrody. W związku z tym istnieje potrzeba opracowania w oparciu o badania naukowe środków umożliwiających rozwiązanie tych problemów w najbardziej optymalny sposób, aby zadbać o środowisko morskie.

Czas: W toku

Nazwa wskaźnika	Wartość	Punkt kontrolny	Cel/termin	Źródło danych
Badania wpływu żeglugi na środowisko morskie.	Liczba artykułów naukowych	0/2019	3/2023-2025	Statystyki roczne HELCOM i baza danych Programu.

Sztandarowe projekty będące w trakcie realizacji lub planowane w ramach tej akcji

COMPLETE (w toku)

Projekt(y) i inne działania zaplanowane w ramach tego działania

Strategiczne priorytety tego działania: i) działania mające na celu identyfikację wpływu żeglugi na środowisko Morza Bałtyckiego zgodnie z odpowiednimi zmianami w ramach Międzynarodowej organizacji morskiej i poza nimi; ii) badania i rozwój instalacji technicznych na statkach w celu zapewnienia mniej szkodliwego wpływu na środowisko i dziką przyrodę; iii) opracowanie skutecznych zaleceń politycznych w celu sprostania pojawiającym się wyzwaniom związanym z żeglugą; iv) zwiększenie wiedzy naukowej i wspieranie badań; 5) zająć się problemem i ewentualnie ograniczyć zanieczyszczenie substancjami niebezpiecznymi, inwazyjnymi gatunkami obcymi (IAS) i tworzywami sztucznymi pochodzącymi z działalności morskiej.

Działanie 3: Wspieranie rozwoju obiektów na lądzie w celu udoskonalenia środków w zakresie czystej żeglugi, w tym infrastruktury na rzecz neutralnych dla klimatu i czystych paliw.

Opis:

Wytwarzanie energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych dla statków ma kluczowe znaczenie dla ograniczenia zanieczyszczeń i emisji gazów cieplarnianych ze statków oraz osiągnięcia celów klimatycznych UE. Dostęp do neutralnych dla klimatu i czystych paliw żeglugowych za pośrednictwem infrastruktury lądowej i obiektów na lądzie mógłby przyspieszyć redukcję emisji substancji zanieczyszczających powietrze i gazów cieplarnianych ze statków. Zdolność do odpowiedzialnego przyjmowania i przetwarzania różnych rodzajów odpadów wytwarzanych przez statki jest kluczem do uczynienia transportu bardziej ekologicznym. Budowa zmodernizowanych urządzeń do odbioru ścieków w RMB stanowi pewien problem, więc jest priorytetowym celem SUE RMB.

Czas: Zaplanowane

Nazwa wskaźnika	Wartość	Punkt kontrolny	Cel/termin	Źródło danych
Rozwój obiektów na lądzie w celu usprawnienia działań w zakresie czystej żeglugi, w tym infrastruktury dla paliw alternatywnych.	Liczba rozwijanych projektów	0/2019	3/2023-2025	Baza projektów.

Sztandarowe projekty będące w trakcie realizacji lub planowane w ramach tej akcji
Brak
Projekt(y) i inne działania zaplanowane w ramach tego działania
Strategiczne priorytety tego działania: i) przyczynianie się do rozwoju regionalnej infrastruktury związanej z neutralnymi dla klimatu i czystymi paliwami; ii) rozwój niezawodnej, zrównoważonej i odpornej infrastruktury, w tym infrastruktury regionalnej i transgranicznej; iii) modernizację infrastruktury w portach pasażerskich i przemysłowych oraz modernizację branż, aby zapewnić ich zrównoważony rozwój; iv) zwiększenie efektywności wykorzystania zasobów; v) szersze zastosowanie czystych i przyjaznych dla środowiska technologii i procesów przemysłowych; vi) poprawa portowych zakładów odbioru odpadów oraz ich zdolności do przetwarzania i segregacji odpadów ze statków i śmieci morskich przywiezionych na ląd; vii) wspieranie poprawy segregacji odpadów i postępowania z nimi na pokładach statków.

3.6. Obszar polityki Transport

Koordinator obszaru polityki: Szwecja (Ministerstwo Infrastruktury, Departament Rynków Transportowych); Litwa (Centrum Kompetencji Transportu i Logistyki (CCTL) Wileńskiego Uniwersytetu Technicznego im. Giedymina).

1. Cele SUE RMB

Zwiększony dobrobyt regionu Morza Bałtyckiego (RMB) jest w dużym stopniu uzależniony od wydajnych, niedrogich i zrównoważonych połączeń transgranicznych w regionie Morza Bałtyckiego i poza nim, w tym z krajami trzecimi. Dzięki nim możliwe będzie usprawnienie handlu zagranicznego oraz międzynarodowej wymiany wiedzy i usług, a w dłuższej perspektywie zwiększenie globalnej konkurencyjności i dobrobytu regionu. Każdy obszar polityki zapewni, że aspekty horyzontalne, w szczególności dotyczące zmian klimatu i współpracy z krajami i organizacjami sąsiadującymi nienależącymi do UE, zostaną odpowiednio włączone do prac obszaru polityki.

2. Cele zrównoważonego rozwoju

OP Transport przyczynia się do osiągnięcia celów zrównoważonego rozwoju nr 7, 9, 11 i 13.

3. Ramy polityki UE lub inne

OP Transport jest powiązany z następującymi regionalnymi i międzynarodowymi ramami strategicznymi UE:

- OP Transport przyczynia się do realizacji programów unijnych i międzynarodowych. Należą do nich m.in.: biała księga „Plan działania dotyczący jednolitego europejskiego obszaru transportu – w kierunku konkurencyjnego i oszczędzającego zasoby systemu transportu”, COM (2011) 144 oraz następujące strategie i dokumenty dotyczące transportu przyszłości;
- rozporządzenie (UE) nr 1315/2013 w sprawie unijnych wytycznych dotyczących rozwoju TEN-T (2013);
- Partnerstwo Wschodnie: nowy orientacyjny plan działania dotyczący inwestycji TEN-T na rzecz lepszej łączności (15.01.2019);
- Program na rzecz sprawiedliwego społecznie przejścia w stronę czystej, konkurencyjnej i połączonej z siecią mobilności dla wszystkich – COM (2017) 283;
- Europejska strategia na rzecz współpracujących inteligentnych systemów transportowych – kamień milowy na drodze do opartej na współpracy, połączonej z siecią i zautomatyzowanej mobilności 30.11.2016 COM (2016) 766;
- Europejski Zielony Ład, COM(2019) 640 wersja ostateczna;
- Dyrektywa w sprawie krajowych poziomów emisji (NECD),
- Dyrektywy dotyczące jakości otaczającego powietrza (AAQD);

- Strategia UE na rzecz zrównoważonej i inteligentnej mobilności, COM (2020) 789 wersja ostateczna i
- Plan działania „Zero zanieczyszczeń”.

4. Zaangażowanie interesariuszy

Partnerzy wiodący z projektów i platform wspieranych przez obszar polityki Transport są zaangażowani na poziomie OP Grupy Koordynacyjnej ds. Transportu. Na poziomie wdrażania obszaru polityki zaangażowane są przede wszystkim wszystkie zainteresowane strony uczestniczące w projektach i platformach wspieranych przez obszar polityki Transport. Obecnie OP Transport planuje wzmocnić zarządzanie poprzez wdrożenie sztandarowych procesów zapewniających szersze kompetencje oraz lepszą trwałość i ciągłość. Oczekuje się, że partner wiodący sztandarowego procesu będzie wspierać zarządzanie transportem OP.

5. Kluczowe osiągnięcia w obszarze polityki

Osiągnięte rezultaty i trwające prace:

- Pierwszym rozpoczętym wspólnym projektem było badanie Baltic Transport Outlook 2030, które było ważnym krokiem w kierunku wypracowania wspólnego poglądu na funkcjonowanie jednolitego systemu transportowego w regionie Morza Bałtyckiego;
- Z powodzeniem zrealizowano cztery projekty sztandarowe koncentrujące się na wdrażaniu uzupełniających działań w zakresie zarządzania ułatwiających rozwój korytarzy transportowych TEN-T;
- W ostatnich latach przy wsparciu OP Transport zrealizowano około 25 projektów. Przykładem z kategorii doskonałości jest projekt o nazwie Real Time Ferries. W ramach projektu udało się rozwinąć współpracę między zaangażowanymi partnerami w celu dostarczania informacji w czasie rzeczywistym na potrzeby systemów planowania podróży obejmujących różne rodzaje środków transportu;
- Powołane Stowarzyszenie Korytarzy Transportowych Wschód-Zachód (EWTCA) posłużyło jako innowacyjny instrument (platforma) ułatwiający rozwój połączeń transportowych regionu Morza Bałtyckiego z krajami Partnerstwa Wschodniego UE, a także z gospodarkami azjatyckimi.

6. Działania dla obszaru polityki

Działanie 1: Poprawa łączności regionów i współpracy z krajami trzecimi				
Opis: Dobrobyt Regionu Morza Bałtyckiego (RMB) jest silnie uzależniony od współpracy transgranicznej (w tym z krajami trzecimi), handlu zagranicznego oraz międzynarodowej wymiany wiedzy i usług. Ważną rolę odgrywają korytarze sieci bazowej TEN-T (CNC), ich połączenia z krajami trzecimi oraz autostrady morskie (MoS). Nadal kluczowe znaczenie ma zapewnienie skutecznego fizycznego i funkcjonalnego dostępu węzłów miejskich oraz dalej położonych regionów wiejskich i peryferyjnych do trzech korytarzy sieci bazowej przecinających region Morza Bałtyckiego.				
Czas: 2020-2027				
Nazwa wskaźnika	Wartość	Punkt kontrolny	Cel/termin	Źródło danych
Wykorzystanie korytarzy sieci bazowej TEN-T na rzecz lepszej łączności,	Liczba wydarzeń tematycznych zorganizowanych we współpracy z koordynatorami europejskimi	0	1 w ciągu roku	Protokoły z organizowanych wydarzeń tematycznych

dostępności i spójności	Liczba korytarzy sieci bazowej w regionie Morza Bałtyckiego objętych projektami sieciowymi na rzecz bardziej zrównoważonego wzrostu, lepszej dostępności i spójności terytorialnej	0	3	Bazy danych programów
	Wdrożenie jednego (lub ewentualnie dwóch) procesów szstandarowych obejmujących działanie	0	1-2/ostatni 2022	Bazy danych programów

Sztandarowe projekty będące w trakcie realizacji lub planowane w ramach tej akcji

Aktualnie aktywne: Dostęp do regionu Morza Bałtyckiego, COMBINE, EMMA Extension i MARA.

Planowane procesy szstandarowe: Dostęp do regionu Morza Bałtyckiego (prawdopodobnie pod nową nazwą), „Optymalizacja zawinięć do portów” (nazwa umowna).

Projekt(y) i inne działania zaplanowane w ramach tego działania

Strategiczne priorytety tego działania : i) zidentyfikowanie i przyczynienie się do wyeliminowania brakujących ogniw i wąskich gardeł w drugorzędnych i trzeciorzędnych sieciach transportowych w celu zapewnienia płynnych przepływów do/z CNC; ii) uwzględnianie transportu długodystansowego w planowaniu mobilności miejskiej jako warunku wstępnego dla sprawnego transportu ostatniej mili (towarowego i pasażerskiego); iii) wzmocnienie współdziałania na rzecz rozwoju transportu wynikającego z powiązań między TEN-T CNC, przecinających region Morza Bałtyckiego, oraz połączeń transgranicznych z krajami trzecimi, w tym z krajami Partnerstwa Wschodniego UE (PW); iv) opracowanie projektów szstandarowych mających na celu promowanie komplementarnych działań krajowych i regionalnych wzdłuż korytarzy sieci bazowej, zajmujących się dekarbonizacją i zanieczyszczeniem transportu, logistyką intermodalną, uczciwością węzłów miejskich, inteligentnymi systemami transportowymi itp.

Działanie 2: Rozwój działań w kierunku transportu neutralnego klimatycznie i zeroemisyjnego

Opis:

Transport jest drugim po energetyce sektorem emitującym najwięcej gazów cieplarnianych w UE. Jeśli UE ma osiągnąć swoje długoterminowe cele klimatyczne, konieczne są znaczne redukcje emisji z sektora transportu i logistyki. UE przyjęła niedawno polityki, które pomogą jej dotrzymać zobowiązań klimatycznych (np. komunikat w sprawie strategii na rzecz zrównoważonej i inteligentnej mobilności ((COM/2020/789 wersja ostateczna)²⁹ i plan działania (SWD(2020) 331 wersja ostateczna) z dnia 9 grudnia 2020 r., Zielony Ład). Nacisk zostanie położony na transformację w kierunku społeczeństwa wolnego od paliw kopalnych. RMB ma idealne warunki, aby być pionierem w zakresie ekologizacji sektora transportu w Europie (np. poprzez łączenie sektorów). Należy zachęcać do łączenia wysiłków z działaniami na rzecz ograniczenia emisji zanieczyszczeń powietrza pochodzących z transportu.

Czas: 2021-2027

Nazwa wskaźnika	Wartość	Punkt kontrolny	Cel/termin	Źródło danych
Działania na rzecz transportu neutralnego dla klimatu w RMB	Liczba szstandarowych projektów promujących transport neutralny dla klimatu w regionie Morza Bałtyckiego	0	5	Bazy danych programów

²⁹ Komunikat w sprawie strategii zrównoważonej i inteligentnej mobilności – ukierunkowanie europejskiego transportu na przyszłość (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM:2020:789:FIN>)

	Wdrożenie jednego (lub ewentualnie dwóch) procesów szstandarowych obejmujących działanie	0	1/ najpóźniej 2022	Bazy danych programów
--	--	---	--------------------	-----------------------

Sztandarowe projekty będące w trakcie realizacji lub planowane w ramach tej akcji

W toku: EMMA Extension, COMBINE. Trwają dyskusję nad dekarbonizacją (nazwa umowna).

Projekt(y) i inne działania zaplanowane w ramach tego działania

Strategiczne priorytety tego działania: i) rozwój zrównoważonych strategii łańcucha dostaw w ramach podejścia wielopaliwowego w RMB (z uwzględnieniem paliw alternatywnych, takich jak LNG, CNG i H₂); (ii) opracowanie i umożliwienie działań związanych z przesunięciem modalnym z transportu drogowego na kolejowy i śródlądowy, które uwzględniają również logistykę miejską; (iii) kroki w kierunku neutralnych dla klimatu operacji terminali (porty, suche porty, porty śródlądowe) ; iv) umożliwienie i promowanie płynnej integracji pojazdów o dużej ładowności i plutonów w istniejących sieciach intermodalnych; v) opracowanie ram regulacyjnych dla zrównoważonych działań transportowych, z uwzględnieniem transportu przekraczającego granice, a także transportu morskiego i lądowego; vi) opracowanie i umożliwienie zharmonizowanych platform w celu ułatwienia cyfrowej wymiany danych między organizacjami publicznymi i prywatnymi.

Działanie 3: Wspieranie innowacyjnych technologii i rozwiązań w regionie Morza Bałtyckiego

Opis:

Działanie będzie miało na celu ułatwienie (stworzenie wartości dodanej) zrównoważonego i wydajnego systemu transportowego w regionie Morza Bałtyckiego wymagającego – obok inwestycji infrastrukturalnych – także innowacyjnych działań opartych na nowych technologiach. Cyfryzacja, automatyzacja, technologia 5G, technologia Blockchain i rozwiązania w zakresie transportu synchronizowanego są kluczowymi narzędziami do zmniejszenia wąskich gardeł, poprawy transportowych efektów zewnętrznych i wykorzystania ładowności w całym łańcuchu dostaw. Cel powinien zostać osiągnięty przez regionalnych interesariuszy mobilizujących zasoby, których celem jest optymalizacja przepływów wiedzy i rozprzestrzenianie korzyści płynących z innowacji na całą gospodarkę makroregionalną (regionu Morza Bałtyckiego). Realizacja polityk Inteligentnej Specjalizacji (S3) jest doskonałym narzędziem do osiągnięcia powyższych celów. Wstępne badanie S3 w regionie Morza Bałtyckiego (przeprowadzone w 2019 r.) ujawniło przede wszystkim konieczność współpracy przy tworzeniu innowacyjnych modeli zarządzania korytarzami transportowymi i pojazdami sterowanymi autonomicznie, w tym ich wzajemnych połączeń (internet rzeczy) i połączeń z infrastrukturą drogową na poziomie całego regionu Morza Bałtyckiego.

Czas: 2021-2027

Nazwa wskaźnika	Wartość	Punkt kontrolny	Cel/termin	Źródło danych
Rozwój innowacyjnych technologii i rozwiązań w transporcie pasażerskim i towarowym w regionie Morza Bałtyckiego	Liczba wydarzeń i inicjatyw tematycznych	0	1 w ciągu roku	Protokoły z organizowanych wydarzeń tematycznych
	Liczba artykułów naukowych	0	1/ najpóźniej 2024	Bazy danych programów

Sztandarowe projekty będące w trakcie realizacji lub planowane w ramach tej akcji

MARA (w trakcie), Inteligentna specjalizacja (omawiana / planowana)

Projekt(y) i inne działania zaplanowane w ramach tego działania

Strategiczne priorytety tego działania: i) wkład w badania i budowę zintegrowanego systemu transportu obejmującego wszystkie rodzaje transportu, w ramach którego obywatele i przedsiębiorstwa będą mogli korzystać z innowacyjnych i bezpiecznych usług w zakresie mobilności w całym łańcuchu dostaw; ii) zwiększenie wiedzy generowanej przez nauki stosowane.

3.7. Obszar polityki Energia

Koordinator obszaru polityki: Łotwa (Ministerstwo Gospodarki); Litwa (Ministerstwo Energii); Komisja Europejska, Dyrekcja Generalna ds. Energii.

(Plan działania w zakresie połączeń międzysystemowych na bałtyckim rynku energii (BEMIP) – plan działania na rzecz konkurencyjnej, bezpiecznej i zrównoważonej energii).

1. Cele SUE RMB

Cel: „Ratowanie morza” i „łączenie regionu” (poprawa dostępu do rynków energii oraz ich efektywności i bezpieczeństwa), cel cząstkowy: niezawodne rynki energii.

Każda OP zapewni, że aspekty horyzontalne, w szczególności dotyczące zmian klimatu i współpracy z krajami i organizacjami sąsiadującymi nienależącymi do UE, zostaną odpowiednio włączone do prac obszaru polityki.

2. Cele zrównoważonego rozwoju

OP Energia przyczynia się do osiągnięcia celów zrównoważonego rozwoju: numer 7, 11 i 13.

3. Ramy polityki UE lub inne

Obszar polityki Energia jest powiązany z następującymi regionalnymi i międzynarodowymi ramami strategicznymi UE:

- Plan działania grupy wysokiego szczebla w zakresie połączeń międzysystemowych na bałtyckim rynku energii (BEMIP) (2021 r.);
- Komunikat w sprawie morskiej energii odnawialnej (2020), COM(2020)741 wersja ostateczna (19 listopada 2020 r.)
- Protokół ustaleń podpisany w dniu 17 czerwca 2009 r. przez przewodniczącego Komisji Europejskiej i przywódców politycznych ośmiu uczestniczących państw członkowskich;
- czwarta unijna lista projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania;
- Zintegrowane krajowe plany w zakresie energii i klimatu w kontekście rozporządzenia (UE) 2018/1999 w sprawie zarządzania unią energetyczną i działaniami w dziedzinie klimatu.
- Dyrektywa w sprawie krajowych poziomów emisji (NECD),
- Dyrektywy dotyczące jakości otaczającego powietrza (AAQD);
- Plan działania „Zero zanieczyszczeń” i
- Strategia morskiej energii odnawialnej w ramach Europejskiego Zielonego Ładu.

4. Zaangażowanie interesariuszy

Oprócz pracy w ramach grupy wysokiego poziomu BEMIP i Dyrekcji Generalnej ds. Energii Komisji Europejskiej, praca OP Planowanie przestrzenne jest ściśle powiązana z rozwojem sieci energetycznej i innymi problemami związanymi z rynkiem energii.

OP Energy prowadzi intensywną współpracę z innymi inicjatywami w regionie Morza Bałtyckiego – Nordycką Radą Ministrów, programami Interreg, HORIZON i innymi instytucjami finansowymi i inicjatywami, uniwersytetami, gminami, stowarzyszeniami i przedstawicielami przemysłu itp.

Ponieważ energia to temat ważny dla każdego, preferowana jest praca na różnych poziomach, w różnych sektorach, a zatem rozwiązywanie problemów za pomocą różnych perspektyw. W rezultacie spektrum zaangażowanych interesariuszy jest zróżnicowane i wykorzystuje różne podejścia i techniki pracy z konkretnych grup roboczych nad konkretnymi wspólnymi kwestiami lub dużymi kampaniami informacyjnymi.

5. Kluczowe osiągnięcia w obszarze polityki

Dzięki skoordynowanemu podejściu poprzez kompleksowy zestaw środków plan działania BEMIP przyczynił się do integracji infrastruktury energetycznej w regionie Morza Bałtyckiego, a tym samym skutecznie zakończył izolację energetyczną państw bałtyckich i połączył je z resztą Europy, pomógł zwiększyć włączenie odnawialnych źródeł energii do sieci i bezpieczeństwo dostaw w regionie.

6. Działania dla obszaru polityki

Poniższa lista zawiera przykład czterech działań wybranych z pełnego planu działania **OP Energia – Plan działania w zakresie połączeń międzysystemowych na bałtyckim rynku energii (BEMIP) na rzecz konkurencyjnej, bezpiecznej i zrównoważonej energii**, z którym można zapoznać się na stronie internetowej Dyrekcji Generalnej ds. Energii³⁰.

Działanie 1: Usprawnienie działań na rzecz efektywności energetycznej w regionie poprzez pogłębienie współpracy regionalnej				
Opis: Zapewnienie pełnego wdrożenia istniejącego prawodawstwa poprzez wymianę najlepszych praktyk i wdrożenie procesów ułatwiających stosowanie zasady „efektywność energetyczna przede wszystkim” przy planowaniu polityki i decyzjach inwestycyjnych oraz ułatwiających wdrażanie krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu oraz długoterminowych renowacji strategii ³¹ dekarbonizacji krajowych zasobów budowlanych do 2050 r.				
Czas: 2019 -2030				
Nazwa wskaźnika	Wartość	Punkt kontrolny	Cel/termin	Źródło danych
Poziom zużycia energii		2019	2030	Eurostat
Sztandarowe projekty będące w trakcie realizacji lub planowane w ramach tej akcji:				
W toku: EFFECT4building, Act Now				
Zaplanowane: Sztandarowy proces wzmacniania współpracy w zakresie efektywności energetycznej.				
Projekt(y) i inne działania zaplanowane w ramach tego działania				
Bałtycki Program Przywództwa, wymiana najlepszych praktyk, regularne spotkania i raportowanie, rozwój projektów pilotażowych. Dalsza współpraca (klaster, warsztaty itp.) w oparciu o rezultaty programu. Więcej informacji można znaleźć pod adresem: https://ec.europa.eu/energy/topics/infrastructure/high-level-groups/baltic-energy-market-interconnection-plan_en				

³⁰ https://ec.europa.eu/energy/topics/infrastructure/high-level-groups/baltic-energy-market-interconnection-plan_en

³¹ https://ec.europa.eu/energy/topics/energy-efficiency/energy-efficient-buildings/long-term-renovation-strategies_en#national-long-term-renovation-strategies-2020

Działanie 2: Dalsza integracja regionalnych rynków gazu i energii elektrycznej, w tym rozwój infrastruktury odpornej na zmiany klimatyczne.

Opis:

Integracja rynku gazu pomiędzy LT a FI-EE-LV (wspólna strefa rynkowa) ma zostać rozwinięta do 2022 r. Proces integracji regionalnego rynku gazu rozpoczął się jako proces polityczny, w ramach którego premierzy państw bałtyckich zatwierdzili w grudniu 2015 r. w Rydze plan działania na rzecz rozwoju regionalnego rynku gazu i zaprosili do udziału Finlandię. Jego celem jest utworzenie konkurencyjnego regionalnego rynku gazu w Estonii, Finlandii, Łotwie i Litwie, obejmującego wszystkie cztery państwa członkowskie, co przyczyni się do poprawy płynności, integracji i konkurencyjności rynku, zapewni przystępne ceny gazu i wysoką jakość usług, a tym samym uczyni te 4 państwa atrakcyjnym miejscem dla obecnych i nowych uczestnicy rynku. Integracja rynku jest szansą dla Państw Bałtyckich i Finlandii na najlepsze wykorzystanie istniejącej i przyszłej infrastruktury, takiej jak magazyny gazu, terminale LNG, Balticconnector i rurociąg GIPL łączący Litwę z Polską. Jest to także szansa na zwiększenie konkurencji z korzyścią dla konsumentów końcowych w regionie i przyciągnięcie dostawców, którzy w przeciwnym razie nie zdecydowaliby się na wejście na te 4 stosunkowo małe rynki. Taka jest ogólna wola polityczna, wyrażona przez wszystkie strony (OSP, krajowe organy regulacyjne i ministerstwa) wszystkich czterech krajów. Aby zapewnić terminową realizację fuzji rynków, przewidzianą na początek 2020 r. niezbędny jest jasny plan działania prowadzący do osiągnięcia ostatecznego porozumienia zaakceptowanego przez każde z czterech państw. Niniejszy plan działania powinien zapewniać, że struktura wspólnego rynku regionalnego: (i) podlega jasnym i równym zasadom, które skutecznie ułatwiają konkurencję, zgodnie z prawodawstwem UE, w szczególności kodeksami sieci oraz (ii) opiera się na regionalnej analizie kosztów i korzyści uzgodnionej przez wszystkie strony. Plan działania ma stanowić wytyczne do ostatecznego projektu integracji rynku gazu (wspólnej strefy rynkowej) do 2022 roku. Pierwsze kroki w kierunku utworzenia regionalnego rynku gazu zostały podjęte przez Łotwę, Estonię i Finlandię.

Integracja rynku energii elektrycznej

Należy zwiększyć integrację rynku energii elektrycznej w regionie Morza Bałtyckiego oraz rolę odbiorców w szczególności poprzez integrację regionalnych rynków bilansujących w ramach europejskich platform bilansujących zgodnie z wytycznymi w sprawie bilansowania energii elektrycznej (EBGL).

Infrastruktura

Od 2014 roku realizacja polityki Transeuropejskich Sieci Energetycznych (TEN-E) oraz projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania (PCI) umożliwiła realizację niezbędnej infrastruktury w regionie, co znacząco zwiększyło wzajemne powiązania i skutecznie zakończyło izolację Kraje Bałtyckie zarówno w zakresie energii elektrycznej, jak i gazu. Wyższy poziom połączeń międzysystemowych w zakresie gazu i energii elektrycznej zakończył stan izolacji, pomógł w dywersyfikacji dostaw gazu i zwiększeniu bezpieczeństwa energetycznego regionu. Związane z gazem projekty będące przedmiotem wspólnego zainteresowania, które mają zostać opracowane najpóźniej do 2025 roku, powinny zaowocować dalszą dywersyfikacją dostaw gazu w regionie, a także utorować drogę do przejścia z węgla na gaz i umożliwić przejście na gaz dekarbonizowany lub odnawialny. Dzięki temu możliwy będzie zrównoważony rozwój gospodarek państw członkowskich BEMIP.

Pomimo postępu w zwiększaniu poziomu elektroenergetycznych połączeń wzajemnych pomiędzy krajami nordyckimi oraz w obrębie Państw Bałtyckich, nadal potrzebne są zdolności przesyłowe, aby zapewnić dobrze funkcjonujący rynek energii elektrycznej w całym regionie. Oczekuje się, że istniejące projekty, takie jak trzecie połączenie międzysystemowe między Finlandią a Szwecją oraz linie wewnętrzne wzmacniające sieć nordycką, zostaną zrealizowane do 2025 r. i pozwolą osiągnąć ten cel.

Kolejnym celem jest zapewnienie, że obecne projekty będące przedmiotem wspólnego zainteresowania przynoszące te korzyści są wdrażane bez opóźnień, a także terminowe opracowywanie wszystkich przyszłych projektów zidentyfikowanych jako niezbędne dla rozwoju odnawialnych źródeł energii na Morzu Bałtyckim.

Czas: 2025

Nazwa wskaźnika	Wartość	Punkt kontrolny	Cel/termin	Źródło danych
-----------------	---------	-----------------	------------	---------------

Zwiększenie stopnia integracji rynku		2019	2025	
Sztandarowe projekty będące w trakcie realizacji lub planowane w ramach tej akcji: Dedykowane grupy robocze BEMIP ds. infrastruktury, rynków, gazu i energii elektrycznej oraz bezpieczeństwa dostaw				
Projekt(y) i inne działania zaplanowane w ramach tego działania				
Więcej informacji można znaleźć pod adresem: https://ec.europa.eu/energy/topics/infrastructure/high-level-groups/baltic-energy-market-interconnection-plan_en				

Działanie 3: Synchronizacja bałtycka				
Opis: <i>Synchronizacja trzech państw bałtyckich z europejską siecią kontynentalną</i>				
Trzy państwa bałtyckie pozostają synchronicznie połączone z rosyjsko-białoruskim systemem IPS/UPS, co utrudnia ich pełną integrację z europejskim rynkiem i siecią energii elektrycznej. Sztandarowy projekt unii energetycznej i priorytet polityczny Komisji, synchronizacja państw bałtyckich z europejską siecią kontynentalną do roku 2025, ma kluczowe znaczenie dla zapewnienia bezpiecznej, przystępnej cenowo i zrównoważonej energii dla regionu wschodniego Morza Bałtyckiego, zgodnie z unijnymi celami polityki energetycznej, zwłaszcza w zakresie dobrego funkcjonowania wewnętrznego rynku energii elektrycznej UE i bezpieczeństwa energetycznego.				
W dniu 28 czerwca 2018 r. szefowie państw i rządów trzech państw bałtyckich, Polski i przewodniczący Komisji Europejskiej uzgodnili polityczny plan działania, który określił proces i zaproponował konkretne rozwiązanie w zakresie synchronizacji systemu elektroenergetycznego państw bałtyckich z europejską siecią kontynentalną do roku 2025. Szefowie państw i rządów uzgodnili scenariusz i proces synchronizacji poprzez istniejące połączenie międzysystemowe między Litwą a Polską (tzw. „LitPol Link”), uzupełnione nowym przewodem wysokiego napięcia między Litwą a Polską (tzw. „Harmony Link”) oraz dodatkowe środki optymalizacyjne (kondensatory synchroniczne). W kolejnym planie działania dotyczącym wdrażania polityki, podpisanym w czerwcu 2019 r., określono ambitny harmonogram i konkretne cele pośrednie, które pozwolą na ukończenie projektu do 2025 r. Ze względu na złożoność synchronizacji inwestycje infrastrukturalne zostały podzielone na etapy. Ich realizacja jest bliska ukończenia. Pierwsza faza synchronizacji dotyczy niezbędnych wzmocnień w państwach bałtyckich. W ramach instrumentu „Łącząc Europę” przeznaczono na ten cel 323 mln EUR.				
Operatorzy systemów przesyłowych z trzech krajów bałtyckich i Polski pracują nad przygotowaniem drugiej fazy synchronizacji. Inwestycje drugiego etapu obejmują modernizację i wzmocnienie systemów przesyłu energii elektrycznej Polski i Państw Bałtyckich oraz systemów sterowania niezbędnych do synchronizacji. Kluczem do powodzenia drugiej fazy Synchronizacji jest pozyskanie środków z instrumentu CEF.				
Czas: 2025				
Nazwa wskaźnika	Wartość	Punkt kontrolny	Cel/termin	Źródło danych
Synchronizacja sieci		2019	2025	ENTSO-E
Sztandarowe projekty będące w trakcie realizacji lub planowane w ramach tej akcji				
Wyznaczone grupy robocze BEMIP ds. bezpieczeństwa dostaw i synchronizacji				
Projekt(y) i inne działania zaplanowane w ramach tego działania				
Więcej informacji można znaleźć pod adresem: https://ec.europa.eu/energy/topics/infrastructure/high-level-groups/baltic-energy-market-interconnection-plan_en				

Działanie 4: Zwiększanie udziału energii odnawialnej, w tym morskiej energii odnawialnej				
Opis:				
Zobowiązanie do kontynuowania i zacieśniania współpracy na rzecz osiągnięcia wiążących krajowych i unijnych celów w zakresie 20% udziału energii odnawialnej w 2020 r. oraz zapewnienia realizacji krajowych wkładów w osiągnięcie wiążącego celu UE na 2030 r. w wysokości co najmniej 32% (lub wyższego, w zależności od zmian), jak przewidziano w dyrektywie w sprawie odnawialnych źródeł				

energii (2008/28/WE) i przekształconej dyrektywie w sprawie odnawialnych źródeł energii (2018/2001/UE); • Zamiar wzmocnienia współpracy w celu zbadania i ułatwienia warunków transformacji energetycznej z myślą o gospodarce neutralnej pod względem emisji dwutlenku węgla oraz pomocy Europie w osiągnięciu neutralności klimatycznej do 2050 roku. Działania te obejmują współpracę i koordynację w zakresie rozwoju morskiej energii odnawialnej; • Zobowiązanie do pełnego wdrażania dyrektywy w sprawie odnawialnych źródeł energii (2009/28/WE) oraz przekształconej dyrektywy w sprawie odnawialnych źródeł energii (2018/2001/UE); • Zaangażowanie w dzielenie się najlepszymi praktykami w zakresie społeczności korzystających z odnawialnych źródeł energii i samowystarczalności energetycznej, integracji odnawialnych źródeł energii w sektorach budownictwa, przemysłu, ciepłownictwa i chłodnictwa, promowania zaawansowanych biopaliw i elektryfikacji w transporcie, a także integracji sektorowej i łączenia sektorów, które mogą pomóc w dekarbonizacji sektorów ogrzewania, chłodzenia i transportu; • Zbadanie możliwości finansowania w celu zaangażowania się we wspólne projekty; • Kontynuowanie prac nad włączeniem energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych do systemu elektroenergetycznego i zbadanie możliwości współpracy w konkretnych obszarach, takich jak rozwój potencjału morskiej energii wiatrowej w regionie, inwestycje w sieć elektroenergetyczną i zarządzanie nią, w tym w odniesieniu do usług systemowych, wykorzystania magazynowania i integracji lub łączenia sektorów; • Omówienie możliwości i sposobów wykorzystania mechanizmów współpracy, takich jak transgraniczne i wspólne systemy wsparcia, wspólne projekty, przeniesienia statystyczne i platforma rozwoju odnawialnych źródeł energii ustanowiona na mocy przekształconej dyrektywy w sprawie odnawialnych źródeł energii w celu ułatwienia realizacji krajowych celów i wkładów oraz przejścia do pełnej dekarbonizacji do 2050 r; • Współpraca w obszarze badań i rozwoju technologii energii odnawialnej w zakresie energii elektrycznej, ogrzewania i chłodzenia oraz transportu, a także rozwiązań w zakresie integracji sektorowej i łączenia sektorów, w celu pełniejszego i bardziej korzystnego cenowo wykorzystania potencjału badawczo-rozwojowego i innowacyjnego regionu oraz bardziej efektywnego wykorzystania możliwości finansowania UE, w tym tych przeznaczonych na współpracę terytorialną. • Promowanie koncepcji „nie wyrządzania znaczących szkód” środowisku w związku z wykorzystaniem energii odnawialnej i promowanie współdziałania z dążeniem do ograniczenia emisji zanieczyszczeń powietrza.				
Czas: 2030				
Nazwa wskaźnika	Wartość	Punkt kontrolny	Cel/termin	Źródło danych
Udział OZE		2019	2030	Eurostat
Sztandarowe projekty będące w trakcie realizacji lub planowane w ramach tej akcji				
Transgraniczny rozwój energii odnawialnej i sieci				
Projekt(y) i inne działania zaplanowane w ramach tego działania:				
Innowacje w morskiej energetyce wiatrowej w regionie Bałtyku				
Bałtycki Program Przywództwa we współpracy z grupami roboczymi Instytutu Szwedzkiego BEMIP ds. energii odnawialnej				
Współpraca w zakresie morskiej energetyki wiatrowej BEMIP				
Więcej informacji można znaleźć pod adresem: https://ec.europa.eu/energy/topics/infrastructure/high-level-groups/baltic-energy-market-interconnection-plan_en				

3.8. Obszar polityki Planowanie przestrzenne

Koordinator obszaru polityki: wizja i strategię dotyczące Morza Bałtyckiego, VASAB; Komisja Ochrony Środowiska Morskiego Bałtyku (Komisja Helsińska HELCOM)

- VASAB (w sprawach planowania przestrzennego na lądzie)
- HELCOM & VASAB (w sprawach planowania przestrzennego obszarów morskich)

1. Cele SUE RMB

Ogólnym celem OP „Planowanie przestrzenne” jest zwiększenie **spójności terytorialnej w regionie Morza Bałtyckiego**. W 2030 r. region będzie lepiej zintegrowanym i bardziej spójnym obszarem, z mniejszymi różnicami w rozwoju społeczno-gospodarczym między jego poszczególnymi częściami i z atutami wynikającymi z globalnych wyzwań. W tym celu OP zachęca do stosowania morskiego i lądowego planowania przestrzennego, a także zintegrowanego/terytorialnego podejścia do polityki rozwoju we wszystkich państwach członkowskich położonych nad Morzem Bałtyckim oraz do opracowania wspólnego podejścia do współpracy transgranicznej.

Planowanie przestrzenne jest procesem integracyjnym mającym na celu wpływanie na przyszły rozkład przestrzenny działalności człowieka. Jego celem jest zapewnienie funkcjonalnej integracji na wielu płaszczyznach (poziom makroregionalny, krajowy, regionalny, lokalny) i w różnych sektorach polityki publicznej w celu pogodzenia potrzeb rozwojowych z potrzebą ochrony środowiska, zmniejszenia narażenia rozwoju przestrzennego i struktur przestrzennych na niekorzystne skutki zmian klimatu oraz osiągnięcia celów społecznych i gospodarczych. Planowanie przestrzenne jest zatem ważnym narzędziem promowania zrównoważonego rozwoju i poprawy jakości życia.

2. Cele zrównoważonego rozwoju

Ten obszar polityki przyczynia się do realizacji celów zrównoważonego rozwoju nr 9, 10, 11, 13 i 14.

3. Ramy polityki UE lub inne

OP Planowanie Przestrzenne jest powiązany z następującymi regionalnymi i międzynarodowymi ramami strategicznymi UE:

- Agenda terytorialna Unii Europejskiej 2030: Przyszłość dla wszystkich obszarów.
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/89/UE z dnia 23 lipca 2014 r. ustanawiająca ramy planowania przestrzennego obszarów morskich;
- Europejski Zielony Ład, czyli zobowiązanie Komisji od 2019 r. do stawienia czoła wyzwaniom związanym z klimatem i środowiskiem w celu zapewnienia neutralności klimatycznej UE do 2050 r.;
- Długoterminowa perspektywa VASAB dla rozwoju terytorialnego regionu Morza Bałtyckiego i Deklaracja Tallińska 2014;
- Plan działania HELCOM dla Morza Bałtyckiego oraz
- Regionalny plan działania dotyczący Morza Bałtyckiego na lata 2013-2020 oraz nowy regionalny plan działania dotyczący Morza Bałtyckiego na lata 2021-2027.

4. Zaangażowanie interesariuszy

W ramach grupy sterującej: Ministerstwa i/lub agencje krajowe odpowiedzialne za planowanie i rozwój przestrzenny, planowanie przestrzenne obszarów morskich i kwestie ochrony środowiska. Grupa sterująca może zbierać się w dwóch różnych formach, w zależności od pytań zawartych w porządku obrad: jedna zajmuje się planowaniem przestrzennym obszarów morskich (HELCOM-VASAB), a druga planowaniem przestrzennym obszarów położonych na lądzie (VASAB).

Na poziomie wdrożenia: Oprócz członków grupy sterującej, także krajowe/regionalne ministerstwa i/lub agencje z powiązanych sektorów (np. transportu, energii), regionalne i lokalne gminy, instytucje badawcze – poprzez

stosowanie zaleceń polityki OP i korzystanie z raportów OP, a także udział w projektach sztabowych i innych projektach współpracy.

5. Kluczowe osiągnięcia w obszarze polityki

OP jest reprezentowana przez dwie ugruntowane sieci makroregionalne obejmujące zarówno kraje UE, jak i spoza UE:

- VASAB przygotowuje opcje polityczne dla rozwoju terytorialnego regionu Morza Bałtyckiego i zapewnia forum wymiany wiedzy specjalistycznej na temat planowania i rozwoju przestrzennego pomiędzy krajami RMB;
- HELCOM jest twórcą polityki środowiskowej dla regionu Morza Bałtyckiego i opracowuje wspólne rozwiązania i działania w zakresie zarządzania mające na celu ochronę środowiska morskiego Morza Bałtyckiego przed wszystkimi źródłami zanieczyszczeń w drodze współpracy międzyrządowej.

Planowanie przestrzenne oparte na lądzie jest prowadzone przez wszystkie kraje regionu Morza Bałtyckiego na poziomie krajowym i/lub regionalnym i lokalnym. OP zapewnia wspólne ramy umożliwiające śledzenie trendów i wyzwań w zakresie rozwoju terytorialnego, budowanie perspektywy spójności terytorialnej dla RMB do roku 2030, a także proponowanie konkretnych działań mających na celu stymulowanie potencjałów rozwoju terytorialnego w celu likwidacji obecnych braków.

Powszechnie ceniona współpraca RMB w zakresie planowania przestrzennego obszarów morskich (MSP) w ramach wspólnej grupy roboczej HELCOM i VASAB ds. planowania przestrzennego obszarów morskich uczyniła z regionu Morza Bałtyckiego światowego lidera w zakresie współpracy regionalnej i zarządzania MSP z zastosowaniem podejścia ekosystemowego.

6. Działania dla obszaru polityki

Działanie 1: Wzmocnienie spójności terytorialnej w regionie Morza Bałtyckiego poprzez planowanie przestrzenne oparte na lądzie				
Opis:				
Długoterminowa perspektywa rozwoju terytorialnego regionu Morza Bałtyckiego (LTP) VASAB wyznacza główne ramy dla OP. W celu wdrożenia LTP w ramach SUE RMB i osiągnięcia spójnego rozwoju regionu Morza Bałtyckiego, OP dąży do:				
I. przyczynienia się do lepszego dostosowania strategii do różnych typów obszarów i zaproponowania konkretnych podejść do zróżnicowanego modelu miejskiego poprzez zapewnienie dialogu w regionie Morza Bałtyckiego;				
II. podkreślenia potrzeby stosowania podejścia ukierunkowanego terytorialnie do polityk rozwoju terytorialnego, a także skutecznego wykorzystania koncepcji obszaru funkcjonalnego i narzędzi oceny oddziaływania terytorialnego, poprzez działanie jako platforma wymiany wiedzy i najlepszych praktyk, co przyczyni się do realizacji Agendy Terytorialnej dla UE począwszy od roku 2021;				
III. obserwowania procesów rozwoju terytorialnego w Regionie poprzez wykorzystywanie i rozwijanie rozwiązań w zakresie monitorowania rozwoju terytorialnego, w tym opracowanych w ramach projektów programu ESPON;				
IV. zachęcania do działań międzynarodowych poprawiających dostępność i łączność Regionu z wykorzystaniem potencjału TEN-T dla rozwoju regionalnego i obserwowania regionalnych efektów rozwoju europejskiej infrastruktury transportowej oraz				
V. przyczyniania się do adaptacji, łagodzenia i wytrzymałości na zmiany klimatu w procesie planowania przestrzennego.				
Czas: w toku				
Nazwa wskaźnika	Wartość	Punkt kontrolny	Cel/termin	Źródło danych

Zwiększona wiedza na temat lądowego planowania przestrzennego w RMB	Liczba* warsztatów, tematycznych raportów z nadzoru i ewentualnych oświadczeń o polityce (*zgodnie z priorytetami przewodnictwa)	Do 2019 r. zorganizowano co najmniej jedno seminarium tematyczne rocznie, opracowano dwa tematyczne raporty z nadzoru	Stały	VASAB CSPD/RMB, ministerstwa krajowe, ESPON, raporty z projektów w ramach programów Europejskiej Współpracy Terytorialnej
Sztandarowe projekty będące w trakcie realizacji lub planowane w ramach tej akcji:				
MARA – Mobilność i dostępność na obszarach wiejskich” (sztandarowy projekt OP) SUMBA – Zrównoważona mobilność miejska i dojazdy do pracy w miastach położonych nad Bałtykiem” (Sztandarowy projekt HA Klimat)				
Projekt(y) i inne działania zaplanowane w ramach tego działania: VASAB prowadzi obecnie dyskusję nad ewentualną aktualizacją długoterminowej perspektywy rozwoju terytorialnego regionu Morza Bałtyckiego (proces rozpoczął się w styczniu 2019 r.). W ramach tego procesu mogą zostać zasugerowane nowe priorytety / działania/zadania dla OP.				

Działanie 2: Zapewnienie spójnych planów zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich na całym Morzu Bałtyckim				
Opis: Regionalny plan działania dotyczący Morza Bałtyckiego na lata 2013–2020 wraz z VASAB LTP i Plan działania HELCOM dla Morza Bałtyckiego wyznacza ramy współpracy w zakresie MSP i określa kroki na drodze do osiągnięcia celu, jakim jest opracowanie i stosowanie planów zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich w całym RMB, które będą spójne na poziomie międzynarodowym i będą stosować podejście ekosystemowe, dzięki czemu przyczynią się do osiągnięcia wspólnie uzgodnionych celów środowiskowych i klimatycznych. Międzynarodowa spójność morskich planów przestrzennych oznacza wzmocnienie współpracy z krajami i organizacjami sąsiadującymi nienależącymi do UE.				
Czas: w toku				
Nazwa wskaźnika	Wartość	Punkt kontrolny	Cel/termin	Źródło danych
Morskie plany przestrzenne na Morzu Bałtyckim są spójne na poziomie międzynarodowym i stosują podejście ekosystemowe.	Opracowano i zastosowano plany zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich w całym regionie Morza Bałtyckiego.	W 2019 r. wszystkie kraje UE w RMB są zaangażowane w MSP. W 3 krajach przyjęto morskie plany zagospodarowania przestrzennego obejmujące całość wód Morza Bałtyckiego należących do danego kraju.	Morskie plany przestrzenne zostały opracowane i były stosowane na całym Morzu Bałtyckim w latach 2020/2021.	KE DG MARE, ministerstwa krajowe, HELCOM-VASAB MSP WG, raporty z projektów w ramach programów Europejskiej Współpracy Terytorialnej
Sztandarowe projekty będące w trakcie realizacji lub planowane w ramach tej akcji: Capacity4MSP (2019-2021)				

Projekt(y) i inne działania zaplanowane w ramach tego działania:

Obecny **regionalny plan działania dotyczący Morza Bałtyckiego na lata 2013–2020** zawiera uzgodniony cel: „sporządzić i zastosować do 2020 r. plany zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich w całym regionie Morza Bałtyckiego, które będą spójne na poziomie międzynarodowym i będą stosować podejście ekosystemowe”. Zgodnie z planem prac grupy roboczej ds. planowania przestrzennego obszarów morskich (MSP) HELCOM-VASAB na lata 2020-2021 opracowanie nowego planu działania na lata 2020+ nastąpi do roku 2021. W okresie po roku 2020 gros działań w zakresie planowania przestrzennego obszarów morskich przesunie się z przygotowania planów na ich realizację i monitorowanie ich skuteczności.

Wprowadzone zostaną ważne aktualizacje ogólnych ram polityki. Trwa aktualizacja **planu działania HELCOM dla Morza Bałtyckiego** oraz opracowywany jest nowy plan regionalnego planowania przestrzennego dla Morza Bałtyckiego. Obydwa dokumenty mają zostać przyjęte do końca 2021 roku. Rozpoczęła się także aktualizacja **VASAB LTP**.

Grupa ds. danych MSP w regionie Morza Bałtyckiego pracuje nad stworzeniem wspólnej mapy internetowej MSP w regionie Morza Bałtyckiego, na której dostępne będą przyjęte morskie plany zagospodarowania przestrzennego na Morzu Bałtyckim.

Platforma projektu **Capacity4MSP** (funkcjonująca do września 2021 r., dofinansowanie z programu Interreg Region Morza Bałtyckiego).

3.9. Obszar polityki Zabezpieczenie

Koordynator obszaru polityki: Szwecja (Szwedzka Agencja ds. Sytuacji Nadzwyczajnych); Rada Sekretariatu Państw Morza Bałtyckiego (CBSS).

1. Cele SUE RMB

OP Zabezpieczenie przyczynia się do osiągnięcia wszystkich 3 celów SUE RMB oraz celów częściowych: „Adaptacja do zmian klimatycznych, zapobieganie ryzyku i zarządzanie nim”; „Lepsza współpraca w zwalczaniu przestępczości międzynarodowej” i „Łączenie ludzi w regionie”. OP Zabezpieczenie oferuje platformę współpracy międzynarodowej, międzysektorowej i wielopoziomowej w celu zwiększenia bezpieczeństwa społecznego i pozwala na lepszą koordynację działań związanych z zapobieganiem i gotowością związaną zarówno z zagrożeniami naturalnymi, jak i spowodowanymi przez człowieka oraz opracowywaniem metod reagowania na zagrożenia bezpieczeństwa związane ze zmianami klimatu. OP Zabezpieczenie pomaga w dostosowaniu priorytetów krajowych do unijnych i globalnych strategii, planów działania i możliwości finansowania.

2. Cele zrównoważonego rozwoju

OP Zabezpieczenie bezpośrednio przyczynia się do realizacji Celów Zrównoważonego Rozwoju nr 1 - 6, 8, 11, 13, 16, 17 (zobacz [mapę](#)).

3. Ramy polityki UE lub inne

Kilka ram politycznych stanowi podstawę działań strategicznych OP Zabezpieczenie, najważniejsze z nich to: ramowy program działań z Sendai na rzecz ograniczania ryzyka klęsk żywiołowych, decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1313/2013/UE w sprawie Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności, dyrektywa 2011/36/UE w sprawie zapobiegania handlowi ludźmi i zwalczania tego procederu oraz ochrony ofiar, a także Konwencja ONZ o prawach dziecka.

4. Zaangażowanie interesariuszy

OP Zabezpieczenie obejmuje szerokie spektrum wyzwań związanych z bezpieczeństwem społecznym i szczyty się udziałem przedstawicieli różnych sektorów i poziomów władzy. OP Zabezpieczenie ściśle współpracuje z odpowiednimi OP/HA, takimi jak klimat, planowanie przestrzenne, pojemność, sąsiedzi, bezpieczeństwo, zagrożenia, zdrowie i kultura, i dąży do zwiększonej współpracy międzysektorowej w stawianiu czoła wyzwaniom

w regionie Morza Bałtyckiego. Ważny jest także kontakt z innymi unijnymi strategiami makroregionalnymi (UE MRS). OP Zabezpieczenie dąży do większej wymiany pomiędzy unijnymi strategiami makroregionalnymi, aby zbudować w Europie potencjał do współpracy w zakresie wyzwań związanych z bezpieczeństwem społecznym.

5. Kluczowe osiągnięcia w obszarze polityki

- Ustanowienie wspólnego dla całego regionu bałtyckiego mechanizmu współpracy w zakresie ochrony ludności poprzez przyjęcie dokumentu strategicznego „[Wspólne stanowisko w sprawie wzmocnienia współpracy w obszarze ochrony ludności](#)” (2017), który usprawnił wysiłki w zakresie współpracy, koncentrując się na najważniejszych działaniach mających na celu wzmocnienie wytrzymałości i gotowości na różne rodzaje wspólnego ryzyka i zagrożeń.
- Wprowadzenie instytucji [Bałtyckiego Programu Przywództwa / Doskonałości w zakresie Bezpieczeństwa Cywilnego \(BLP / BEP\)](#), który do tej pory zgromadził 120 ekspertów na kluczowych stanowiskach kierowniczych z organów ochrony ludności i organów ścigania ze wszystkich 11 krajów regionu Morza Bałtyckiego. BLP został zorganizowany przy wsparciu Instytutu Szwedzkiego. Opracowano też zrównoważoną platformę.
- W latach 2012 – 2019 szereg projektów przyczynił się do poprawy jakości metod oceny ryzyka i zdolności. W ramach [projektu 14.3](#) opracowano sześć scenariuszy na wypadek katastrof w regionie Morza Bałtyckiego, a w ramach projektu [From Gaps to Caps](#) zbadano możliwości radzenia sobie z nimi przez poszczególne kraje. Wyniki bezpośrednio wpłynęły na krajowe strategie oceny ryzyka i ulepszyły ustawodawstwo krajowe. Najnowszy projekt [CASCADE](#) skupia się na zapobieganiu zagrożeniom wynikającym ze zmian klimatycznych.

6. Działania dla obszaru polityki

Działanie 1: Budowanie zdolności w zakresie zapobiegania, gotowości, reagowania i odbudowy w ramach zarządzania kryzysowego				
Opis: W działaniu strategicznym przyjęto podejście całościowe, wielopoziomowe i uwzględniające wszystkie rodzaje ryzyka, ze szczególnym uwzględnieniem budowania potencjału w odniesieniu do całego cyklu ochrony ludności: zapobiegania, gotowości, reagowania i odbudowy. Jego celem jest budowanie odpornych społeczeństw oraz rozwijanie i wzmacnianie zintegrowanych podejść pozwalających przystosować się do zmiany klimatu i ograniczania ryzyka klęsk żywiołowych. Kluczowe działanie 1.1: a) Zapewnienie, że państwa członkowskie maksymalnie korzystają z uczestnictwa w globalnych i europejskich ramach polityki i mechanizmach współpracy, takich jak ramowy program działań z Sendai na rzecz ograniczania ryzyka klęsk żywiołowych i Unijny Mechanizm Ochrony Ludności; b) Wspieranie stałych wspólnych procesów budowania zdolności łączących specjalistów w całym regionie; oraz c) Promowanie wspólnej świadomości sytuacyjnej i zwiększonego zrozumienia między krajami i sektorami. Kluczowe działanie 1.2: a) Poprawa metodologii i zdolności do oceny różnych istotnych zagrożeń w ocenach ryzyka i zdolności na wszystkich szczeblach władz; b) Ułatwienie współpracy w zakresie wykorzystania danych i prognoz dotyczących zmian klimatu z usługi Copernicus Climate Change Service (C3S) i jej magazynu danych klimatycznych (CDS); c) Zwiększenie współpracy i wymiany wiedzy między specjalistami ds. ochrony ludności a ekspertami ds. zmian klimatu. Kluczowe działanie 1.3: Zwiększenie wytrzymałości społeczeństwa poprzez skupienie się na wzmocnieniu zdolności zapobiegania i gotowości różnych grup.				
Czas: 2020 – 2024				
Nazwa wskaźnika	Wartość	Punkt kontrolny	Cel/termin	Źródło danych

Działania OP wzmacniają zdolność zainteresowanych stron do pracy w zakresie zapobiegania sytuacjom awaryjnym, reagowania na nie i powrotu do stanu sprzed ich wystąpienia.	Organizacje interesariuszy podkreślają, że ich możliwości zostały zwiększone dzięki uczestnictwu w działaniach OP Zabezpieczenie.			Ankieta wśród interesariuszy – Zestaw narzędzi do monitorowania i oceny.
Sztandarowe projekty będące w trakcie realizacji lub planowane w ramach tej akcji: Bałtycki Program Przywództwa/Doskonałości (BLP/BEP) w zakresie bezpieczeństwa cywilnego (coroczne działania), CASCADE (2019 – 2020) i Platforma Projektowa ResQU2 (2018 – 2020).				
Projekt(y) i inne działania zaplanowane w ramach tego działania: Seminaria lub kursy BLP/BEP będą organizowane corocznie. Współpraca między instytucjami szkolnictwa wyższego a praktykami pozwoli nadrobić braki w edukacji związane ze zdolnościami w cyklu ochrony ludności. Dialog polityczny na temat ram z Sendai będzie kontynuowany w ramach grup sterujących OP Zabezpieczenie. W ramach nowych inicjatyw zbadane zostanie, w jaki sposób zwiększyć odporność społeczną poprzez skupienie się na różnych grupach.				
Działanie 2: Wzmocnienie mechanizmów wspólnych działań strategicznych i operacyjnych chroniących ludzi i społeczeństwa przed zagrożeniami ze strony przestępców				
Opis: Aby skutecznie chronić ludzi i społeczeństwa przed zagrożeniami ze strony przestępców, odpowiednie organy muszą przyjąć podejście interdyscyplinarne, zacieśnić współpracę w różnych obszarach polityki, a także zwiększyć koordynację działań na poziomie międzynarodowym.				
Kluczowe działanie 2.1: Ułatwienie opracowania porozumienia w sprawie międzynarodowej platformy koordynacyjnej dla organów ścigania, koncentrującej się w stosownych przypadkach na finansowaniu zewnętrznym i łączącej priorytety unijnego programu EMPACT z potrzebami państw członkowskich.				
Działanie kluczowe 2.2: a) Opracowanie umowy o współpracy w zakresie wszechstronnej pomocy międzynarodowej i/lub przekazania zidentyfikowanych ofiar handlu ludźmi; b) Wzmocnienie zdolności odpowiednich organów w zakresie prowadzenia dochodzeń dotyczących wyzysku w pracy; c) Wzmocnienie roli mediów w zapobieganiu handlu ludźmi.				
Kluczowe działanie 2.3: Utworzenie międzynarodowej sieci multidyscyplinarnych i międzyagencyjnych usług dla dzieci będących ofiarami i świadkami przemocy w celu promowania harmonizacji i konsolidacji praktyk zgodnie z prawem międzynarodowym i europejskim oraz europejskimi standardami jakości dla Barnahus .				
Czas: 2020 – 2030				
Nazwa wskaźnika	Wartość	Punkt kontrolny	Cel/termin	Źródło danych
Działalność OP przyczynia się do wzmocnienia międzynarodowej współpracy mającej na celu zwalczanie zagrożeń ze strony przestępców.	Zmienione porozumienia lub opracowane mechanizmy. Zmieniona strategia BSTF (Bałtyckiej Grupy Zadaniowej ds. Przestępczości Zorganizowanej)	2019	2030	Analiza ilościowa i jakościowa źródeł wtórnych M&E
Sztandarowe projekty będące w trakcie realizacji lub planowane w ramach tej akcji: Strategia TF-THB 2018 – 2020 , Strategia TF-THB 2021 – 2023 oraz Kompleksowa i zrównoważona ochrona dzieci (w toku).				
Projekt(y) i inne działania zaplanowane w ramach tego działania: Opracowanie porozumienia w sprawie wielostronnej platformy składającej się z przedstawicieli organów policji, koncentrującej się na współpracy w zakresie zewnętrznego finansowania. Podnoszenie świadomości na temat handlu ludźmi poprzez wzmożone				

działania w mediach. Nadchodzący projekt TALOS (ochrona ofiar handlu ludźmi). PROMISE 3 będzie wspierać kraje w Europie w przyjęciu modelu Barnahus jako standardowej praktyki.

Działanie 3: wspólna kultura bezpieczeństwa społecznego w regionie Morza Bałtyckiego

Opis: Promowanie [wspólnej kultury bezpieczeństwa społecznego](#) poprzez opracowywanie wiarygodnych standardów i dzielenie się najlepszymi praktykami w zakresie zapobiegania zwiększonym zagrożeniom.

Kluczowe działanie 3.1: a) Wzmocnienie zdolności analitycznych odpowiednich agencji i opracowanie wspólnych standardów gromadzenia danych; b) Opracowanie wspólnych standardów związanych z sytuacjami kryzysowymi i wypadkami; c) Wspieranie diagnozy kluczowych przeszkód dla współpracy międzywydziałowej i międzysektorowej.

Kluczowe działanie 3.2: Wzmocnienie znaczenia edukacji i badań poprzez bardziej intensywną współpracę między badaczami i instytucjami szkolnictwa wyższego w zakresie bezpieczeństwa społecznego a praktykami i ekspertami w tej dziedzinie.

Kluczowe działanie 3.3: a) Zachęcanie do większego zaangażowania organizacji pozarządowych i wolontariuszy w dziedzinie ochrony ludności i zarządzania kryzysowego; b) Wzmocnienie roli dzieci i młodzieży w promowaniu wspólnej kultury bezpieczeństwa społecznego w RMB oraz ich roli jako wykonawców w budowaniu wytrzymałości społeczeństw.

Czas: 2020 – 2024

Nazwa wskaźnika	Wartość	Punkt kontrolny	Cel/termin	Źródło danych
Działalność OP przyczynia się do opracowania wspólnych standardowych praktyk, wytycznych i przepisów.	Opracowano regulacje, standardy, wytyczne dotyczące praktyki lub edukacji.			Analiza ilościowa i jakościowa źródeł wtórnych M&E.

Sztandarowe projekty będące w trakcie realizacji lub planowane w ramach tej akcji: BLP/BEP w bezpieczeństwie cywilnym, [FIRE-IN](#), ResQU2. Planowany sztandarowy projekt: [BALTPREP](#).

Projekt(y) i inne działania zaplanowane w ramach tego działania: Planowany projekt NEEDS: Edukacja oparta na potrzebach i studia w dziedzinie bezpieczeństwa społecznego. Planowane badanie wstępne dotyczące wzmacniania roli dzieci i młodzieży w budowaniu odpornych społeczeństw.

3.10. Obszar polityki Turystyka

Koordynator obszaru polityki: Niemcy (Ministerstwo Gospodarki, Zatrudnienia i Zdrowia Meklemburgii-Pomorza Przedniego).

1. Cele SUE RMB

OP Turystyka przyczynia się do realizacji następujących celów, celów cząstkowych i wskaźników:

Łączenie regionu

- Łączenie ludzi w regionie -> Udział we współpracy kulturalnej / edukacyjnej / naukowej;
- Dobre warunki transportu -> Zrównoważona łączność / dostępność / mobilność;
- Wspieranie cyfrowej transformacji turystyki -> Decyzje oparte na danych / Dogłębna analiza.

Zwiększanie dobrobytu

- Poprawa długoterminowej konkurencyjności RMB;
- Współpraca międzynarodowa w celu zapewnienia zrównoważonej regionalnej polityki;
- Wprowadzenie wywiadu biznesowego;
- Inwestowanie w doświadczenie klienta (reputację).

Ratowanie środowiska

- Zrównoważona turystyka, ochrona środowiska, zasoby naturalne -> Stan ekosystemu;
- Lepsza współpraca między podmiotami z branży turystycznej -> Ograniczanie śladu środowiskowego;
- Wspieranie zmian w polityce, praktykach biznesowych i zachowaniach konsumentów w turystyce.

Każda OP zapewni, że aspekty horyzontalne, w szczególności dotyczące zmian klimatu i współpracy z krajami i organizacjami sąsiadującymi nienależącymi do UE, zostaną odpowiednio włączone do prac obszaru polityki.

Wartość dodana OP Turystyka:

OP Turystyka stanowi silną platformę do wzmacniania zrównoważonego rozwoju turystyki w regionie Morza Bałtyckiego; tworzy sieci i wzmacnia dialog z interesariuszami branży turystycznej i instytucjami edukacji turystycznej, co pozwala zapewnić rozwój kompetencji w sektorze turystycznym w całym regionie Morza Bałtyckiego. Rozwija współdziałanie poprzez łączenie projektów, inicjatyw i organizacji z działalnością turystyczną; ułatwia i wzmacnia współpracę w tym obszarze w celu znalezienia rozwiązań wspólnych problemów; oraz zwiększa rozpoznawalność i atrakcyjność regionu Morza Bałtyckiego jako preferowanego partnera współpracy turystycznej w regionie Morza Bałtyckiego.

2. Cele zrównoważonego rozwoju

Cztery najważniejsze cele zrównoważonego rozwoju z punktu widzenia OP Turystyka to cele 8, 11, 12 i 14.

3. Ramy polityki UE lub inne (kontekst)

- Agenda na rzecz zrównoważonej i konkurencyjnej turystyki europejskiej;
- Program niebieskiego wzrostu;
- Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju;
- Turystyka i transport: Wytyczne Komisji dotyczące bezpiecznego wznowienia podróży i ponownego uruchomienia turystyki w Europie w 2020 r. i w latach kolejnych (maj 2020 r.);
- [Nowa Europejska Agenda Kultury KE](#) (maj 2018);
- [Europejskie ramy działania w zakresie dziedzictwa kulturowego](#) – Dziedzictwo kulturowe na Europę dla wszystkich (grudzień 2018 r.);
- [Plan Pracy dla Kultury na lata 2019-2022, listopad 2018](#)).

EIT (Europejski Instytut Innowacji i Technologii) uruchomił dwie nowe Wspólnoty Wiedzy i Innowacji. Jedną z nich koncentruje się na branży kultury i branży twórczej, a jej uruchomienie planowane jest na 2022 r. Obszar polityki Turystyka jest również ściśle powiązany z Europejskim Zielonym Ładem.

Wybuch epidemii COVID-19 wiosną 2020 r. i jej konsekwencje gospodarcze w regionie Morza Bałtyckiego uwydatniają potrzebę przygotowania na poziomie SUE RMB skoordynowanych makroregionalnych polityk naprawczych i działań w zakresie turystyki, które zapewniłyby standardy zdrowia i bezpieczeństwa w oparciu o wiedzę naukową i sytuację epidemiologiczną nie tylko w następstwie obecnego kryzysu, ale także w dłuższej perspektywie.

4. Zaangażowanie interesariuszy

OP Turystyka współpracuje między innymi z OP Edukacja i OP Kultura. OP Turystyka planuje stworzyć silniejsze powiązania z innymi OP w trakcie tworzenia nowych sztanदारowych produktów (np. z OP Biogospodarka, OP Transport, OP Innowacje, OP Edukacja, OP Kultura, OP Planowanie przestrzenne i OP Zdrowie). OP Turystyka jest zaangażowana w proces współpracy i koordynacji strategii między makroregionami i dąży do zwiększenia więzi pomiędzy regionami.

Nowe powstające sztandarowe projekty i projekty będą miały na celu zaangażowanie interesariuszy z krajowych i regionalnych izb/organizacji/agencji turystycznych, krajowych/regionalnych/lokalnych władz publicznych, gmin, organizacji wspierających biznes, szkolnictwa wyższego i badań, edukacji i centrów szkoleniowych/szkół, euroregionów, MŚP, służb sanitarnych i epidemiologicznych, krajów partnerskich, organizacji międzynarodowych (ETC, UNWTO itp.) oraz pozostałych grup interesu/podmiotów (w tym organizacji pozarządowych) i społeczeństwa obywatelskiego.

5. Kluczowe osiągnięcia w obszarze polityki

Centrum Turystyki Morza Bałtyckiego (BSTC) jest wiodącym ośrodkiem poprawy komunikacji i współpracy w regionie Morza Bałtyckiego. BSTC koncentruje się na kluczowych kompetencjach: partnerstwie, wiedzy i umiejętnościach, dążąc do uzyskania pozycji głównego ośrodka kontaktowego dla interesariuszy branży turystycznej w regionie Morza Bałtyckiego, świadcząc usługi w zakresie polityki turystycznej, badań rynkowych, ofert szkoleniowych i zrównoważonej turystyki.

- BSTC uruchomiło raport „Stan branży turystycznej” i „raport trendów” w obszarze badań rynkowych. Z takich raportów interesariusze z branży turystycznej mogą czerpać dane niezbędne do podejmowania strategicznych decyzji dotyczących rozwoju turystyki w regionie Morza Bałtyckiego, a także trendów w turystyce w tym regionie.
- BSTC opracowało serię czterech „kolejnych warsztatów poświęconych rozwojowi produktu”, które wyposażą zainteresowane strony z branży turystycznej oraz inne podmioty w niezbędną wiedzę na temat opracowywania i wprowadzania na rynek nowych ofert za pomocą ukierunkowanego zarządzania innowacjami, skutecznych metod działania i kreatywności. W rezultacie powstał podręcznik „Zestaw narzędzi do wspólnego rozwoju – droga do szybkiego rozwoju Twojego biznesu”.
- BSTC opracowało „Biznesplan” i „Dokument Konwencji”, stanowiące podstawę przyszłego procesu przejęcia BSTC w ramach EUWT. BSTC przygotowało też „Dokument przedstawiający stanowisko w sprawie zrównoważonego rozwoju turystyki w regionie Morza Bałtyckiego po roku 2020” w celu poprawy wizerunku i prowadzenia lobbingu na rzecz sektora turystycznego w regionie Morza Bałtyckiego na poziomie UE.

6. Działania dla obszaru polityki

Działanie 1: Transnarodowy rozwój turystyki na obszarach odległych i wiejskich
Opis: Zrównoważony rozwój turystyki na odległych obszarach (w tym w odległych regionach, odizolowanych miastach, archipelagach i wyspach), rozliczany z uwzględnieniem ochrony środowiska i ekosystemów, nie tylko pomaga w rozpowszechnianiu korzyści płynących z turystyki pod względem wydatków turystów, ale pomaga też w tworzeniu miejsc pracy, dobrze funkcjonującej infrastruktury, dobrego środowiska do życia i innych lokalnych usług wspierających, co może pomóc w spowolnieniu migracji ze wsi do miast w regionie Morza Bałtyckiego. Dzięki temu można stworzyć bardziej wytrzymałe i zrównoważone społeczności, zarówno na obszarach oddalonych/wiejskich, jak i w miastach. Wspierane obszary działania: • Poprawa dostępności, łączności, popularności i atrakcyjności obszarów oddalonych; • Łagodzenie wahań sezonowych oraz zmniejszanie szczytów i spadków popytu turystycznego poprzez promowanie ofert całorocznych oraz bardziej dostosowanych produktów i usług; • Promowanie zrównoważonej konsumpcji (dotyczy turystyki oraz prywatnej konsumpcji produktów i usług turystycznych, w tym podróży/miękkiej mobilności); • Wspieranie zrównoważonej produkcji, w tym oszczędności zasobów (w odniesieniu do firm i obiektów turystycznych, ekologicznych produktów i usług); • Ochrona różnorodności biologicznej i rozwój zarządzania odwiedzającymi.

Czas: 2020-2025				
Nazwa wskaźnika	Wartość	Punkt kontrolny	Cel/termin	Źródło danych
Nowe podejścia, koncepcje lub metody	Liczba 1-2	0	Nowe podejścia, koncepcje lub metody 1) poprawa dostępności i łączności w odległych obszarach, 2) łagodzenie wahań sezonowych, 3) promowanie zrównoważonej konsumpcji i produkcji oraz działanie zgodnie ze standardami zdrowotnymi opartymi na nauce i sytuacji epidemiologicznej, które ograniczają zasięg epidemii // 2025	Monitorowanie przez OP
Nowe międzynarodowe sieci zainteresowanych stron	Liczba 1-2	0	Utworzenie nowych sieci międzynarodowych // 2023	Monitorowanie przez OP
Sztandarowe projekty będące w trakcie realizacji lub planowane w ramach tej akcji: Projekt sztandarowy ma się rozpocząć w 2021 r.				
Projekt(y) i inne działania zaplanowane w ramach tego działania - Realizacja seminariów i warsztatów; - Publikacja informacji politycznych i raportów; - Dążenie do budowy nowych sieci międzynarodowych i nowych projektów współpracy z OP Biogospodarka, OP Transport i OP Zdrowie				
Działanie 2: Inwestowanie w ludzi, umiejętności i technologię w branży turystycznej				
Opis: Szkolenia, nowoczesne rynki pracy, umiejętności cyfrowe, innowacje technologiczne są nie tylko kluczowymi czynnikami rozwoju społeczno-gospodarczego i zrównoważonego wzrostu, ale przyczyniają się również do stworzenia bardziej sprawiedliwych i otwartych społeczeństw oraz do poprawy dobrobytu i poczucia samorealizacji obywateli. Aby działać na rzecz zrównoważonej przyszłości branży turystycznej, region Morza Bałtyckiego musi być przygotowany na umożliwienie stosowania nowych technologii i dalsze inwestowanie w umiejętności, kompetencje i jakość ludzi.				
Wspierane obszary działania: • Stawianie czoła wyzwaniom rynku pracy; • Poprawa umiejętności i kompetencji w regionie Morza Bałtyckiego w zakresie szans na zatrudnienie, przedsiębiorczości i innowacji; • Promowanie bliższej współpracy z instytucjami edukacyjnymi, szkoleniowymi, pracowniczymi i badawczymi, w szczególności na poziomie międzynarodowym, regionalnym i bilateralnym; • Opracowywanie badań rynku i analiz trendów jako podstawy podejmowania strategicznych decyzji; • Wspieranie transformacji cyfrowej małych i średnich przedsiębiorstw z branży turystycznej oraz nowych technologii, które umożliwią przejście do nowych modeli biznesowych.				
Czas: 2020-2025				
Nazwa wskaźnika	Wartość	Punkt kontrolny	Cel/termin	Źródło danych
Nowe podejścia, koncepcje lub metody	Liczba 1-2	0	Nowe podejścia, koncepcje lub metody wspierania transformacji cyfrowej, umiejętności i kompetencji // 2025	Monitorowanie przez OP
Nowe międzynarodowe sieci interesariuszy	Liczba 1-2	0	Utworzenie nowych sieci międzynarodowych //2023	Monitorowanie przez OP
Sztandarowe projekty realizowane lub planowane w ramach tego działania Bałtyckie Centrum Turystyki Morskiej (BSTC) w toku				

Projekt(y) i inne działania zaplanowane w ramach tego działania

- Opracowanie scenariuszy przyszłości turystyki w regionie Morza Bałtyckiego do roku 2030;
- Realizacja corocznych forów, wymian, warsztatów i szkoleń;
- Publikacja stanowisk i raportów;
- Dążenie do budowy nowych międzynarodowych sieci i nowych projektów współpracy z OP Edukacja, OP Innowacja i OP Zdrowie

Działanie 3: Ochrona i zrównoważone wykorzystanie dziedzictwa kulturowego i zasobów naturalnych w ośrodkach turystycznych

Opis: Branża turystyczna ma wyjątkowy powód, by troszczyć się o zrównoważony rozwój środowiska kulturowego i naturalnego, a tym samym ponosi odpowiedzialność za jego ochronę, ze względu na zależność od atrakcyjności dziewiczych krajobrazów i dostępnego dziedzictwa lokalnego. Ideą Działania 3 jest zachęcanie do turystyki ekologicznej/autentycznej/zrównoważonej i przyjaznej dla środowiska oraz promowanie takiego rodzaju turystyki, który szanuje tożsamość lokalną, społeczności przyjmujące i dziedzictwo kulturowe w regionie Morza Bałtyckiego.

Rozwój konkretnych „zielonych/zrównoważonych” ofert i produktów turystycznych oraz większe inwestycje w bardziej ekologiczną infrastrukturę (bardziej wydajne środki transportu, mniejsze zanieczyszczenie powietrza, zmniejszenie zanieczyszczenia i zużycia wody, energia i odpady, recykling zasobów naturalnych, ochrona obiektów dziedzictwa kulturowego) i otwarte przestrzenie itp.) powinny skutkować powstaniem bardziej ekologicznych miejsc, z których mieszkańcy i turyści będą mogli korzystać przez cały rok.

Wspierane obszary działania:

- Poprawa infrastruktury turystycznej pod kątem ochrony klimatu i zrównoważonej mobilności, dostępności i łączności w sposób ekologiczny;
- Promowanie zrównoważonych podejść do zarządzania popularnymi destynacjami turystycznymi;
- Kontrolowanie i monitorowanie przepływów turystycznych z wykorzystaniem narzędzi cyfrowych w celu ograniczenia negatywnego wpływu na przyrodę, kulturę i społeczności lokalne, podejmowanie aktywnych działań na rzecz ochrony środowiska i przeciwdziałania zmianom klimatycznym oraz poszukiwanie nowych możliwości, jakie zmiany klimatyczne mogą zaoferować dla regionu Morza Bałtyckiego;
- Szanowanie społeczno-kulturowego dorobku społeczności przyjmujących, ochrona ich dziedzictwa kulturowego oraz tradycyjnych wartości, a także przyczynianie się do zrozumienia innych kultur.

Czas: 2020-2025

Nazwa wskaźnika	Wartość	Punkt kontrolny	Cel/termin	Źródło danych
Nowe podejścia, koncepcje lub metody	Liczba 1-2	0	Nowe podejścia, koncepcje lub metody zielonej/zrównoważonej turystyki i zarządzania destynacjami // 2025	Monitorowanie przez OP
Nowe międzynarodowe sieci interesariuszy	Liczba 1-2	0	Utworzenie nowych sieci międzynarodowych // 2023	Monitorowanie przez OP

Sztandarowe projekty będące w trakcie realizacji lub planowane w ramach tej akcji. Start sztandarowego projektu planowany jest na rok 2021

Projekt(y) i inne działania zaplanowane w ramach tego działania

- Realizacja seminariów i warsztatów;
- Publikacja dokumentów i raportów z dyskusji;
- Dążenie do budowy nowych sieci międzynarodowych i nowych projektów współpracy z OP Kultura.

3.11. Obszar polityki Kultura

Koordynatorzy obszarów polityki: Niemcy (Ministerstwo Sprawiedliwości, Spraw Europejskich i Ochrony Konsumentów kraju związkowego Szlezwik-Holsztyn): Polska (Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego RP).

1. Cele SUE RMB

OP Kultura przyczynia się do realizacji celu SUE RMB: „Zwiększanie dobrobytu – Poprawa globalnej konkurencyjności regionu Morza Bałtyckiego”. OP Kultura szczególnie aktywnie promuje sektor kulturalny i kreatywny regionu Morza Bałtyckiego, zachęcając do kreatywnej przedsiębiorczości. OP Kultura przyczynia się do osiągnięcia celu SUE RMB: „łączenie regionu – łączenie ludzi w regionie”. Kultura potrafi łączyć; buduje mosty między narodami, ponad różnicami społecznymi i politycznymi.

OP Kultura zapewni, że aspekty horyzontalne, w szczególności dotyczące zmian klimatu i współpracy z krajami i organizacjami sąsiadującymi nienależącymi do UE, zostaną odpowiednio włączone do prac obszaru polityki.

2. Cele zrównoważonego rozwoju

OP Kultura przyczynia się do osiągnięcia celów zrównoważonego rozwoju nr 8 i 11.

3. Ramy polityki UE lub inne

OP Kultura jest powiązany z następującymi regionalnymi i międzynarodowymi ramami strategicznymi UE:

- [Nowa Europejska Agenda Kultury KE](#) (maj 2018);
- [Europejskie ramy działania w zakresie dziedzictwa kulturowego](#) – Dziedzictwo kulturowe na Europy dla wszystkich (grudzień 2018 r.);
- [Plan Pracy dla Kultury na lata 2019-2022, listopad 2018](#)) oraz
- EIT (Europejski Instytut Innowacji i Technologii) uruchomi dwie nowe Wspólnoty Wiedzy i Innowacji. Jedna z nich koncentruje się na branży kultury i branży twórczej, a jej uruchomienie planowane jest na 2022 r.

4. Zaangażowanie interesariuszy

W regionie Morza Bałtyckiego kulturą zajmuje się wiele organów międzyrządowych i pozarządowych. Przede wszystkim podmioty reprezentowane w Grupie Sterującej ds. Kultury OP, które przyczyniają się w ten sposób do spójności współpracy kulturalnej regionu Morza Bałtyckiego. Istnieje jednak otwarta przestrzeń współpracy z organizacjami regionalnymi i lokalnymi, których priorytety są zgodne z SUE RMB. Zachęca się także podmioty MŚP i gminy do przyczyniania się do poprawy jakości wydarzeń kulturalnych w regionie Bałtyku i osiągania wymiernych rezultatów. Zaangażowanie podmiotów kultury odbywa się punkt po punkcie, gdy istnieje potrzeba zajęcia się konkretnymi problemami (np. koncepcja planowania miast kultury Morza Bałtyckiego, zaangażowanie branży gier w sektor kultury i kreatywności).

5. Kluczowe osiągnięcia w obszarze polityki

Od momentu powstania OP Kultura podmioty z branży kultury ze wszystkich szczebli politycznych spotykają się regularnie w celu koordynowania działań. W rezultacie poprawiła się widoczność i świadomość współpracy kulturalnej w regionie. Ponadto współpraca kulturalna w regionie Morza Bałtyckiego zyskuje znaczenie polityczne. Dalsze osiągnięcia – OP Kultura:

- rozpoczęto regularne organizowanie strategicznych warsztatów rozwoju projektów z sukcesem - takich jak projekt Miast Kultury Morza Bałtyckiego, Bałtycki Obóz Młodzieżowy;

- impuls polityczny do stworzenia lepszych ram finansowania dla projektów kulturalnych (obszar funduszy załączkowych);
- zachęcenie młodzieży do zaangażowania się we współpracę kulturalną w regionie Morza Bałtyckiego, np. poprzez przyczynienie się do sukcesu Bałtyckiego Obozu Młodzieżowego SUE RMB;
- Kultura OP skutecznie zaangażowała kraje spoza UE w działania związane z Kulturą OP, takie jak zaangażowanie uczestników z obwodu kaliningradzkiego.

6. Działania dla obszaru polityki

Działanie 1: Promocja przemysłu kulturalnego i kreatywnego regionu Morza Bałtyckiego, zachęcanie do kreatywnej przedsiębiorczości				
Opis: Celem działania jest wzmocnienie konkurencyjności sektorów kultury i kreatywnych (CCS) regionu poprzez współpracę makroregionalną. Sektory kultury i kreatywne są postrzegane jako jedna z sił napędowych gospodarki. Zyskują na znaczeniu również dla rozwoju regionalnego. Wiele sektorów kreatywnych charakteryzuje się dużą liczbą mikroprzedsiębiorstw i osób prowadzących działalność na własny rachunek, co wiąże się z szeregiem trudności. W celu ułatwienia praktycznego wsparcia dla przedsiębiorstw z sektorów kultury i kreatywnych można wykorzystać potencjał istniejących projektów sztandarowych „Kreatywne Porty” i „Bałtycka Branża Gier”. Takie podejście jest zgodne z naszymi celami: Zdolności instytucjonalne struktur wsparcia dla sektorów kultury i kreatywnych, (inne) warunki ramowe dla sektorów kultury i kreatywnych, rozwój przedsiębiorczości podmiotów z sektorów kultury i kreatywnych itp. Przykłady czynności zaplanowanych w ramach tego działania: podsumowanie wniosków z projektów przewodnich, opracowanie zaleceń politycznych, m.in. pod względem dostępu do kapitału lub możliwości marketingowych. Współpraca sektorów kreatywnych krajów regionu Morza Bałtyckiego pomoże połączyć potencjał twórczy w całym regionie i przyczyni się do jego szybszego i spójniejszego rozwoju gospodarczego. Łączenie i uzupełnianie zasobów i wspólne inicjatywy marketingowe są odpowiednimi środkami zwiększania rozpoznawalności na arenie międzynarodowej.				
Czas: proces w toku				
Nazwa wskaźnika	Wartość	Punkt kontrolny	Cel/termin	Źródło danych
środki budowania potencjału start-upów z sektorów kultury i kreatywnych	Liczba obsługiwanych sektorów kultury i kreatywnych	0	30	Sztandarowy projekt, warsztaty, konferencje
Sztandarowe projekty będące w trakcie realizacji lub planowane w ramach tej akcji				
Bałtycka Branża Gier - w toku; Kreatywne Porty – w toku				
Projekt(y) i inne działania zaplanowane w ramach tego działania				
Warsztaty strategicznego rozwoju projektów.				
Analiza wniosków z zakończonych projektów, szczególnie pod kątem poprawy warunków ramowych.				

Działanie 2: Promowanie kultury regionu Morza Bałtyckiego, różnorodności kulturowej i wartości europejskich, promowanie kultury jako motoru napędowego zrównoważonego rozwoju
Cele: Głównym celem działania 2 jest zaprezentowanie różnorodności, jakości i atrakcyjności kultury i sztuki regionu Morza Bałtyckiego we wszystkich jej przejawach. W ten sposób OP Kultura stara się wzmacniać i wspierać projekt europejski oraz promować wartości europejskie. Kolejnym celem jest pobudzenie innowacji w gospodarce i społeczeństwie poprzez działania w obszarze kultury. Działania promujące kulturę jako siłę napędową innowacji społecznych i zrównoważonego życia muszą wzmacniać społeczeństwo obywatelskie i jego instytucje.

Opis: Wspieranie wymiany i współpracy kulturalnej będzie służyć sektorowi kultury samo w sobie i pomoże w promowaniu RMB jako atrakcyjnego regionu kulturalnego. Ważnym instrumentem służącym osiągnięciu tych celów jest bezpośrednie zwrócenie się do obywateli RMB, ze szczególnym uwzględnieniem młodych pokoleń. Nominacja „Bałtyckiego Miasta Kultury” będzie sprzyjać kontaktom międzyludzkim oraz wymianie i współpracy na poziomie wykraczającym poza tematy codzienne. Interesariusze opracowali wstępną koncepcję, która będzie regularnie weryfikowana. Przeszkodą dla bardziej ożywionej wymiany kulturalnej okazał się brak łatwo dostępnego finansowania dla działań na małą skalę. Dalszy rozwój instrumentu wypełniającego tę lukę będzie forswany i promowany w tym obszarze polityki.				
Czas: proces w toku				
Nazwa wskaźnika	Wartość	Punkt kontrolny	Cel/termin	Źródło danych
Opracowane narzędzia i procesy wykorzystujące kulturę jako czynnik prowadzący do innowacji.	Liczba projektów, warsztatów, konferencji Liczba narzędzi i procesów	0		projekty, warsztaty, konferencje
Działania wspierające poprawę wizerunku miast i regionów RMB	Liczba opracowanych środków	0	5	projekty, warsztaty, konferencje
Sztandarowe projekty będące w trakcie realizacji lub planowane w ramach tej akcji Urbanistyczne planowanie kulturalne (w toku); Bałtyckie Miasta Kulturalne (finansowanie załączkowe, w toku), finansowanie parasolowe dla małych projektów i mikro projektów (planowane).				
Projekt(y) i inne działania zaplanowane w ramach tego działania Projekt parasolowy dotyczący działań w zakresie mikrofinansowania kultury w regionie Morza Bałtyckiego. Warsztaty dotyczące rozwoju projektu strategicznego				

Działanie 3: Zachowanie dziedzictwa kulturowego regionu Morza Bałtyckiego, wzmocnienie tożsamości regionalnej				
Opis: Działanie ma na celu zwiększenie społecznej i gospodarczej wartości dziedzictwa kulturowego poprzez innowacyjne i przyjazne dla zwiedzających prezentacje obiektów dziedzictwa kulturowego i muzeów, co przyczyni się również do wzmocnienia tożsamości regionalnej. Kolejnym celem działania jest zwrócenie uwagi na kulturowe i historyczne korzenie regionu Morza Bałtyckiego, które są podstawą wzajemnego zrozumienia, współistnienia i współpracy. Ogólnym celem tego działania jest ochrona dziedzictwa kulturowego regionu Morza Bałtyckiego na lądzie i pod wodą. Działanie ma na celu ułatwienie zarządzania dziedzictwem kulturowym regionu oraz promowanie zainteresowania społecznego i dostępu do tych dóbr. Dziedzictwo kulturowe regionu ma dużą wartość niematerialną i ekonomiczną dla ogólnej atrakcyjności regionu w oczach mieszkańców i turystów. Projekty międzynarodowe dotyczące wspólnego dziedzictwa kulturowego, tradycji i historii regionu pomagają ludziom w zdobywaniu wiedzy na temat regionalnych zasobów kulturowych i stanowią esencję produktów z sektorów kultury i kreatywnych.				
Czas: proces w toku				
Nazwa wskaźnika	Wartość	Punkt kontrolny	Cel/termin	Źródło danych
Opracowanie działań na rzecz zintegrowanego	Liczba środków	0	5	Raport projektu

zarządzania dziedzictwem kulturowym w regionie Morza Bałtyckiego				
Sztandarowe projekty będące w trakcie realizacji lub planowane w ramach tej akcji Projekt historii Morza Bałtyckiego; BalticRIM – Zintegrowane Zarządzanie Morskim Dziedzictwem Kulturowym Regionu Morza Bałtyckiego				
Projekt(y) i inne działania zaplanowane w ramach tego działania Warsztaty strategicznego rozwoju projektów				

3.12. Obszar polityki Innowacja

Koordinator obszaru polityki: Instytut Bałtycki w Finlandii; Estonia (Ministerstwo Spraw Gospodarczych i Komunikacji); Polska (Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego).

1. Cele SUE RMB

Zwiększanie dobrobytu: Region Morza Bałtyckiego jako lider w pogłębianiu i urzeczywistnianiu jednolitego rynku; Poprawa globalnej konkurencyjności regionu Morza Bałtyckiego; Adaptacja do zmiany klimatu, zapobieganie ryzyku i zarządzanie nim; Łączenie regionu: Łączenie ludzi w regionie. (poniżej wkład OP INNO).

Wartość dodana: obszar polityki Innowacje (PA INNO) wspiera pozycję konkurencyjną w skali globalnej w zakresie innowacji na rzecz zrównoważonego wzrostu gospodarczego w regionie Morza Bałtyckiego i zapewnia silną platformę dla wzmocnionego makroregionalnego ekosystemu współpracy na rzecz innowacji, badań, MŚP i cyfryzacji. Umożliwia wspólną naukę poprzez działania związane z przekazem wiedzy; tworzy i wzmacnia sieci w całym regionie Morza Bałtyckiego; dostosowuje zasoby i regulacje, np. poprzez współzarządzanie źródłami finansowania; ułatwia łączenie sił we wspólnych programach i inwestycjach oraz w opracowywaniu rozwiązań dla wspólnych problemów. Ponadto zwiększa rangę, rozpoznawalność i atrakcyjność regionu Morza Bałtyckiego jako partnera wybranego do międzynarodowej współpracy w zakresie innowacji w regionie Morza Bałtyckiego i poza nim. Każdy obszar polityki zapewni, że aspekty horyzontalne, w szczególności dotyczące zmian klimatu i współpracy z krajami i organizacjami sąsiadującymi nienależącymi do UE, zostaną odpowiednio włączone do prac obszaru polityki.

2. Cele zrównoważonego rozwoju

OP Innowacje przyczynia się do osiągnięcia celów zrównoważonego rozwoju nr 8 i 9.

3. Ramy polityki UE lub inne

Innowacja OP jest powiązana z następującymi regionalnymi i międzynarodowymi ramami strategicznymi UE:

- Europejskie strategiczne partnerstwa klastrów (COSME);
- Strategia Inteligentnej Specjalizacji;
- Cyfryzacja przemysłu europejskiego, w szczególności wsparcie dla ośrodków innowacji cyfrowych, które mogą wspierać MŚP w transformacji cyfrowej;
- Działania wspierające przemysł kultury i przemysł kreatywny;
- Jeden rynek cyfrowy;
- Plan działania UE dotyczący niebieskiej biogospodarki i strategia dotycząca biogospodarki;
- Cele polityczne programu „Horyzont Europa”;
- Nowy plan działania dotyczący gospodarki o obiegu zamkniętym na rzecz czystszej i bardziej konkurencyjnej Europy.

Program działań na rzecz innowacji ma być powiązany z Europejskim Zielonym Ładem, którego przekrojowym elementem będzie wsparcie dla badań naukowych i innowacji. Program będzie również bezpośrednio

powiązany z niektórymi kluczowymi działaniami Zielonego Ładu: strategią przemysłową UE, planem działania dotyczącym gospodarki o obiegu zamkniętym, strategią „od pola do stołu”.

4. Zaangażowanie interesariuszy

Oprócz instytucji reprezentowanych w OP INNO SC, inne agencje i organizacje rządowe na szczeblu krajowym (takie jak agencje innowacji), uniwersytety i inne instytucje badawcze i wiedzy, infrastruktura badawcza działająca na dużą skalę, rozwój biznesu, klastry i organizacje transferu technologii, inkubatory i platformy/ekosystemy współtworzenia, stowarzyszenia branżowe i firmy są silnie zaangażowane w OP INNO jako administratorzy działań/projektów sztandarowych i interesariusze. Ponadto interesariuszami OP INNO są banki/instytucje finansowe, inwestorzy i aniołowie biznesu, organizacje pozarządowe i społeczności obywatelskie. OP INNO bada powiązania z innymi OP i agencjami ochrony oraz wspiera je, dzieląc się najlepszymi praktykami, wiedzą i innymi wynikami sztandarowych projektów OP INNO, a także wykorzystuje ich wiedzę i dane na temat wspólnych wyzwań w regionie Morza Bałtyckiego.

5. Kluczowe osiągnięcia w obszarze polityki

OP INNO pomógł wszechstronnej współpracy w zakresie innowacji w regionie Morza Bałtyckiego przerodzić się w strategiczne i uzupełniające się działania przynoszące lepsze efekty. W ostatnich latach działania OP INNO skupiały się wokół realizacji Strategicznego Planu Działań OP INNO na lata 2016-2020 nastawionego na zwiększaniu potencjału do wprowadzania innowacji oraz wspieraniu przedsiębiorczości, rozwoju biznesu i nauki w ramach trzech czynników napędzających innowacje: rynku, wiedzy i wyzwań. Sztandarowe Projekty OP INNO, takie jak BSR Stars, SUBMARINER Network, ScanBalt, Baltic Science Link i współpraca z regionem Morza Bałtyckiego Digi, przyniosły wiele interesujących i bardzo istotnych wyników oraz nowych rozwiązań, m.in. w obszarach współpracy badawczej, zdrowia, niebieskiego wzrostu, gospodarki biologicznej/gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki cyfrowej. Doświadczenia i wyniki OP INNO dotyczące międzynarodowego S3 dostarczają silnych dowodów i podstaw dla realizacji kolejnej fali S3 w następnym okresie planowania programów UE. W związku z tym utworzono sieć instytucji zarządzających EFRR (sieć IZ) w celu opracowania propozycji dotyczących międzynarodowej współpracy w zakresie S3. W ramach Sieci MA powstały projekty pilotażowe dotyczące czystych technologii i transformacji cyfrowej.

6. Działania dla obszaru polityki

Działanie 1: Innowacja oparta na wyzwaniach
Opis: Makroregionalne polityki i działania w zakresie innowacji opartych na wyzwaniach mają na celu wspieranie przełomowych i kształtujących rynek innowacji w odpowiedzi na wielkie problemy społeczne, środowiskowe i gospodarcze XXI wieku w regionie Morza Bałtyckiego (np. zmiany klimatu, efektywne gospodarowanie zasobami, zmiany demograficzne, pandemia, szybka urbanizacja, zdrowe życie i starzenie się, czysta energia, społeczeństwa sprzyjające włączeniu społecznemu, zrównoważona produkcja żywności i pasz oraz różne wyzwania środowiskowe Morza Bałtyckiego). Opierając się na silnym zapleczu i doświadczeniu w zakresie współpracy innowacyjnej opartej na wyzwaniach oraz wykorzystując i zwiększając skalę sukcesów i najlepszych praktyk, można stworzyć silniejsze ekosystemy innowacji i stawić czoła wspólnym problemom RMB poprzez opracowanie wspólnych rozwiązań i powiązanych nowych łańcuchów wartości w całym regionie Morza Bałtyckiego. Naszym celem jest przekształcenie problemów w szanse na zrównoważony wzrost w regionie Morza Bałtyckiego. Wybuch epidemii COVID-19 wiosną 2020 r. i jej konsekwencje gospodarcze w regionie Morza Bałtyckiego uwydatniają potrzebę przygotowania na poziomie SUE RMB skoordynowanych makroregionalnych polityk naprawczych i działań w zakresie biznesu i innowacji nie tylko w następstwie obecnego kryzysu, ale także w dłuższej perspektywie. Inteligentna specjalizacja to podstawa polityki w zakresie innowacji ukierunkowanych na problemy. Powszechnie oczekuje się, że „następna fala” ram polityki UE na rzecz inteligentnej specjalizacji skupi się na współpracy międzyregionalnej poprzez dostosowanie regionalnych priorytetów S3 i wysiłków w zakresie

inwestycji w innowacje, a także pomoże regionom (i ich przemysłom) wykorzystać ich wspólne mocne strony i wyzwania w celu wypracowania nowych możliwości w zakresie łańcucha wartości skupionego na innowacjach.

Czas: 2020-2027

Nazwa wskaźnika	Wartość	Punkt kontrolny	Cel/termin	Źródło danych
Międzynarodowe łańcuchy wartości (szczególnie w 4 kluczowych obszarach: gospodarka o obiegu zamkniętym i biogospodarka, niebieski wzrost, cyfryzacja i zdrowie)	Liczba łańcuchów wartości	DO USTALENIA	20/2027	Regionalne wskaźniki statystyczne Eurostatu, Regionalny Monitor Innowacji, Regionalna Tablica Wyników Ekosystemów, Obserwatorium KET, Unijne Narzędzie Handlu

Sztandarowe projekty będące w trakcie realizacji lub planowane w ramach tej akcji:

W toku: Ekosystem Inteligentnej Specjalizacji Regionu Morza Bałtyckiego (Interreg BSR, projekt platformy); **BSR Stars:** (częstkowe sztandarowe projekty: LARS, Smart-Up BSR i BSR Stars S3 (Interreg BSR); **Sieć SUBMARINER na rzecz niebieskiego wzrostu** (częstkowe sztandarowe projekt: Blue Platform, Baltic Blue Biotechnology Alliance i Smart Blue Regions (Interreg BSR), InnoAquaTech (Interreg South Baltic 2019); **ScanBalt** (częstkowe sztandarowe projekt: BFCC i BALTSE@NIOR (Interreg BSR, 2019)

Zaplanowane: Program wsparcia ekosystemu RMB S3 (oparty na wynikach projektu platformy S3, w szczególności w zakresie biogospodarki o obiegu zamkniętym), Międzyregionalne inwestycje w innowacje poprzez świadczenie usług mających na celu komercjalizację i zwiększenie skali międzyregionalnych projektów innowacyjnych, które mają potencjał rozwiązywania problemów RMB, tworzenia nowych przedsiębiorstw i zachęcania do rozwoju regionu Morza Bałtyckiego / europejskich łańcuchów wartości.

Projekt(y) i inne działania zaplanowane w ramach tego działania

Inicjatywy S3 dotyczące priorytetów sektorowych/S3 (np. dotyczące niebieskiego wzrostu, gospodarki o obiegu zamkniętym, zdrowia, przemysłu 4.0, inteligentnych miast); DNA – Digihealth Nordic Acceleration; Inicjatywy w RMB dotyczące zamówień publicznych na rzecz innowacji; Programy przywództwa w RMB i działania na rzecz budowania potencjału w zakresie tematów Działania 1.

Działanie 2: Cyfrowe innowacje i transformacja

Opis:

Transformacja cyfrowa to zmiana społeczna. Pojawiające się technologie cyfrowe, takie jak sztuczna inteligencja, VR/AR, łańcuchy bloków, robotyka i Internet rzeczy (IoT), są kluczowymi narzędziami do radzenia sobie z problemami społecznymi, ułatwiania nowych przedsiębiorstw, innowacji, usług oraz bardziej zrównoważonych, użytecznych i kwitnących środowisk i infrastruktury, a także rozwijania innowacji RMB (np. inicjatyw inteligentnych miast) i ekosystemów startupów. „Przemysł 4.0” bazujący na big data, IoT, sztucznej inteligencji i maszynach autonomicznych to kluczowe wyzwanie dla MŚP nawet w regionie Morza Bałtyckiego. Można się z nim uporać poprzez międzynarodową wymianę najlepszych praktyk i wiedzy. Opracowanie wspólnych standardów dla interoperacyjnych rozwiązań publicznych i prywatnych (np. e-tożsamości) oraz harmonizacja danych będą wspierać rozpowszechnienie tych rozwiązań w całym regionie Morza Bałtyckiego, nowe możliwości rynkowe i bardziej konkurencyjne w skali globalnej ekosystemy cyfrowe. Dzięki temu region Morza Bałtyckiego stanie się pionierem terytoriów cyfrowych w Europie i na świecie. OP INNO daje przedsiębiorstwom i dostawcom usług publicznych możliwość wspólnego analizowania, oceniania, rozwijania, współtworzenia i testowania nowych pomysłów i usług. OP INNO promuje także dzielenie się wiedzą i budowanie potencjału instytucjonalnego w zakresie cyfryzacji, co ma za zadanie ułatwić transformację cyfrową i zlikwidować różnice w cyfryzacji w regionie Morza Bałtyckiego.

Inteligentna specjalizacja to odpowiednie ramy polityczne wspierające innowacje cyfrowe i współpracę w regionie Morza Bałtyckiego związaną z transformacją. Inteligentna specjalizacja może przyczynić się do zwiększenia wysiłków na rzecz innowacji (np. w zakresie centrów innowacji cyfrowych), przyspieszyć tworzenie międzyregionalnych łańcuchów wartości (np. w zakresie cyfrowej transformacji biogospodarki / gospodarki o obiegu zamkniętym) i wygenerować nowe możliwości rynkowe w gospodarce cyfrowej.

Czas: 2020-2027

Nazwa wskaźnika	Wartość	Punkt kontrolny	Cel/termin	Źródło danych
Wydajność cyfrowa RMB (poprawa w %)	Średnia pozycja w rankingu RMB pozycja	DO USTALENIA	10/2027	Indeks gospodarki cyfrowej i społeczeństwa cyfrowego (DESI)

Sztandarowe projekty będące w trakcie realizacji lub planowane w ramach tej akcji:

W toku: Współpraca z BSR Digi: (częstkowe sztandarowe projekt: **DIGINNO:** Sieć innowacji cyfrowych; i **INNOCAPE:** Przemysł 4: przekształcanie ekosystemu innowacji poprzez zwiększenie potencjału podmiotów publicznych (Interreg BSR); **Internet Biznesu (IoB) oparty na koncepcji gospodarki czasu rzeczywistego;**

Zaplanowane: Gospodarka czasu rzeczywistego (z licznymi podprojektami); Wspólny rozwój, wdrażanie i monitorowanie Centrów Innowacji Cyfrowych (BSR DIH Hub/sieć badawcza); Program Przemysł 4.0 dla MŚP z RMB; Program Akceleratora Inteligentnych Miast z RMB; Akcelerator Sztucznej Inteligencji regionu Morza Bałtyckiego; Transformacja cyfrowa (niebieskiej) biogospodarki/gospodarki o obiegu zamkniętym w regionie Morza Bałtyckiego; w tym ustanowienie bardziej wydajnego i efektywnego generowania i udostępniania danych i informacji w oparciu o nowe rozwiązania teleinformatyczne (operacyjne programy pilotażowe).

Projekt(y) i inne działania zaplanowane w ramach tego działania

Zwiększanie zaufania cyfrowego i cyberbezpieczeństwa; Inicjatywy z zakresu inteligentnego miasta m.in. w sprawie inteligentnej mobilności miejskiej, budynków i energii, zdrowia i dobrego samopoczucia, bezpieczeństwa i ochrony; Inicjatywa otwartych danych dla regionu Morza Bałtyckiego; DigiResBSR – Wspólnota Badawcza Innowacji Cyfrowych dla regionu Morza Bałtyckiego; Regiony 4 Przyszłość: udostępnienie narzędzia łączenia polityk i szkoleń w celu rozszerzenia 5G i sztucznej inteligencji na potrzeby regionalnego rozwoju jednolitego rynku.

Działanie 3: Współtwórcze innowacje

Opis:

Ekosystemy i platformy stają się kluczowymi ramami działalności gospodarczej i innowacyjnej również w RMB. Potrzebne są międzynarodowe platformy i rzecznicy zmian, aby połączyć ekosystemy innowacji w regionie Morza Bałtyckiego i mając dostęp do grup publicznych, badawczych i biznesowych, zaangażować je we wspólny proces współtworzenia, co pozwoli uzupełnić istniejące braki w wiedzy, umiejętnościach i dostępie do rynku dla MŚP. Efektywne międzynarodowe powiązania i dopasowanie użytkowników końcowych, innowacyjnych firm i partnerów badawczych do współtworzenia zespołów, a także dostęp do innych zasobów, takich jak wiedza i tworzenie prototypów, jest niezbędnym czynnikiem sukcesu umożliwiającym zwiększenie skali współpracy i wzrost. Powiązania międzynarodowe umożliwiają organizacjom korzystanie z większej bazy pomysłów i technologii, znajdowanie uzupełniającej się wiedzy specjalistycznej i łączenie kompetencji w celu przezwyciężenia barier, takich jak brak zasobów umożliwiających zarządzanie i kompetencji technologicznych. Mogą również otwierać przed firmami dostęp do położonych dalej rynków.

Cele tego działania: zwiększenie skali wykorzystania współtworzenia wśród MŚP z regionu Morza Bałtyckiego poprzez poprawę ich możliwości i zdolności absorpcji w celu skutecznego przekształcania pomysłów napędzanych popytem rynkowym w innowacje; połączenie ekosystemów innowacji w całym RMB poprzez

opracowanie i pilotowanie systematycznych modeli i praktyk w celu zaangażowania MŚP z regionu Morza Bałtyckiego, badaczy, zakładów testowych i użytkowników końcowych we wspólne działania w zakresie tworzenia; zwiększenie dostosowania regionalnych programów bonów na innowacje do międzynarodowych działań w zakresie współtworzenia w RMB; ułatwienie zrozumienia i zmiany sposobu myślenia wśród decydentów i MŚP w celu zwiększenia skali praktycznych działań w zakresie współtworzenia w regionie Morza Bałtyckiego; promowanie współpracy międzynarodowej i dostępu MŚP do infrastruktury RDI oraz międzynarodowej wymiany i wspólnego rozwoju między organizacjami infrastruktury innowacji i inkubatorami. S3 służy również jako ramy polityczne dla współtworzenia innowacji w regionie Morza Bałtyckiego, stanowiąc swoisty poligon doświadczalny dla jego regionów w celu rozwijania nowych i wzmacniania istniejących działań w zakresie współpracy branżowej. Międzynarodowe działania S3 to np. wspólne inwestycje w innowacje mające na celu poszerzenie puli zasobów i baz wiedzy lub dostęp do komplementarnych aktywów (np. poprzez międzyregionalne programy bonów). Regiony mogą również rozwijać i ulepszać istniejące instrumenty polityki regionalnej, takie jak EFRR na wspieranie podejścia polegającego na wspólnej specjalizacji w S3.

Czas: 2020-2027

Nazwa wskaźnika	Wartość	Punkt kontrolny	Cel/termin	Źródło danych
Skala innowacji w RMB - Atrakcyjne systemy badawcze, Solidne inwestycje, Innowatorzy, Powiązania (poprawa w %)	Średnia pozycja w rankingu RMB	DO USTALENIA	10/2027	Europejska tablica osiągnięć w dziedzinie innowacji

Sztandarowe projekty będące w trakcie realizacji lub planowane w ramach tej akcji:

W toku: **Baltic Science Link** (częstkowe sztandarowe projekt: **CAROTS** oraz **Baltic Tram** (Interreg BSR); **SNOWMAN** (Interreg BSR); **INBETS BSR** (Interreg BSR); **ScanBalt** (częstkowe sztandarowe projekt: **ProVaHealth** oraz **BIC** (Interreg BSR); **BSR Stars**: (częstkowe sztandarowe projekt: **Akcelerator SmartUp** i **IRIS** (Interreg BSR); Sieć SUBMARINER (częstkowe sztandarowe projekt: **Baltic Blue Biotech Alliance+** (Interreg BSR) i **Blue Platform** (Interreg BSR).

Zaplanowane: Wspólne programy i projekty promujące m.in. wzajemne połączenia infrastruktur i ekosystemów otwartych innowacji, współtworzenie uniwersytetów i przedsiębiorstw, wspólne badania naukowe i innowacje, transfer technologii i wiedzy oraz wspólne zamówienia publiczne na rzecz innowacji (np. w ramach inicjatywy EIC/Horyzont w sprawie ekosystemów innowacji).

Projekt(y) i inne działania zaplanowane w ramach tego działania

Ponadnarodowe wykorzystanie obiektów badawczo-rozwojowych RMB poprzez międzynarodowe programy bonów; Distance LAB, BSR Startup Alliance; Oferta usług Alliance Accelerator sieci SUBMARINER na rzecz niebieskiego rozwoju.

3.13. Obszar polityki Zdrowie

Koordynator obszaru polityki: Sekretariat Partnerstwa Wymiaru Północy Unii Europejskiej w dziedzinie Zdrowia Publicznego i Opieki Społecznej (NDPHS):

1. Cele SUE RMB

Zdrowie ludności w regionie Morza Bałtyckiego to klucz do produktywności, konkurencyjności gospodarczej i dalszego rozwoju. Poprzez dążenie do poprawy zdrowia i samopoczucia ludzi w regionie Morza Bałtyckiego OP Zdrowie przyczynia się do zwiększenia poziomu dobrobytu w regionie.

OP Zdrowie dąży do podniesienia świadomości wśród innych obszarów polityki w zakresie wpływu ich działalności na zdrowie oraz potrzebę wdrożenia podejścia „Zdrowie we wszystkich politykach” (HiAP).

HiAP to podejście, które zwiększa odpowiedzialność decydentów politycznych za wpływ na zdrowie na wszystkich poziomach kształtowania polityki, w tym nacisk na konsekwencje polityki publicznej dla systemów opieki zdrowotnej oraz wyznaczników poziomu zdrowia. Przyczynia się także do zrównoważonego rozwoju.

Każda OP zapewni, że aspekty horyzontalne, w szczególności dotyczące zmian klimatu i współpracy z krajami i organizacjami sąsiadującymi nienależącymi do UE, zostaną odpowiednio włączone do prac obszaru polityki.

2. Cele zrównoważonego rozwoju

OP Zdrowie w największym stopniu przyczynia się do osiągnięcia celu zrównoważonego rozwoju nr 3 „Dobre zdrowie i samopoczucie”. Kilka obszarów działań w ramach OP Zdrowie przyczynia się również do innych celów zrównoważonego rozwoju, np. 1, 2, 4, 5, 6, 8, 9, 10 i 11.

3. Ramy polityki UE lub inne

Praca OP Zdrowie jest silnie powiązana ze Strategią NDPHS 2020, strategią WHO Europe Health 2020, europejskimi ramami polityki zdrowotnej, Agendą na rzecz Celów Zrównoważonego Rozwoju 2030, zasadą powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego (UHC), a także Dekadą Zdrowego Starzenia się WHO 2020-2030.

4. Zaangażowanie interesariuszy

OP Zdrowie ma ustaloną strukturę ekspertów tematycznych i sieć interesariuszy w regionie. Oprócz Organizacji Partnerskich NDPHS, we wdrażanie działań i projektów OP Zdrowie zaangażowanych jest kilku interesariuszy ze społeczeństwa obywatelskiego, środowiska akademickiego, a także władz krajowych, regionalnych i lokalnych.

W przyszłości OP Zdrowie będzie pracować nad dalszym poszerzaniem zasięgu i zaangażowania interesariuszy, w szczególności organizacji pozarządowych zajmujących się kwestiami związanymi ze zdrowiem w regionie Morza Bałtyckiego i poza nim. Strategia dotycząca relacji z interesariuszami będzie częścią przyszłych, intensywnych działań mających informować o celach OP Zdrowie.

5. Kluczowe osiągnięcia w obszarze polityki

Poprzednie działania OP Zdrowie skupiały się na podnoszeniu rangi zdrowia w programie regionalnym, co osiągnięto poprzez organizację wydarzeń skupiających decydentów i ekspertów. Ponadto podjęto wysiłki, aby podkreślić związek między zdrowiem a dobrobytem gospodarczym poprzez zlecenie raportów i ich rozpowszechnianie wśród regionalnych decydentów.

W ramach OP Zdrowie zrealizowano kilka udanych projektów. Najnowszy projekt szandarowy " Badanie oporności na działanie antybiotyków w wymiarze północnym (NoDARS)" dostarczył cennych informacji na temat rozpowszechnienia oporności na działanie antybiotyków w społeczeństwie i zidentyfikował specyficzne czynniki warunkujące wystąpienie tego zjawiska we florze bakteryjnej zdrowych osób.

OP Zdrowie skupiło się ostatnio na zwiększeniu zdolności interesariuszy do pozyskiwania funduszy w celu zainicjowania nowego potencjalnego szandarowego projektu w ramach OP Zdrowie poprzez organizowanie działań szkoleniowych na temat tworzenia projektów i zarządzania nimi we współpracy z HA Capacity.

6. Działania dla obszaru polityki³²

Działanie 1: Promowanie aktywnego i zdrowego starzenia się ³³ w celu sprostania wyzwaniom związanym ze zmianami demograficznymi				
Opis: Podobnie jak wiele innych regionów świata również ludność w regionie Morza Bałtyckiego doświadcza zmian demograficznych. W ich wyniku przed społeczeństwami RMB otwierają się ogromne możliwości, ale także problemy związane z adaptacją do nowej sytuacji, w szczególności w zakresie systemów opieki zdrowotnej i socjalnej.				
Czas: 2019 - 2025				
Nazwa wskaźnika	Wartość	Punkt kontrolny	Cel/termin	Źródło danych
Ustanowiono strategiczne ramy działań mających na celu promowanie zdrowego i aktywnego starzenia się regionie Morza Bałtyckiego	Liczba krajowych sprawozdań z oceny potrzeb Liczba wspólnych inicjatyw międzynarodowych	0	- Ramy strategiczne uruchomione do 2021 r. - Wspólne inicjatywy – 2 rocznie	OP Zdrowie - raportowanie
Sztandarowe projekty będące w trakcie realizacji lub planowane w ramach tej akcji: Aktywne i zdrowe starzenie się w regionie Morza Bałtyckiego (AgeFLAG).				
Projekt(y) i inne działania zaplanowane w ramach tego działania				
Plan działania mający na celu poprawę zdrowia i dobrostanu starzejącej się populacji w regionie Morza Bałtyckiego – projekt finansowania AgeFLAG Seed (projekt na dużą skalę będący następstwem projektu załączkowego AgeFLAG).				

Działanie 2: Promowanie zdrowia we wszystkich obszarach polityki, ze szczególnym uwzględnieniem wpływu czynników środowiskowych, a zwłaszcza zmian klimatycznych na zdrowie ludzkie.				
Opis: Działanie 2 ma na celu zintegrowanie zdrowia we wszystkich politykach i sektorach UE, ze szczególnym uwzględnieniem problemów środowiskowych i klimatycznych dotyczących zdrowia ludzkiego. Zdrowie jest powiązane z wieloma różnymi obszarami polityki i sektorami. Zdrowie i dobrostan populacji wpływają na sukces innych sektorów, np. pracy i edukacji, a polityka innych obszarów może mieć duży wpływ na zdrowie, np. klimat, środowisko i finanse. Dlatego kluczowe znaczenie ma poprawa świadomości decydentów z innych sektorów, którzy powinni rozumieć i analizować wpływ polityki w ich sektorze na zdrowie.				
W szczególności OP Zdrowie dąży do zbadania związku między opornością na środki przeciwdrobnoustrojowe a środowiskiem, w tym w związku z produkcją żywności oraz stosowaniem i produkcją farmaceutyków.				
OP Zdrowie stara się angażować coraz większą liczbę interesariuszy we wszystkich obszarach polityki RMB, aby promować podejście „Zdrowie we wszystkich politykach”.				
Czas: 2020 - 2025				
Nazwa wskaźnika	Wartość	Punkt kontrolny	Cel/termin	Źródło danych
Zwiększona współpraca i synergia działań w RMB	Liczba nowych interesariuszy	0	3 rocznie	OP Zdrowie - raportowanie

³² Bardziej rozbudowana wersja planu działania OP w zakresie zdrowia jest dostępna pod adresem: https://www.ndphs.org/internalfiles/File/EUBSR/EUBSR_Action_Plan_PA_Health.pdf

³³ <https://www.who.int/ageing/healthy-ageing/en/>

	Liczba wspólnych inicjatyw, wydarzeń, komunikacji			
Sztandarowe projekty będące w trakcie realizacji lub planowane w ramach tej akcji				
Zaplanowane: HiAP w regionie Morza Bałtyckiego				
Projekt(y) i inne działania zaplanowane w ramach tego działania				
Działania na małą skalę mające na celu zaangażowanie międzysektorowych interesariuszy i wymianę informacji na temat wpływu na zdrowie.				
Kontynuacja prac nad gospodarką o obiegu zamkniętym i nad poprawą poziomu zdrowia.				

Działanie 3: Zwiększanie potencjału zainteresowanych stron i instytucji w zakresie stawienia czoła regionalnym wyzwaniom zdrowotnym.				
Opis: Umożliwianie budowania potencjału i wspólnego uczenia się poprzez tworzenie sieci kontaktów, dzielenie się wiedzą i szkolenia. Działanie to ma na celu dalsze podnoszenie umiejętności i wiedzy regionalnych interesariuszy w celu opracowania i wykorzystania strategicznych instrumentów polityki, które przyczyniają się do zdrowia i dobrostanu społecznego obywateli w regionie Morza Bałtyckiego.				
Czas: 2020 - 2025				
Nazwa wskaźnika	Wartość	Punkt kontrolny	Cel/termin	Źródło danych
Większa zdolność zainteresowanych stron do stawienia czoła regionalnym wyzwaniom w zakresie zdrowia.	Liczba opracowanych lub wykorzystanych instrumentów polityki (narzędzia promocji, podsumowania polityki, fora polityczne itp.)	0	3 rocznie	OP Zdrowie - raportowanie
Sztandarowe projekty będące w trakcie realizacji lub planowane w ramach tej akcji				
Działania związane z budowaniem potencjału w ramach sztandarowego projektu HiAP (Działanie 2)				
W ramach tego działania planowane są projekty i inne działania				
Organizacja szkoleń, warsztatów itp. dotyczących opracowywania i wykorzystania odpowiednich instrumentów polityki.				

3.14. Obszar polityki Edukacja

Koordynator obszaru polityki: Niemcy (Hamburski Instytut Kształcenia i Szkolenia Zawodowego); Föreningen Norden (Stowarzyszenie Norden).

1. Cele SUE RMB

Zwiększanie dobrobytu:

- Region Morza Bałtyckiego jako lider w pogłębianiu i urzeczywistnianiu jednolitego rynku
- Poprawa globalnej konkurencyjności regionu Morza Bałtyckiego

łączenie regionu:

- łączenie ludzi w regionie

Wartość dodana OP Edukacja:

OP Edukacja przyczynia się do wzrostu dobrobytu, który zakłada dostęp do wysokiej jakości edukacji i szkoleń dla wszystkich, skuteczny i dostępny dla wszystkich system opieki społecznej oraz dobrze funkcjonujący rynek pracy wspierający mobilność geograficzną, zawodową i społeczno-ekonomiczną. W nauce i badaniach mamy do czynienia ze zwiększoną konkurencyjnością na świecie i mimo że nasz makroregion radzi sobie dobrze, możemy osiągnąć więcej dzięki bliższej współpracy i jak najlepszym wykorzystaniu zasobów regionu Morza Bałtyckiego.

2. Cele zrównoważonego rozwoju

OP Edukacja, nauka i sprawy społeczne przyczyniają się do osiągnięcia celów zrównoważonego rozwoju nr 4, 8, 9 i 10.

3. Ramy polityki UE lub inne

Europejski filar praw socjalnych jest w pełni zintegrowany z tym obszarem polityki i koncentruje się na sposobach utrzymania standardów życia, tworzeniu większej liczby lepszych miejsc pracy, wyposażaniu ludzi w odpowiednie umiejętności i tworzeniu większej jedności w naszym społeczeństwie, biorąc pod uwagę społeczeństwo jutra i świat biznesu.

Ten obszar polityki przyczynia się też do realizacji wizji europejskiego obszaru edukacji, w którym oczywiste jest, że ludzie spędzają jakiś etap edukacji za granicą. Znajomość dwóch języków oprócz języka ojczystego powinna być standardem. Każdy powinien mieć dostęp do wysokiej jakości edukacji, niezależnie od swojego pochodzenia społeczno-ekonomicznego. Ludzie powinni mieć silne poczucie swojej [tożsamości europejskiej](#), dziedzictwa [kulturowego Europy](#) i jej różnorodności.

Ten obszar polityki przyczynia się również do urzeczywistnienia Europejskiej Przestrzeni Badawczej (EPB) jako „jednolitego obszaru badawczego otwartego na świat, opartego na rynku wewnętrznym, w którym badacze, wiedza naukowa i technologia podlegają swobodnemu przepływowi. Dzięki EPB Unia i jej państwa członkowskie wzmocnią swoją bazę naukową i technologiczną, swoją konkurencyjność i zdolność do wspólnego stawiania czoła wielkim wyzwaniom”³⁴.

4. Zaangażowanie interesariuszy

OP Edukacja angażuje w swoje działania szerokie grono interesariuszy, realizujących pięć najważniejszych punktów. OP Edukacja prowadzi bazę danych zawierającą ponad 1000 zainteresowanych stron ze wszystkich ośmiu Państw Członkowskich, Norwegii i Rosji. najczęstszym sposobem nawiązania kontaktu z OP Edukacja są seminaria dla interesariuszy. Seminaria odbywają się w państwach członkowskich, często raz w roku i są organizowane przez PAFP. Uczestnikami są podmioty krajowe, regionalne i lokalne, społeczeństwo, środowisko akademickie i społeczeństwo obywatelskie. Uczestniczy w nim także kilka firm lub organizacji biznesowych.

5. Kluczowe osiągnięcia w obszarze polityki

Głównym osiągnięciem OP Edukacja jest sztabarowa koncepcja, na którą składa się obecnie pięć najważniejszych punktów. Projekty sztabarowe należy rozumieć jako długoterminowe procesy rozwojowe gromadzące interesariuszy na wielu poziomach międzynarodowych i międzysektorowych. Opierają się na trwałych strukturach członkowskich, których utrzymanie jest w niewielkim stopniu uzależnione od finansowania projektu. Wszystkie pięć z nich zaangażowało sztabarowych przywódców, instytucje zdolne do utrzymania i

³⁴ Nr ref. Komunikat polityczny Komisji Europejskiej z 2012 r. w sprawie Europejskiej Przestrzeni Badawczej (EPB)

rozwoju sztandarowych projektów. Dwa ze sztandarowych projektów są częściowo finansowane z projektów EFS i opierają się na współpracy międzynarodowej pomiędzy projektami z trzech do czterech państw członkowskich, jeden jest częściowo finansowany przez Interreg Region Morza Bałtyckiego z partnerami z siedmiu państw członkowskich UE i Rosji.

Do sukcesu OP Edukacja przyczyniło się także zaangażowanie członków grupy koordynującej, w tym DG EMPL. Jak również wsparcie sieci ESF MA.

6. Działania na rzecz OP

Działanie 1: Zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki i usprawnianie przejścia ze szkoły na rynek pracy				
Opis: Przedwczesne kończenie nauki często prowadzi do alienacji, a młodzi ludzie nie tylko nie pracują, ale też nie uczą się i nie zdobywają kwalifikacji zawodowych. Aby skutecznie stawić czoła tym problemom społecznym, niezbędni są dobrze wykwalifikowani nauczyciele. Należy także podnieść atrakcyjność zawodu nauczyciela poprzez zwiększenie oferty szkoleń. Zalecenia dla krajów regionu Morza Bałtyckiego w ramach europejskiego semestru 2019: W różnych krajach regionu Morza Bałtyckiego zidentyfikowano potrzeby inwestycyjne³⁵, w celu promowania sposobów zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki i usprawnianie przechodzenia ze szkoły na rynek pracy w przypadku ogółu młodzieży, młodzieży ze środowisk migracyjnych oraz grup szczególnie narażonych. Zintegrowane wsparcie i usługi dla bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo, w tym młodzieży, a także ukierunkowane działania informacyjne i indywidualne podejście do wsparcia mogą zwiększyć szansę na znalezienie zatrudnienia. Cyfryzacja to szerokie zagadnienie. Nigdy wcześniej nie istniała tak wielka potrzeba zapewnienia responsywnych systemów edukacyjnych, gdyż nie istniała gospodarka cyfrowa. Takie systemy przyczynią się do obniżenia kosztów społecznych. Wymuszone przez Covid-19-pandemię zapotrzebowanie na zdalne nauczanie, a także pracę zdalną, pokazują, że należy jak najszybciej stawić czoła problemom związanym z transformacją cyfrową. Działanie skupia się na: • zapobieganiu przedwczesnemu kończeniu nauki; • pomocy młodym ludzi znajdujących się w sytuacji NEET w powrocie do szkoły/pracy • kształceniu i szkoleniach zawodowych, gdyż stanowią ważne narzędzia do osiągnięcia powyższych celów.				
Nazwa wskaźnika	Wartość	Punkt kontrolny	Cel/termin	Źródło danych
Zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki (ESL)	Strategia na rzecz ESL Zaangażowani członkowie Wykorzystane finansowanie	0 20 1 MLN EUR	Poinformowane państwo członkowskie/2023 100 członków/2023 10 M EUR/2023	Monitorowanie przez OP

³⁵ Dania, Estonia, Finlandia, Niemcy i Szwecja

Ponowna integracja młodych ludzi znajdujących się w sytuacji NEET	Agenda na rzecz NEET ³⁶	0	Poinformowane państwo członkowskie/2023	Monitorowanie przez OP
	Zaangażowani członkowie	40	100 członków/2023	
	Wykorzystane finansowanie	1 MLN EUR	10 M EUR/2023	
Sztandarowe projekty będące w trakcie realizacji lub planowane w ramach tej akcji: Ze szkoły do pracy (S2W) – w toku				
Projekt(y) i inne działania zaplanowane w ramach tego działania: 2 platformy tematyczne; (1) Przedwczesne kończenie nauki (ESL), (2) Osoby nie pracujące, nie kształcące się i nie zdobywające kwalifikacji zawodowych (NEET)				

Działanie 2: Międzynarodowa doskonałość i szerszy udział w nauce i badaniach
Opis: Pandemia Covid-19 po raz kolejny pokazała ogromne znaczenie nauki i badań dla zdolności naszych społeczeństw do sprostania wielkim problemom społecznym, środowiskowym i gospodarczym XXI wieku, w tym odpowiedniej reakcji na pandemię i epidemie. Istnieje pilna potrzeba skuteczniejszej koordynacji polityk badawczych i zintensyfikowanego międzynarodowego wykorzystania infrastruktury badawczej w celu stworzenia wspólnego regionu w zakresie badań i innowacji. Wprowadzając Europejską Przestrzeń Badawczą (EPB), Unia i jej państwa członkowskie wzmocnią swoją bazę naukową i technologiczną, konkurencyjność i zdolność do wspólnego stawiania czoła wielkim wyzwaniom. Zalecenia dla krajów regionu Morza Bałtyckiego w ramach europejskiego semestru 2019: Określono najważniejsze priorytety inwestycyjne w celu wzmocnienia i lepszej koordynacji potencjału badawczego i innowacyjnego krajów członkowskich RMB, w stosownych przypadkach w wymiarze międzynarodowym³⁷. Uniwersytety i instytucje badawcze powinny również poprawić rentowność komercyjną i znaczenie rynkowe swoich projektów badawczych³⁸ oraz zintensyfikować wsparcie badań realizowanych w ramach współpracy. Lepsza współpraca w zakresie promowania mobilności naukowców może pomóc w pełnym wykorzystaniu dostępnego kapitału ludzkiego w makroregionie Cyfryzacja to szerokie zagadnienie. Nigdy wcześniej nie istniała tak wielka potrzeba zapewnienia responsywnych systemów edukacyjnych, gdyż nie istniała gospodarka cyfrowa. Takie systemy przyczynią się do obniżenia kosztów społecznych. Wymuszone przez Covid-19-pandemię zapotrzebowanie na zdalne nauczanie, a także pracę zdalną, pokazują, że należy jak najszybciej stawić czoła problemom związanym z transformacją cyfrową. Działanie skupia się na: • ułatwianiu współpracy polityk naukowo-badawczych w regionie Morza Bałtyckiego w celu stworzenia wspólnego obszaru badań i innowacji; • poszerzeniu udziału państw członkowskich regionu Morza Bałtyckiego w programie „Horyzont Europa”; • wzmocnieniu współpracy międzynarodowej w zakresie rozwoju i wykorzystania istniejących i nowych infrastruktur badawczych oraz • promowaniu mobilności wśród naukowców.

³⁶ Agenda to współtworzone ramy polityk i działań. Zawiera plan działania dla podmiotów na wszystkich poziomach.

³⁷ Estonia, Łotwa, Litwa, Szwecja i Niemcy

³⁸ Estonia, Finlandia i Litwa

Nazwa wskaźnika	Wartość	Punkt kontrolny	Cel/termin	Źródło danych
Wspólny obszar badań i innowacji	Agenda na rzecz wspólnego obszaru badań i innowacji Zaangażowani członkowie Wykorzystane finansowanie	0 31 1 MLN EUR	Poinformowane państwo członkowskie/2023 100/2023 2 M EUR/2023	Monitorowanie przez OP
Sztandarowe projekty będące w trakcie realizacji lub planowane w ramach tej akcji: Bałtycka Sieć Naukowa (BSN) – w toku i Program Uniwersytetu Bałtyckiego (BUP) – w toku.				
Projekt(y) i inne działania zaplanowane w ramach tego działania: BSN powerhouse (Interreg Region Morza Bałtyckiego – w toku) z LaunchPad: RI Connectors i Program Mobilności Bałtyckiej Sieci Naukowej w zakresie staży badawczych (BARI). Coroczne konferencje (BSN/BUP), warsztaty, kursy, publikacje artykułów, żeglarstwo itp.				

Działanie 3: Rynek pracy dla wszystkich, wykorzystujący zasoby wydłużające życie Opis: Człowiek uczy się całe życie – to powiedzenie wkrótce będzie wyjątkowo popularne – w trakcie kariery zawodowej będziemy nieustannie podnosić swoje kwalifikacje, dostosowując się do potrzeb rynku pracy, czy to z powodu poszukiwania mniej wymagającej fizycznie pracy, czy też z chęci zmiany zawodu, np. założenia własnej firmy. Aby zapewnić możliwość zdobywania nowych umiejętności przez całe życie, należy dostosować systemy edukacyjne do nowych wymagań. Oznacza to również podnoszenie umiejętności nauczycieli w zakresie kształcenia dorosłych i osób starszych. Zalecenia dla krajów regionu Morza Bałtyckiego w ramach europejskiego semestru 2019: należy promować możliwość zdobywania nowych umiejętności przez całe życie, w szczególności elastyczne podnoszenie kwalifikacji i przekwalifikowywanie się, przy uwzględnieniu umiejętności cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i nowe wymagania w zakresie umiejętności w oparciu o potrzeby rynku pracy, ułatwianie zmiany kariery i promowanie mobilności zawodowej. Strategie zdobywania nowych umiejętności przez całe życie i elastyczne podnoszenie kwalifikacji należy opracowywać we współpracy z partnerami społecznymi, społeczeństwem obywatelskim i innymi zainteresowanymi stronami. Należy podnosić podstawowe umiejętności dorosłych (w tym migrantów) i tworzyć nowe możliwości dla dorosłych o niskich kwalifikacjach. Należy wspierać aktywne starzenie się w dobrym zdrowiu, przy jednoczesnym zachowaniu zdolności do podejmowania pracy. Szczególnie ważny obszar wsparcia zdobywania nowych umiejętności przez całe życie zidentyfikowano dla pracowników opieki długoterminowej, opieki zdrowotnej i społecznej w różnych krajach regionu Morza Bałtyckiego³⁹. Chodzi tu głównie o budowanie wykwalifikowanej siły roboczej, planowanie i prognozowanie oraz wspieranie podnoszenia kwalifikacji i przekwalifikowywania się. Cyfryzacja to szerokie zagadnienie. Nigdy wcześniej nie istniała tak wielka potrzeba zapewnienia responsywnych systemów edukacyjnych, gdyż nie istniała gospodarka cyfrowa. Takie systemy przyczynią się do obniżenia kosztów społecznych. Wymuszone przez Covid-19-pandemię zapotrzebowanie na zdalne nauczanie,

³⁹ Estonia, Łotwa, Litwa i Polska

a także pracę zdalną, pokazują, że należy jak najszybciej stawić czoła problemom związanym z transformacją cyfrową.

Działanie skupia się na:

- realizacji koncepcji uczenia się przez całe życie, oferowaniu rozwoju kompetencji i zasobów umożliwiających bezpośrednie doradztwo przez całe życie;
- wspieraniu dialogu między partnerami społecznymi, właściwymi władzami i placówkami edukacyjnymi na temat społeczeństwa charakteryzującego się długowiecznością i możliwym do kontynuacji przez długi czas życiem zawodowym;
- aktywne starzenie się i solidarność między grupami wiekowymi.

Nazwa wskaźnika	Wartość	Punkt kontrolny	Cel/termin	Źródło danych
Wsparcie we wprowadzaniu koncepcji zdobywania nowych umiejętności przez całe życie	Program zdobywania nowych umiejętności przez całe życie Zaangażowani członkowie Wykorzystane finansowanie	0 35 3 MLN EUR	Poinformowane państwo członkowskie/2023 100/2023 6 M EUR/2023	Monitorowanie przez OP

Sztandarowe projekty będące w trakcie realizacji lub planowane w ramach tej akcji: Bałtyckie Forum Pracy (BSLF) – w toku

Projekt(y) i inne działania zaplanowane w ramach tego działania: BSLF – Możliwe do kontynuacji przez długi czas życie zawodowe (ESF, w toku). Coroczne konferencje, wizyty studyjne, tematyczne grupy robocze, briefingi polityczne itp.

Działanie 4: Dostrzeżenie potencjału – ułatwienie rozwoju migrantom

Opis:

Zwiększona liczba uchodźców stanowi wyzwanie dla tych państw członkowskich, w których uchodźcy decydują się ubiegać o azyl. Jednocześnie wiele państw członkowskich zmaga się ze zmianami demograficznymi związanymi ze starzeniem się społeczeństwa, co w ciągu dekady doprowadzi do deficytu wykwalifikowanych pracowników – akademickich i nieakademickich – m.in. w przemyśle, służbie zdrowia i innych sektorach. Fakt ten podkreśla potrzebę skutecznej integracji uchodźców i migrantów, którzy mogą przyczynić się do budowania otwartych, spójnych i dobrze funkcjonujących społeczeństw, co leży we wspólnym interesie wszystkich państw członkowskich.

Zalecenia dla krajów regionu Morza Bałtyckiego w ramach europejskiego semestru 2019⁴⁰:

Należy promować integrację społeczno-gospodarczą obywateli państw trzecich, w tym włączającą i jakościową edukację i szkolenia oraz wsparcie indywidualne.

Należy podnosić podstawowe umiejętności dorosłych migrantów i tworzyć nowe możliwości dla dorosłych o niskich kwalifikacjach.

Należy zapewnić skuteczne przejście od działań aktywizacyjnych do zatrudnienia.

⁴⁰ Dania, Finlandia, Polska i Szwecja

Integracja migrantów może być szansą dla tych państw członkowskich, które borykają się z poważnymi problemami związanymi ze zmniejszającą się liczbą ludności w wieku produkcyjnym i emigracją, co prowadzi do rosnących niedoborów wykwalifikowanych pracowników.

Cyfryzacja to szerokie zagadnienie. Nigdy wcześniej nie istniała tak wielka potrzeba zapewnienia responsywnych systemów edukacyjnych, gdyż nie istniała gospodarka cyfrowa. Takie systemy przyczynią się do obniżenia kosztów społecznych. Wymuszone przez Covid-19-pandemię zapotrzebowanie na zdalne nauczanie, a także pracę zdalną, pokazują, że należy jak najszybciej stawić czoła problemom związanym z transformacją cyfrową.

Działanie skupia się na:

- wczesnym rozpoznaniu potencjału, oferowaniu „szytego na miarę” kształcenia zawodowego (w tym w zakresie umiejętności językowych) oraz szkoleń wewnątrzzakładowych w celu płynnej i szybkiej integracji na rynku pracy;
- włączeniu w integrację całego społeczeństwa.

Nazwa wskaźnika	Wartość	Punkt kontrolny	Cel/termin	Źródło danych
Wspieranie wczesnego rozpoznawania potencjału, w tym oferowanie kształcenia i szkolenia zawodowego dostosowanego do indywidualnych potrzeb	Agenda Integracyjna Zaangażowany członek Wykorzystane finansowanie	0 200 1 MLN EUR	Poinformowane państwo członkowskie/2023 400/2023 5 M EUR/2023	Monitorowanie przez OP

Sztandarowe projekty będące w trakcie realizacji lub planowane w ramach tej akcji: Jeszcze nie. Planowane rozpoczęcie w 2020 r.

Projekt(y) i inne działania zaplanowane w ramach tego działania: Jeszcze nie.

Źródła

COM 2009	Dokument roboczy służb Komisji Strategia Unii Europejskiej dla regionu Morza Bałtyckiego, Plan działania {COM (2009) 248}, SWD(2017)118 wersja ostateczna
2012	Wnioski Rady w sprawie zakończenia przeglądu strategii Unii Europejskiej dla regionu Morza Bałtyckiego, 3180. posiedzenie Rady do Spraw Ogólnych Luksemburg, 26 czerwca 2012 r.
COM 2014	Raport dotyczący zarządzania strategiami makroregionalnymi. Bruksela, 20 maja 2014 r. – COM(2014) 284 wersja ostateczna
COM 2016	Raport z realizacji strategii makroregionalnych UE. Bruksela, 16 grudnia 2016 r. – COM(2016) 805 wersja ostateczna Towarzyszący dokument roboczy służb Komisji – SWD(2016)443 wersja ostateczna
COM 2019	[Drugi] Raport z realizacji strategii makroregionalnych UE. Bruksela, 29.01.2019 – COM(2019)21 wersja ostateczna Towarzyszący dokument roboczy służb Komisji – SWD(2019)6 wersja ostateczna
SUE RMB 2018	SUE RMB po 2020 r.: Zarządzanie na nowo? Raport końcowy
SUE RMB 2016	Z myślą o roku 2030: Przygotowanie regionu Morza Bałtyckiego na przyszłość
COWI 2017	Strategie makroregionalne i ich powiązania z polityką spójności. COWI, listopad 2017 r. Dostępne w Internecie: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/cooperate/macro_region_strategy/pdf/mrs_links_cohesion_policy.pdf
COM 2019	Dokument roboczy służb Komisji. Towarzyszące dokumentowi Sprawozdanie Komisji dla Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów. Bruksela, w sprawie wdrażania strategii makroregionalnych UE {Com(2019) 21 wersja ostateczna} 29.1.2019. Swd(2019) 6 wersja ostateczna
2019	Przegląd SUE RMB (dokumenty wejściowe dotyczące zarządzania i orientacji tematycznej) 2019
COM 2019	Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: Europejski Zielony Ład: COM(2019) 640 wersja ostateczna

ZAŁĄCZNIK 1. Formy współpracy międzynarodowej i regionalnej w ramach SUE RMB

CPMR BSC	Komisja Morza Bałtyckiego Konferencji Peryferyjnych Regionów Morskich Europy https://cpmr-baltic.org/
BSPC	Konferencja Parlamentarna Morza Bałtyckiego https://www.bspc.net/
BS NGO Network	Sieć organizacji pozarządowych Morza Bałtyckiego wiele krajowych stron internetowych
BSSSC	Współpraca Subregionalna Państw Morza Bałtyckiego https://www.bsssc.com/
BEAC	Euro-arktyczna Rada Morza Barentsa https://www.barentscooperation.org/en
CBSS	Rada Państw Morza Bałtyckiego https://www.cbss.org/
HELCOM	Komisja Ochrony Środowiska Morskiego Bałtyku – Komisja Helsińska https://helcom.fi/
ND	Wymiar Północny http://www.northerndimension.info/
NCM	Nordycka Rada Ministrów https://www.norden.org/en
UBC	Związek Miast Bałtyckich https://www.ubc.net/
VASAB	Wizja i strategię dotyczące Morza Bałtyckiego https://vasab.org/